

Π. Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ
τέως έτιθεωρητού δημοτικών σχολείων

69 1000
Πανεπιστήμιο Π.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διά την όην τάξιν του δημοτικού σχολείου.

ΒΙ
Εισ. σημ.
αύξ. αριθ. εισ.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.
4 - ΟΔΟΣ ΑΛΘΑΙΑΣ 4 - ΑΘΗΝΑΙ 1933

5 69 ΠΔΒ
Παναγοπούλου (Π.Α.)
Π. Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ
τέως επιθεωρητοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διὰ τὴν ὀγὴν τάξιν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΔΩΡΗΣΑΤΟ

Εὐδ. οἶκος Δημητράκου Α.Ε.

αἰξ. ἀριθ. εἰσαγ. 1437 τοῦ ἔτους 1933

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.

4-ΟΔΟΣ ΑΛΘΑΙΑΣ-4 ΑΘΗΝΑΙ 1933

002
ΕΛΕ
ΕΤΡΑ
1170

Κάθε αντίτυπο έχει την υπογραφή του συγγραφέα.

Stamatopoulos

PRINTED IN GREECE 1933
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΠΡΟΧΩΡΟΥΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗΝ

Ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπροξένησε κατάπληξιν εἰς τὴν Εὐρώπην. Ὅλοι ἐφοβήθησαν τοὺς νέους τούτους κατακτητάς, καὶ μάλιστα οἱ γείτονες τούτων Οὐγγροὶ καὶ Αὐστριακοί.

Οἱ Τούρκοι, ἀφοῦ ὑπέταξαν ὅλην τὴν Βαλκανικὴν χερσόνησον, ἐστράφησαν κατὰ τῆς Οὐγγαρίας, τὴν ὁποίαν καὶ ὑπέταξαν. Ἐπειτα προχώρησαν πρὸς τὴν Αὐστρίαν καὶ ἔφθασαν μέχρι τῆς Βιέννης, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπολιόρκησαν. Οἱ Αὐστριακοὶ κατάρθωσαν νὰ ἀποκρούσουν τοὺς Τούρκους καὶ ἔσωσαν τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν κίνδυνον.

Ἡ Τουρκία περὶ τὸ τέλος τοῦ 15ου αἰῶνος ἦτο ἡ μεγαλύτερα δύναμις τοῦ κόσμου. Κατεῖχεν ὀλόκληρον τὴν Βαλκανικὴν χερσόνησον, ὀλόκληρον τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ Μεσοποταμίαν, τὴν Συρίαν, τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τὴν Κρήτην. Ἦτο κυρία τῶν θαλασσῶν, τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου.

Ἐρωτήσεις :

Πῶς ἐφάνη εἰς τὴν Εὐρώπην ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ; Ποίας ἄλλας χώρας ὑπέταξαν οἱ Τούρκοι ; Ἐως ποῦ ἐπροχώρησαν ; Ποίας χώρας κατεῖχεν ἡ Τουρκία εἰς τὸ τέλος τοῦ 15ου αἰῶνος ;

ΒΕΝΕΤΙΑ

Εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους εἶναι ἡ πόλις Βενετία. Αὕτη εἶναι κτισμένη ἐπὶ πολλῶν μικρῶν νήσων, αἱ ὁποῖαι συνδέονται μεταξύ των διὰ γεφυρῶν. Οἱ κάτοικοί της, ἔμποροι καὶ ναυτικοί, κατώρθωσαν κατὰ τὸν μεσαίωνα νὰ ἰδρῦσουν μίαν μεγάλην καὶ δυνατὴν δημοκρατίαν, μὲ στόλον πανίσχυρον.

Οἱ Βενετοὶ ἢ Ἐνετοὶ ἦσαν κυρίως ἔμποροι καὶ ναυτικοὶ καὶ διετήρουν στόλον καὶ στρατόν, διὰ νὰ ὑπερασπίζονται τὴν ναυτιλίαν των καὶ τὸ ἐμπόριόν των. Κατελάμβανον διαφόρους νήσους καὶ παράλια μέρη, διὰ νὰ τὰ ἔχουν ὡς ἐμπορικὰ κέντρα.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἔπαιξαν σπουδαῖον μέρος, διότι προσεπάθησαν νὰ ἀρπάξουν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων τὸ ἐμπόριον τῆς Μεσογείου.

Ὁ Ἐνετὸς Δάνδολος ὠδήγησε τὸ 1204 τοὺς Σταυροφόρους εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν ἐκυρίευσαν.

Οἱ Ἐνετοὶ συνήθροιζον ἄφθονα πλοῦτη ἀπὸ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν, πρὶν ὁ θαλασσοπόρος Βάσκο Δεγάμα ἀνακαλύψῃ τὸν δρόμον πρὸς τὰς Ἰνδίας διὰ τοῦ γύρου τῆς Ἀφρικῆς. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὅλα τὰ προϊόντα τῆς πλουσίας Ἀνατολῆς ἤρχοντο διὰ ξηρᾶς ἀπὸ τὰς Ἰνδίας εἰς τὰ παράλια τῆς Συρίας καὶ ἐκεῖθεν τὰ Ἐνετικὰ πλοῖα τὰ μετέφερον εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης. Ὅταν ὅμως ἀνεκαλύφθη θαλασσιος δρόμος κατ' εὐθείαν πρὸς τὰς Ἰνδίας καὶ ἀνέπτυξαν σπουδαῖον ναυτικὸν οἱ Ἰσπανοὶ καὶ οἱ Πορτογάλλοι, ἡ δύναμις καὶ ὁ πλοῦτος τῆς Ἐνετίας ἤρχισαν νὰ παρακμάζουν.

Οἱ Ἐνετοὶ εἰς διάφορα ἐπίκαιρα σημεῖα κατεσκεύαζον ὄχυρά φρούρια, διὰ νὰ ἐξασφαλίζουν τὴν κατοχῆν των. Τοιαῦτα φρούρια σώζονται μέχρι σήμερον, τῆς Μονεμβασίας, τοῦ Ναυπλίου, τῆς Μεθώνης, τῆς Κορώνης, τῆς Ναυπάκτου, τοῦ Ρίου καὶ Ἀντιρρίου, τῆς Κερκύρας, τῆς Ζακύνθου καὶ ἄλλα πολλὰ.

“Όταν οί Τούρκοι κατέλυσαν τήν Βυζαντινήν αυτοκραταρίαν καί ἐκυρίευσαν τάς Ἑλληνικάς χώρας, περιήλθον εἰς πολέμους μέ τούς Ἑνετούς, οἱ ὅποιοι πόλεμοι διήρκεσαν 300 ἔτη. Ἦλθεν ἐποχή, κατὰ τήν ὁποίαν οἱ Ἑνετοὶ κατεῖχον ὀλόκληρον τήν Πελοπόννησον, τήν Κύπρον, τήν Ρόδον, τήν Ἐπτάνησον καί πολλές νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

Μίαν φοράν ὁ Ἑνετός Μοροζίνης ἐπολιόρκησε τήν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, κατεχομένην ὑπὸ τῶν Τούρκων. Μία ὀβίς ἔπεσεν εἰς τὸν Παρθενῶνα, τὸν ὁποῖον οἱ Τούρκοι εἶχον μεταβάλει εἰς πυριτιδαποθήκην, καί ὁ ὠραῖος ναός κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκρημνίσθη.

Ἡ Ἑνετικὴ Δημοκρατία, ἀφοῦ ἐξέπεσεν ἀρκετά, κατελύθη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος.

Ἑρωτήσεις :

Ποῦ εἶναι κτισμένη ἡ Βενετία ; Εἰς τί προώδευσαν οἱ Ἑνετοὶ ; Τί ἔκαμιν ὁ Δάνδολος ; Ἀπὸ πότε ἤρχισε νὰ παρακμάζη ἡ Ἑνετία ; Τί ἔκαμον οἱ Ἑνετοὶ μέ τοῦς Τούρκους ; Τί κατεσκευάζοι οἱ Ἑνετοὶ εἰς διάφορα παράλια μέρη ; Πῶς κατεστράφη ὁ Παρθενῶν ; Ποῖος κατέλυσε τήν Ἑνετικὴν δημοκρατίαν ;

Ρ Ω Σ Σ Ι Α

Οἱ Ρῶσσοι κατὰ τήν ἐπαχὴν τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας ἦσαν λαός πολυάριθμος, ἀμαθῆς ὅμως καί βάρβαρος. Κατὰ πρώτην φοράν ἔρχονται εἰς ἐπαφήν μέ τούς Ἕλληνας εἰς τὰ 860, ὅταν αὐτοκράτωρ εἰς τήν Κωνσταντινούπολιν ἦτο ὁ Μιχαὴλ Γ' καί πατριάρχης ὁ Φώτιος.

Οἱ Ρῶσσοι τότε, μέ 200 μονόξυλα, ἐπέρασαν τὸν Εὐξειναν πόντον καί ἐπολιόρκησαν τήν Κωνσταντινούπολιν. Οἱ Ἕλληνες κατάρθωσαν νὰ τούς ἀποκρούσουν μέ τὸ ὕγρον πῦρ καί ἡ πόλις ἐσώθη.

Κατὰ τὸ 924 ἐνεφανίσθησαν καί πάλιν οἱ Ρῶσσοι πρὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέ χίλια μονόξυλα καί τήν ἐπολιόρκησαν κατὰ ξηρὰν καί κατὰ θάλασσαν. Ὑπέστη-

σαν ὁμως πανωλεθρίαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ συνάψουν εἰρήνην μὲ τοὺς Ἕλληνας.

Κατὰ τὸ 970 ὁ ἡγεμὼν τῶν Ρώσων Σβιατοσλάβος καταλαμβάνει τὴν Βουλγαρίαν καὶ προχωρεῖ κατὰ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. Αὐτοκράτωρ τότε εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦτο ὁ Ἰωάννης Τσιμισκῆς. Οὗτος ἐπερχεται κατὰ τοῦ Σβιατοσλάβου, τὸν νικᾷ κατὰ κράτος εἰς τὸ Δορύστολον, πλησίον τοῦ Δουνάβεως καὶ τὸν ἀναγκάζει νὰ συνάψῃ εἰρήνην.

Κατὰ τὸ 900 ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἡ Ρωσὶς ἀρχόντισσα Ὀλγα, ἡ ὁποία ἐβαπτίσθη καὶ ἐγένε Χριστιανή.

Ὁ ἐγγονος τῆς Ὀλγας Βλαδίμηρος ἐβάπτισε τὸ 1000 τὸν λαόν του εἰς τὸ Κίεβον καὶ ἐντὸς ὀλίγου χρονικοῦ διαστήματος ὅλοι οἱ Ρῶσοι ἐγένιναν Χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι. Μὲ τὸν Χριστιανισμὸν μαζὶ οἱ Ρῶσοι ἐδέχθησαν καὶ τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν καὶ ἤρχισαν νὰ προοδεύουν.

Ὅταν οἱ Ἕλληνες ἦσαν πλέον ὑποτεταγμένοι εἰς τοὺς Τούρκους, οἱ Ρῶσοι ἐδημιούργησαν κράτος πολὺ δυνατὸν καὶ πολλάκις ἐπολέμησαν πρὸς τοὺς Τούρκους.

Κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ἡ Ρωσσία ἔκαμε μεγάλας προόδους εἰς τὸν πολιτισμὸν ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Μεγάλου Πέτρου.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἀναγεννήσεως, ἡ Ἰταλία ἦτο διηρημένη εἰς πολλὰ κρατίδια, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Γερμανία ἦσαν κράτη σχεδὸν ὅπως εἶναι καὶ σήμερον, διοικούμενα ὑπὸ βασιλέων καὶ προώδευον εἰς τὸν πολιτισμὸν. Μακροὶ θρησκευτικοὶ πόλεμοι ἐγίνοντο εἰς τὰ κράτη αὐτὰ ἐξ αἰτίας τοῦ προτεσταντισμοῦ, τὸν ὁποῖον ἐδημιούργησεν ὁ Λούθηρος καὶ ὁ Καλβῖνος.

Ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Πορτογαλλία ἦσαν μεγάλαι ναυτικαὶ δυνάμεις. Τολμηροὶ θαλασσοπόροι Ἰσπανοὶ καὶ Πορτογάλλοι ἀνεκάλυψαν πολλὰς χώρας ἀγνώστους καὶ ἠνοιξαν νέους δρόμους εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Ἀργότερον ἤρχισε νὰ ἀναφαίνεται μεγάλη ναυτικὴ δύναμις, ἡ Ἀγγλία, ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ μέχρι

σήμερον νὰ εἶναι ἡ μεγαλύτερα ναυτική δύναμις τοῦ κόσμου.

Ἐρωτήσεις :

Πότε οἱ Ρῶσοι ἤλθον πρώτην φοράν εἰς ἐπαφήν μὲ τοὺς Ἑλληνας ; Πότε δευτέραν φοράν ; Πότε ἔγιναν Χριστιανοί ; Πότε προώδευσαν πολὺ εἰς τὸν πολιτισμὸν ; Πῶς ἦσαν ἡ Γαλλία καὶ ἡ Γερμανία ; Ποῖαι ἦσαν μεγάλα ναυτικά δυνάμεις ;

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ ΔΕΙΝΟΠΑΘΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Οἱ Τοῦρκοι, ὅταν κατέλαβον τὰς Ἑλληνικὰς χώρας, μετεχειρίζοντο ταύτας Ἑλληνας ὡς δούλους. Οἱ κατακτηταὶ κατέλαβον τὰ εὐφορώτερα μέρη τῆς χώρας καὶ ἠνάγκασαν τοὺς Ἑλληνας ν' ἀποσυρθοῦν εἰς τὰ ἄγωνα καὶ ὄρεινά.

Τὰ εὐφορὰ μέρη διεμοιράσθησαν μεταξύ των οἱ ἐπίσημοι Τοῦρκοι, ἐδημιούργησαν κτήματα μεγάλα, εἰς τὰ ὁποῖα ἠνάγκαζαν τοὺς Ἑλληνας νὰ ἐργάζονται ὡς δουλοπάροικοι. Ὅλοι λοιπὸν οἱ Ἕλληνες ἔγιναν πτωχοί, διότι τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας των εἰς τὰ εὐφορὰ μέρη ἀνήκον εἰς τοὺς αὐθέντας των, τὰ δὲ ἄγωνα μέρη ὀλίγα εἰσοδήματα τοὺς ἀπέδιδον.

Ὑφίσταντο ἀπὸ τοὺς Τούρκους πολλοὺς ἐξευτελισμούς. Ἐδέροντο, ἐφονεύοντο χωρὶς καμμίαν αἰτίαν. Οἱ δεσπότες ἤρπαζον καὶ ἐλήστευον ὅ,τι καλὸν εἶχον οἱ Ἕλληνες, χωρὶς νὰ δίδουν λόγον εἰς κανένα. Ἄν οἱ Ἕλληνες κατέφευγον εἰς τὰ δικαστήρια, τὸ ἄδικον εἶχον πάντοτε οἱ Ἕλληνες, οἱ ραγιαδες, ὅπως τοὺς ἀπεκάλουν οἱ Τοῦρκοι.

Σχαλεῖα δὲν ὑπῆρχον καὶ οἱ Ἕλληνες περιέπεσον εἰς τρομερὰν ἀμάθειαν.

Οἱ Τοῦρκοι ἐπέβαλον εἰς τοὺς Ἑλληνας βαρεῖς φόρους, οἱ ὁποῖοι ἠῤῥξανον τὴν πτωχείαν των. Ὁ χειρότερος φόρος ἦτο ὁ κεφαλικὸς, τὸ **χ α ρ ά τ σ ι**, ὅπως τὸ ἔλεγον οἱ Τοῦρκοι. Τὸ χαράτσι ἐπλήρωνον οἱ Ἕλληνες διὰ νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ζοῦν.

Ὁ σκληρότερος φόρος ὅμως τῶν ραγιαδῶν ἦτο τὸ παιδομάζωμα. Οἱ Τοῦρκοι ἤρπαζον ἀπὸ τὰς οἰκογενείας των τὰ ὑγιέστερα καὶ εὐρωστότερα παιδιά τῶν Ἑλλήνων, τὰ ἀνέτρεφον εἰς τὴν Μωαμεθανικὴν πίστιν, τὰ ἐγύμναζον καὶ τὰ ἔκαμνον στρατιώτας. Αὐτοὶ ὠνομάζοντο Γενίτσαροὶ καὶ ἦσαν φανατικώτεροι ἀπὸ τοὺς Τούρκους, διότι ἐλησμόνουν τὴν καταγωγὴν των. Πολλὰ ὑπέφερον οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τοῦς ἰενιστάρους.

Πολλοὶ Ἕλληνες, διὰ νὰ ἀποφεύγουν τὰ βάσανα τῆς δουλείας, ἐξισλαμίζοντο, ἐγίνοντο δηλαδή Τοῦρκοι· ἄλλοι πάλιν ἔφευγαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Εὐρώπης, τὴν Βενετίαν, τὴν Τεργέστην, τοὺς Παρισίους, τὴν Βιέννην, τὴν Ὁδησσὸν καὶ πολλὰς ἄλλας πόλεις τῆς Ρωσσίας καὶ ἐγκαθίσταντο ἐκεῖ κυρίως ὡς ἔμποροι. Βαθμηδὸν ἰδρύθησαν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν πολλὰ Ἑλληνικὰ παροικίαι πλούσιαι, μὲ σχολεῖα Ἑλληνικὰ καὶ τυπογραφεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐτυπώνοντο Ἑλληνικὰ βιβλία.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅμως ἐπεκράτει μαρσασμός, ἀμάθεια, πτωχεῖα καὶ ὁ πληθυσμὸς ἦτα πολὺ ἀραιός. Πλούσιαι πόλεις ἄλλοτε μετεβλήθησαν εἰς ἄσημα χωρία καὶ ἡ γεωργία καὶ τὸ ἐμπόριον παρημελήθησαν τελείως. Πολλοὶ Εὐρωπαῖοι περιηγηταὶ βλέποντες τὴν ἀθλιότητα τῆς Ἑλλάδος, ἔλεγον : « Ἡ Ἑλλάς ἀπέθανεν ».

Ἐρωτήσεις :

Πῶς μετεχειρίζοντο οἱ Τοῦρκοι τοὺς Ἕλληνας ; Ποίας γαίας κατέλαβον οἱ Τοῦρκοι ; Πῶς κατήνησαν οἱ Ἕλληνες ; Τί φόρους ἐπέβαλον εἰς τοὺς Ἕλληνας οἱ Τοῦρκοι ; Τί ἦτο τὸ παιδομάζωμα ; Τί ἔκαμνον πολλοὶ Ἕλληνες ; Τί ἰδρύθησαν εἰς τὸ ἐξωτερικόν ; Τί ἔλεγον οἱ ξένοι διὰ τὴν Ἑλλάδα ;

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

“Όταν ὁ Μωάμεθ ἐκυρίευσε τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔκαμε τὴν Ἁγίαν Σοφίαν τζαμί. Ἐφησεν ὅμως εἰς τοὺς Ἕλληνας τὰς ἄλλας ἐκκλησίας καὶ ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ τελοῦν τὰ τῆς θρησκείας των, ὅπως καὶ πρὶν.

Ἐκεῖνος ἀπὸ πολιτικούς λόγους ἔκαμε τοῦτο.

Μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Δυτικῆς ὑπῆρχε σχίσμα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ πατριάρχου Φωτίου. Μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων κληρικῶν καὶ τῶν δυτικῶν ὑπῆρχε μίσος, τὸ ὁποῖον ἐπεξετέινετο καὶ εἰς τοὺς λαούς. Οἱ ὀρθόδοξοι τῆς Ἀνατολῆς ἐμίσουν τοὺς καθολικούς τῆς Δύσεως.

Ἐκεῖνος εἶχε συμφέρον νὰ ὑπάρχη τὸ μίσος τοῦτο, διὰ νὰ μὴ βοηθήσῃ ποτέ ἡ Δύσις τὴν Ἀνατολήν, τὴν ὁποῖαν εἶχεν ὑποτάξῃ. Διὰ τοῦτο ἀφήκε τοὺς Ἕλληνας ἐλευθέρους εἰς τὴν ὀρθόδοξον θρησκείαν των.

Διὰ νὰ δυναμώσῃ μάλιστα τὸ μίσος τοῦτο ἔκαμε πατριάρχην τὸν Γεώργιον Σχολάριον, ἄνδρα σοφὸν καὶ ἐχθρὸν τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς.

Ἐκεῖνος μάλιστα τὸν ἔκαμε πατριάρχην, τοῦ ἀπένευρε τιμὰς ὁμοίας μὲ τὰς τιμὰς, τὰς ὁποίας ἀπένεμον εἰς τοὺς πατριάρχας καὶ οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες.

Μὲ σουλτανικὸν διάταγμα ὁ Μωάμεθ ἔδωκε πολλὰ προνόμια εἰς τὸν πατριάρχην. Τὸν ἔκαμε διοικητὴν ἅλων τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηρίων καὶ δικαστὴν τῶν κληρικῶν καὶ τῶν λαϊκῶν ἀκόμη εἰς μερικὰ ζητήματα. Ὅλοι αἱ ἐκκλησίαι ἔμειναν εἰς τοὺς Χριστιανούς, ὅσοι εἶχον ὅμως τὸ δικαίωμα νὰ ἀνεγείρουν νέας. Ὅλοι οἱ κληρικοὶ ἔμειναν ἀφορολόγητοι, καθὼς καὶ τὰ κτήματα τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηρίων.

Ἐκεῖνος ἀνεγνωρίσθη ὡς προστάτης ὅλων τῶν ὑποδοῦλων Χριστιανῶν, Ἑλλήνων, Σέρβων, Βουλγάρων καὶ Ρωμούνων καὶ διὰ τοῦτο ἐλέγετο Ἐθναρχης. Ἦτα τρόπον τινὰ διάδοχος τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων. Ὅσάκις οἱ Χριστιανοὶ ἠδικοῦντο, εἶχε τὸ δικαίω-

μα ὁ πατριάρχης ἢ οἱ διάφοροι ἐπίσκοποι εἰς τὰς ἐπαρχίας νὰ ἐπεμβαίνουν εἰς τὴν διοίκησιν καὶ νὰ ὑπερασπίζουσιν τὰ δίκαια τῶν Χριστιανῶν. Τοιουτοτρόπως οἱ Χριστιανοὶ εὕρισκον καταφύγιον καὶ παρηγορίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Πολλοὶ σουλτάνοι βραδύτερον κατεπάτουν τὰ προνόμια τῆς Ἐκκλησίας, ὅπωςδῆποτε ὅμως ὁ πατριάρχης ἀπέμενε πάντοτε ὁ προστάτης τῶν Χριστιανῶν.

Σχολεῖα εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπῆρχον καὶ ὅσοι ἐπεθύμουν νὰ μάθουν γράμματα κατέφευγον εἰς τὰ μοναστήρια καὶ ἐκεῖ ἐδιδάσκοντο ὑπὸ τῶν μοναχῶν.

Ἐρωτήσεις :

Ποῖον ἔκαμε πατριάρχην ὁ Μωάμεθ ; Διατί ἔκαμε αὐτὸν καὶ ὄχι ἄλλον ; Διατί ὁ Μωάμεθ ἀφήκεν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐλευθέραν τὴν θρησκείαν ; Ποῖα προνόμια ἔδωκεν εἰς τὸν πατριάρχην ; Πῶς ὠνομάσθη ὁ πατριάρχης ; Ποῦ ἐμάνθανον γράμματα οἱ Ἕλληνες ;

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ

Ὁ Μωάμεθ ἐπέτρεψε εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ τὴν αὐτοδιοίκησιν κατὰ κοινότητος. Οἱ κάτοικοι ἐκάστου χωρίου ἐξέλεγον ἐλευθέρως τοὺς διοικητὰς των, τοὺς δημογέροντας ἢ πρεσβυτέρους, ὅπως τοὺς ὠνόμαζον, οἱ ὅποιοι ἐφρόντιζον δι' ὅλας τὰς ὑποθέσεις τῆς κοινότητός των καὶ ἦσαν ὑπεύθυνοι ἀπέναντι τῶν Τούρκων.

Οἱ Τούρκοι ὠρίζον πόσον φόρον θὰ πληρῶνῃ ἕκαστον χωρίον καὶ αἱ δημογέροντες ἐκανόνιζον πόσον ἀναλογεῖ εἰς ἐκάστην οἰκογένειαν. Οἱ δημογέροντες διέλυον τὰς φιλονεικίας μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν, διὰ νὰ μὴ καταφεύγουν εἰς τὰ Τουρκικὰ δικαστήρια καὶ ἐφρόντιζον ἐπίσης διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν κτημάτων τῶν Χριστιανῶν.

Οἱ Τούρκοι διοικηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν εἰς τὰ διάφορα συμβούλια, τὰ ὅποια ἔκαμνον, ἐκάλουν καὶ τοὺς δημογέροντας τῶν χωρίων, οἱ ὅποιοι ὑπερήσπιζον τὰ συμφέροντα τῶν πατριωτῶν των.

Ὅσακις Χριστιανὸς ἠδικοῖτο, ἐπενέβαινον οἱ δημογέ-

ροντες, οἱ ὅποιοι ἦσαν κάπως σεβαστοὶ εἰς τοὺς Τούρκους διοικητάς, καὶ ὁ Χριστιανὸς εὕρισκε τὸ δίκαιόν του.

Ἐννοεῖται, ὅτι ὅλα αὐτὰ δὲν ἐγίνοντο ὅπως πρέπει καὶ πολὺ συχνὰ οἱ αὐθαίρετοι καὶ βάρβαροι Τούρκοι κατεπάτουν καὶ προνόμια καὶ ἐξηυτέλιζον καὶ δημογέροντας καὶ κληρικούς.

Ἐρωτήσεις :

Τί ἐπέτρεψεν εἰς τὰ χωρία ὁ Μωάμεθ ; Πῶς ἐκυβερνῶντο τὰ χωρία ; Ποῖον ἦτο τὸ ἔργον τῶν δημογερόντων ;

ΑΡΜΑΤΩΛΟΙ ΚΑΙ ΚΛΕΦΤΕΣ

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, ποὺ ἔμειναν εἰς τὰς πατρίδας των, δὲν ἠδύναντο νὰ ὑποφέρουν τὰς πιέσεις καὶ τοὺς ἐξευτελισμοὺς τῶν Τούρκων. Ὠπλίζοντο καὶ ἀνέβαινον εἰς τὰ ὑψηλὰ βουνὰ καὶ εἰς τὰ πυκνὰ δάση καὶ ἐκεῖθεν ἐπολέμουν τοὺς Τούρκους. Δὲν ἔζων μεμονωμένοι, ἀλλ' ἀπῆρτιζον σώματα ὀργανωμένα με ἀρχηγόν τὸν ἀνδρειότερον ἐξ αὐτῶν.

Οἱ ἐπαναστάται αὐτοὶ ὠνομάζοντο κ λ ε φ τ ε ς καὶ ὁ ἀρχηγὸς των κ α π ε τ ἄ ν ι ο ς.

Ἔργον τῶν κλεφτῶν ἦτο νὰ πολεμοῦν τοὺς Τούρκους, ὅπου καὶ ἂν τοὺς εὕρισκον, νὰ καταστρέφουν τὰ κτήματά των καὶ νὰ ἀρπάζουν τὰ ζῶά των. Ὅταν οἱ Χριστιανοὶ ἠδικοῦντο ἀπὸ τοὺς Τούρκους, οἱ κλέφτες ἐξεδικοῦντο τοὺς Τούρκους σκληρὰ.

Οἱ κλέφτες κατοικοῦσαν εἰς τὰ σπήλαια καὶ ὅταν δὲν εἶχον πόλεμον, ἐγυμνάζοντο εἰς τὸ τρέξιμον, εἰς τὸ πῆδημα, εἰς τὸ λιθάρι καὶ εἰς τὴν σκοποβολήν.

Ἦτο θαυμαστὴ ἡ ἀντοχὴ τῶν κλεφτῶν εἰς τὰς κακουχίας, εἰς τὰς μακρὰς πορείας, εἰς τὴν πείναν, εἰς τὴν δίψαν κλπ.

Κλέφτες ὑπῆρχον εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, τὴν Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν.

Ἄπειρα εἶναι τὰ ἥρωϊκὰ κατορθώματα τῶν κλεφτῶν,

τὰ ὁποῖα ἀπεθανάτισθησαν εἰς τὰ λαϊκὰ τραγούδια, «τὰ κλέφτικα τραγούδια» ὀνομαζόμενα. Ὁ λαὸς εἰς τὰς διαφόρους πανηγύρεις καὶ διασκεδάσεις του ἔψαλλε τὰ κλέφτικα τραγούδια καὶ ἐνεθουσιάζοντο οἱ ζωηροὶ νέοι καὶ ἐγίνοντο καὶ αὐτοὶ κλέφτες.

Οἱ κλέφτες ἦσαν ὁ ἔνοπλος πεζικὸς στρατὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ ὅταν ἐξερράγη ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, αὐτοὶ ἀπετέλεσαν τὰ στελέχη τοῦ ἐπαναστατικοῦ στρατοῦ.

Διασημότεροι κλέφτες ἦσαν οἱ Κολοκοτρωναῖοι, ὁ Ἄνδρουτσος, ὁ Ζαχαριάς, ὁ Διάκος, ὁ Καραϊσκάκης καὶ ἄλλοι πολλοί.

Οἱ Τούρκοι προσπαθοῦσαν μὲ πάντα τρόπον νὰ ἐξολοθρεύσουν τοὺς κλέφτες. Ἔστελλον στρατοὺς ἐναντίον των, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς καταφθάσῃ εἰς τὰ ἀπρόσιτα μέρη τῶν Ἑλληνικῶν βουνῶν. Ὅσάκις δὲ συνελάμβανον αἰχμαλώτους, τοὺς ἐβασάνιζον σκληρῶς. Διὰ τοῦτο οἱ κλέφτες ἐπροτίμων νὰ φονεῦθοῦν, παρὰ νὰ συλληφθοῦν ζωντανοί.

Ἐπειδὴ ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο νὰ δαμάσῃ τοὺς κλέφτες, τοὺς διασημότερους ἐξ αὐτῶν τοὺς προσελάμβανεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς καὶ τοὺς ἀνέθετε τὴν ἀσφάλειαν ὠρισμένης περιοχῆς. Οἱ συνθηκολογοῦντες μὲ τὴν Τουρκίαν κλέφτες ὠνομάζοντο ἄρματωλοὶ καὶ ἡ περιοχὴ τὴν ὁποῖαν ἐφύλαττον, ὠνομάζετο ἄρματωλίκι.

Ἐκαστος ἄρματωλὸς εἶχε τοὺς ἄνδρας του, οἱ ὁποῖοι ὠνομάζοντο παλληκάρια καὶ ὁ ὑπασπιστὴς του ἐλέγετο πρωτοπαλληκάρου.

Πολλάκις οἱ ἄρματωλοὶ ἤρχοντο εἰς ρῆξιν μὲ τοὺς Τούρκους καὶ ἐγίνοντο πάλιν κλέφτες. Εἰς τὸ τέλος κατήντησαν αἱ λέξεις ἄρματωλοὶ καὶ κλέφτες νὰ συγχέωνται.

Οἱ Μανιώται εἰς τὴν Πελοπόννησον, οἱ Σφακιανοὶ εἰς τὴν Κρήτην καὶ οἱ Σουλιωταὶ εἰς τὴν Ἠπειρον, ἐπειδὴ κατώκουν ὄρεινά, ἄγωνα καὶ ἀπρόσιτα μέρη ἔζων σχεδὸν ἐλεύθεροι ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Εἰς τὰ χωρία των δὲν ὑπῆρχον Τούρκοι. Ἦσαν ὑποχρεωμένοι μόνον

νά πληρώνουν μερικούς φόρους εις τὴν Τουρκίαν καὶ κατὰ τὰ ἄλλα ἔμενον ἤσυχοι.

“Ὅταν οἱ ἄρματωλοὶ καὶ κλέπτες κατεδιώκοντο ἀπὸ τοὺς Τούρκους, κατέφευγον εἰς τὰ μέρη αὐτὰ καὶ εὕρισκον προστασίαν.

Ἐρωτήσεις :

Τί ἔκαμνον πολλοὶ “Ἕλληνες μὴ ἀνεχόμενοι τὴν δουλείαν ; Πῶς ὠνομάζοντο ; Ποῦ διέμενον ; Ποῖον ἦτο τὸ ἔργον των ; Τί ἔκαμνον, ὅταν δὲν ἐπολέμουν ; Τί ἦσαν οἱ ἄρματωλοὶ ;

ΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Οἱ “Ἕλληνες εἶναι λαὸς γεωργικός. Οἱ κατοικοῦντες ὅμως εἰς τὰ παράλια εἶναι καὶ ναυτικοί. Καὶ ἐπειδὴ ἡ Ἑλλάς ἔχει πολλὰ παράλια, οἱ “Ἕλληνες ἀπὸ τῶν παλαιωτάτων χρόνων εἶχον μεγάλην ναυτιλίαν.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας οἱ “Ἕλληνες τῶν παραλίων μερῶν καὶ ἰδίως τῶν νήσων “Υδρας, Σπετσῶν, Ψαρῶν, Κάσσου κλπ. εἶχον πολλὰ ἱστιοφόρα πλοῖα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐταξείδευον εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον καὶ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν καὶ ἐκέρδιζον πολλὰ χρήματα. Ἐφ’ ὅσον ὁ χρόνος παρήρχετο, ἐπὶ τοσοῦτον οἱ “Ἕλληνες ἐναυπήγουν πλοῖα περισσότερα καὶ μεγαλύτερα.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἐλυμαίνοντο πολλοὶ πειραταὶ Ἀλγερίνοι καὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι συνελάμβανον εἰς τὰ πελάγη τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, ἐφόρνευον τὰ πληρώματα καὶ κατελάμβανον πλοῖον καὶ φορτίον.

Πολλὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν πειρατῶν. Οἱ “Ἕλληνες, διὰ νὰ ἀμύνωνται, κατεσκεύαζον πλοῖα μεγάλα καὶ στερεά, τὰ ὠπλιζον μὲ κανόνια καὶ προσελάμβανον ναύτας γενναίους.

“Ἄν λοιπὸν εἰς τὸ πέλαγος συνητῶντο μὲ πειρατάς, ἐγίνετο σωστὴ ναυμαχία. Τοιαυτοτρόπως οἱ “Ἕλληνες

ναυτικοὶ συνήθιζον εἰς τὸν κατὰ θάλασσαν πόλεμον, ὅπως οἱ κλέφτες συνήθιζον εἰς τὸν κατὰ ξηρὰν.

Ὅταν ἐγένετο ἡ ἐπανάστασις τὸ 1821, ὑπῆρχεν ἕτοιμον πολεμικὸν ναυτικὸν μὲ νάυτας πεπειραμένους.

Ἐκτὸς τούτου οἱ ναυτικοὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπεκόμιζον πολλὰ πλοῦτη, τὰ ὁποῖα ἐδαπανήθησαν κατὰ τὸν Ἱερὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας.

Τὸ Ἑλληνικὸν ναυτικὸν ἀνεπτύχθη ἰδίως ἀπὸ τὸ 1775 καὶ ἐντεῦθεν μὲ τὴν συνθήκην, τὴν ὁποῖαν ἔκαμεν ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ρωσσίας Αἰκατερίνη μὲ τοὺς Τούρκους. Κατὰ τὴν συνθήκην ταύτην οἱ Ἕλληνες ναυτικοὶ εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ὑψώνωσιν εἰς τὰ πλοῖα των τὴν Ρωσικὴν σημαίαν καὶ τοιουτοτρόπως οἱ Τούρκοι δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς ἐνοχλοῦν.

Πολλὰ πλοῦτη ἀπεκόμισαν οἱ Ἕλληνες ναυτικοὶ κατὰ τοὺς Ναπολεοντίους πολέμους. Ὅταν ἡ Ἀγγλία ἐπολέμει τὸν αὐτοκράτορα τῶν Γάλλων Ναπολέοντα, μὲ τὸν στόλον τῆς εἶχεν ἀποκλείσει τὰ παράλια τῆς Ἰσπανίας καὶ Γαλλίας καὶ ἀπηγόρευεν εἰς τὰ πλοῖα ὄλων τῶν ἐθνῶν νὰ πλησιάζουν εἰς τὰ ἀποκεκλεισμένα παράλια καὶ νὰ ἀποβιβάζουν ἐμπορεύματα καὶ τρόφιμα.

Οἱ τολμηροὶ Ἕλληνες ναυτικοί, μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς των, διήρχοντο μὲ τὰ πλοῖα των κρυφὰ τὴν νύκτα διὰ τῶν Ἀγγλικῶν πολεμικῶν καὶ ἀπεβίβαζον εἰς τὰ παράλια τῆς Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας σιτηρά, τὰ ὁποῖα ἔφερον ἐκ Ρωσσίας. Ἐννοεῖται, ὅτι τὰ ἐπώλουν πολὺ ἀκριβὰ καὶ ἐκέρδιζον πολλὰ χρήματα.

Ἐρωτήσεις:

Διατί οἱ Ἕλληνες εἶναι ναυτικὸς λαός; Ποῖοι ἐλυμαίνοντο τὴν Μεσόγειον τὴν ἐποχὴν ἐκείνην; Τί ἔκαμνον οἱ Ἕλληνες ναυτικοί; Εἰς τί ὠφέλησεν αὐτό; Ἀπὸ πότε ἡ Ἑλληνικὴ ναυτιλία προώδευσε πολὺ; Πότε ἐκέρδιζον πολλὰ χρήματα;

ΦΑΝΑΡΙΩΤΑΙ

“Όταν ἡ Ἁγία Σοφία ἔγινε τζαμί, ὁ πατριάρχης ἀπεσύρθη εἰς τὴν συνοικίαν Φανάρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐκεῖ ἐγκατεστάθησαν τὰ Πατριαρχεῖα, ὅπου καὶ μέχρι σήμερον εὐρίσκονται.

“Όσοι ἐπίσημοι Ἕλληνες διεσώθησαν ἀπὸ τὴν σφαγὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἔμειναν εἰς τὴν πατρίδα των, συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ Φανάρι γύρω ἀπὸ τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἀπετέλεσαν τὴν τάξιν τῶν εὐγενῶν Ἑλλήνων καὶ ὠνομάσθησαν Φαναριῶται.

Αὐτοὶ ἐμορφώνοντο καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἰς Ἑλληνικὰ σχολεῖα, καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅπου μετέβαιναν καὶ ἐσπούδαζον.

Ἐπειδὴ ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις δὲν εἶχε μορφωμένους ἀνθρώπους διὰ τὴν διοίκησιν τοῦ μεγάλου κράτους, προσελάμβανε μορφωμένους Φαναριώτας καὶ τοὺς διώριζε πρέσβεις εἰς ξένα κράτη, μεγάλους διερμηνεῖς, καὶ ἡγεμόνας τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν σημερινὴν Ρουμανίαν.

“Όλοι αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τῆς Τουρκίας ὠφέλησαν πολὺ τὸν Ἑλληνισμόν, διότι ἐπροστάτευσον τοὺς ὁμοεθνεῖς των Ἕλληνας.

Οἱ ἡγεμόνες τῆς Μολδαυίας καὶ Βλαχίας εἶχον ἀκολουθίαν Ἑλληνικὴν, ἴδρυον Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἰς τὰς χώρας αὐτὰς καὶ διέδωσαν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Ἐπισημότεραι οἰκογένειαι Φαναριωτῶν ἦσαν οἱ Ὑψηλάνται, οἱ Σουτσοί, οἱ Μαυροκορδάτοι καὶ ἄλλαι πολλάί.

Ἐρωτήσεις:

Ποῦ ἀπεσύρθη ὁ πατριάρχης μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως; Ποῖοι συνεκεντρώθησαν ἐκεῖ; Πῶς ὠνομάζοντο; Τί ἀνθρώποι ἦσαν; Εἰς τί τοὺς μετεχειρίζετο ἡ Τουρκία; Τί ἔκαμνον οἱ ἡγεμόνες εἰς τὴν Μολδαυίαν καὶ Βλαχίαν;

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οί Τουρκοί ἀπηγόρευσαν εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ ἔχουν σχολεῖα καὶ διὰ τοῦτο ἀμάθεια καὶ ἀγραμματοσύνη ἐπεκράτουν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἦτο πολὺ σπάνιον νὰ συναντήσῃ τις Ἕλληνα γραμματισμένον.

Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Ἕλληνες εἶναι φιλομαθεῖς, μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἔστελλον τὰ παιδιά των εἰς τὰ μοναστήρια καὶ ἐκεῖ κρυφὰ οἱ μοναχοὶ τὰ ἐδίδασκον ὀλίγα γράμματα ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία.

Διὰ νὰ μὴ τὰ βλέπουν οἱ Τουρκοί, ἐπήγαινον νύκτα, ὅπως μᾶς λέγει τὸ λαϊκὸ τραγούδι :

Φεγγαράκι μου λαμπρό, φέγγε μου νὰ περπατῶ,
Νὰ πηγαίνω στὸ σκολεῖό, νὰ μαθαίνω γράμματα.
Γράμματα σπουδάματα, τοῦ Θεοῦ τὰ πράματα.

Ἀργότερον οἱ Τουρκοί ἐπέτρεψαν εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ ἰδρῦσουν σχολεῖα καὶ ἰδρύθησαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἡ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολή, λειτουργοῦσα μέχρι σήμερον, εἰς τὰ Ἰωάννινα, εἰς τὴν Δημητσάναν, εἰς τὰς Κυδωνίας, εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰς τὴν Σμύρνην, εἰς τὴν Χίον καὶ εἰς ἄλλα μέρη.

Οἱ εὐπορώτεροι Ἕλληνες ἔστελλον ἐκεῖ τὰ τέκνα των καὶ ἐσπούδαζον διαφόρους ἐπιστήμας.

Εἰς τὰς ἄλλας πόλεις ὅμως καὶ χωρῖα σχολεῖα δὲν ὑπῆρχον καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔμενον ἀγράμματοι.

Εἰς τὰ σχολεῖα, πὺν ἀνεφέραμεν προηγουμένως, ἐδίδασκον διδάσκαλοι μὲ ἐνθουσιασμὸν διὰ τὴν θρησκείαν καὶ τὴν πατρίδα. Ἐδίδασκον τοὺς νέους τὴν ἔνδοξον ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος, τὰ κατορθώματα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τῶν Βυζαντινῶν, τὸν ἀρχαῖον καὶ Βυζαντινὸν πολιτισμὸν καὶ ἐνέβαλλον εἰς τὰς ψυχὰς των τὸν πόθον πρὸς τὴν ἐλευθερίαν.

Οἱ διδάσκαλοι αὐτοὶ ὠνομάζοντο διδάσκαλοι τοῦ Γένους καὶ ἐπισημότεροι τούτων ἦσαν ὁ Εὐγένιος Βούλ-

γαρις, ὁ Νικηφόρος Θεοτόκης, ὁ Δούκας, ὁ Βάμβας, ὁ Οἰκονόμος, ὁ Κούμας, ὁ Γεννάδιος καὶ ὁ Ἀδαμάντιος Κοραΐς.

Γενναίως συνδρομᾶς εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα ἀπέστειλον αἱ πλούσιαι Ἑλληνικαὶ κοινότητες τῆς Ὀδησοῦ, τῆς Βενετίας, τῆς Τεργέστης καὶ τῆς Βιέννης.

Ἐρωτήσεις:

Ποῦ ἐμάθανον γράμματα τὰ Ἑλληνόπουλα; Ποῦ ἰδρύθησαν μετὰ ταῦτα σχολεῖα; Ἀπὸ ποῦ συνετηροῦντο; Πῶς ὠνομάζοντο οἱ διδάσκαλοι; Ἀναφέρατε τὰ ὀνόματα μερικῶν.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ὁ πόθος πρὸς τὴν ἐλευθερίαν δὲν ἔλειψε ποτὲ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας. Ὅσον περισσότερο τοὺς ἐβασάνιζον οἱ Τούρκοι, τόσο περισσότερο ἐπεθύμουν τὴν ἐλευθερίαν. Ἡ ἰδέα δὲ ὅτι ἄλλοτε ἢ Ἑλλάς ἦτο μεγάλη αὐτοκρατορία, ἐμεγάλωνεν ἀκόμη περισσότερο τὸν πόθον τῆς ἐλευθερίας.

Διὰ τοῦτο, ὅταν ἐβλεπον κατάλληλον περίστασιν, ἐπανεστάτουν καὶ προσεπάθουν νὰ ἀποτινάξουν τὸν Τυρκικὸν ζυγόν. Αἱ ἐπαναστάσεις ὅμως δὲν ἦσαν γενικαὶ καὶ διὰ τοῦτο οἱ Τούρκοι εὐκόλως κατέπνιγον ταύτας.

Τοὺς Ἕλληνας παρεκίνησαν εἰς ἐπανάστασιν οἱ Ἑνετοί, διὰ νὰ τοὺς ἔχουν συμμάχους κατὰ τῶν Τούρκων καὶ πρὸ πάντων οἱ Ρῶσοι.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῶν Ρῶσων Μέγας Πέτρος, εἶχεν ὄνειρον νὰ κυριεύσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ νὰ γίνῃ κύριος τῶν στενῶν τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, διὰ νὰ δύνανται τὰ Ρωσικὰ πλοῖα ἐλεύθερα νὰ πλέουν ἀπὸ τὸν Εὐξεῖνον πόντον εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ ἀντιθέτως. Ἦθελον ἐπίσης οἱ Ρῶσοι νὰ ἐπεκτείνουν τὸ κράτος των καὶ εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν καὶ εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν.

Εἰς τὰ 1770 ἦτο αὐτοκράτειρα εἰς τὴν Ρωσίαν ἡ Μεγάλη Αἰκατερίνη. Αὐτὴ θέλουσα νὰ πραγματοποιήσῃ

τὸ ὄνειρον τοῦ Μεγάλου Πέτρου, ἔστειλεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν Γεώργιον Παπάζολην, Ἑλληνα ἀξιωματικὸν εἰς τὸν Ρωσικὸν στρατὸν, νὰ ὑποκινήσῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς ἐπανάστασιν.

Ὁ Παπάζολης περιῆλθε διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ συνεννοεῖτο μὲ τοὺς προύχοντας Ἕλληνας διὰ τὴν ἐπανάστασιν. Ἐλεγεν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι ἡ ὀρθόδοξος Ρωσσία θέλει νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ ἰδρῦσῃ τὴν παλαιὰν Βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν, ὅτι ἡ Αἰκατερίνη θὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ ὅτι πολυάριθμος Ρωσικὸς στρατὸς θὰ διαβῇ τὸν Δούναβιν, διὰ νὰ καταλύσῃ τὸ Τουρκικὸν κράτος.

Οἱ Ἕλληνες διψῶντες ἐλευθερίαν, ἐπίστευσαν τοὺς λόγους τοῦ Παπάζολη καὶ πρὸ πάντων ὁ μπέης τῆς Μάνης Μαυρομιχάλης καὶ ὁ προύχων τῶν Καλαμῶν Μπενάκης.

Πράγματι ἡ Ρωσσία ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ Ρωσικὸς στόλος, μὲ ναύαρχον τὸν Ὁρλώφ, ἔρχεται εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ ἀποβιβάζει Ρωσικὸν στρατὸν. Οἱ Ἕλληνες ἐπαναστατοῦν, ἐνώνονται μὲ τοὺς Ρώσους καὶ βαδίζουν κατὰ τῆς Τριπόλεως, πρωτευούσης τῆς Πελοποννήσου. Ἐκεῖ ὅμως οἱ Τοῦρκοι τοὺς ἐνίκησαν καὶ οἱ Ρῶσοι, ὅσοι ἐσώθησαν, ἔφυγον ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον καὶ ἄφησαν τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν τύχην των.

Ὁ σουλτάνος ἔστειλεν εἰς τὴν Πελοπόννησον 15 χιλιάδας Τουρκαλβανούς, διὰ νὰ τιμωρήσουν τοὺς κατοίκους. Οἱ Τουρκαλβανοὶ περιερχόμενοι τὴν Πελοπόννησον κατέστρεφον τὰ πάντα. Οἱ κάτοικοι διὰ νὰ σωθῶν, κατέφυγον εἰς τὰ ἀπρόσιτα βουνὰ πεινασμένοι καὶ γυμνοί, ἀφίνοντες τὰς οἰκίας των καὶ τὰ ὑπάρχοντά των εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Τουρκαλβανῶν. Φοβερὰ ἦτο ἡ ἐρήμωσις, τὴν ὁποίαν ὑπέστη ἡ Πελοπόννησος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Ἡ Μεγάλῃ Αἰκατερίνη συνῆψεν ἀργότερον εἰρήνην μὲ τὴν Τουρκίαν καὶ τὸ μόνον κέρδος, τὸ ὁποῖον ἀπεκόμισαν οἱ Ἕλληνες ἐκ τῆς εἰρήνης ταύτης, ἦτο τὸ δικαί-

ωμα τῶν ναυτικῶν νὰ ὑψώνουν εἰς τὰ πλοῖα των τὴν
 Ρωσικὴν σημαίαν.

Ἐρωτήσεις:

Ποῖοι παρεκίνουν τοὺς Ἕλληνας εἰς ἐπανάστασιν ; Ποῖον ἦτο
 τὸ ὄνειρον τοῦ Μεγάλου Πέτρου ; Ποῖον ἔστειλεν εἰς τὴν Ἑλλά-
 δα ἡ Μεγάλη Αἰκατερίνη ; Τί ἔλεγεν αὐτὸς εἰς τοὺς Ἕλληνας ;
 Ποῖοι ἐπίστευσαν εἰς τοὺς λόγους του ; Ποῖος ἦλθεν εἰς τὴν Πε-
 λοπόννησον μὲ Ρωσικὰ πλοῖα ; Τί ἀπέγινεν ἡ Ἐπανάστασις ;
 Τί ἔπαθεν ἡ Πελοπόννησος ; Ποῖον κέρδος εἶχον οἱ Ἕλληνες ἐκ
 τῆς εἰρήνης τῆς Ρωσσίας μὲ τὴν Τουρκίαν ;

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΤΣΩΝΗΣ

Ὁ Λάμπρος Κατσῶνης κατήγετο ἀπὸ τὴν Λεβάδειαν.
 Μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὴν Τουρκικὴν δουλείαν, ἀ-
 νεχώρησεν εἰς τὴν Ρωσσίαν καὶ κατετάχθη εἰς τὸν Ρωσ-
 σικὸν στρατὸν, ὅπου εὐδοκίμησε διὰ τὴν ἀνδρείαν του.

Εἰς τὰ 1788 ἡ Μεγάλη Αἰκατερίνη ἐκήρυξε πάλιν πό-
 λεμον κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ ὁ Λάμπρος Κατσῶνης ἀ-
 πεφάσισε νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ παρακινήσῃ
 τοὺς Ἕλληνας εἰς ἐπανάστασιν.

Κατ' ἀρχὰς ἦλθεν εἰς τὴν Τεργέστην, ὅπου ἤκμαζεν
 Ἑλληνικὴ κοινότης, καὶ αἱ ἐκεῖ πλούσιοι ὁμογενεῖς ἠ-
 γόρασαν τρία πλοῖα, τὰ ὁποῖα ὁ Κατσῶνης ἐξώπλισε,
 προσέλαβε ναύτας γενναίους καὶ μὲ τὰ πλοῖα αὐτὰ κα-
 τεδίωκε καὶ κατέστρεφεν ὅσα πλοῖα Τουρκικὰ συνήντα
 εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

Συνέλαβε 12 Τουρκικὰ πλοῖα καὶ ἠῤῥησε τὸν στόλον
 του καὶ μὲ αὐτὰ κατέλαβε τὸ Καστελόριζον.

Τὰ Τουρκικὰ πλοῖα δὲν ἐτόλμων πλέον νὰ ἐξέλθουν
 τῶν Δαρδανελλίων.

Διὰ τὴν δυναμώσῃ τὸν στόλον του ὁ Κατσῶνης, προσ-
 ἔλαβε μέσα εἰς τὰ πλοῖα του τὸν περίφημον ἀρματωλὸν
 Ἄνδρουτσον, μὲ 500 παλληκάρια.

Μίαν ἡμέραν συναντᾷ τὸν Τουρκικὸν στόλον εἰς τὸ
 στενὸν μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Ἄνδρου. Ἄν καὶ ὁ Τουρ-

κικὸς στόλος εἶχε περισσότερα πλοῖα, ὁ Κατσώνης κατάρθωσε νὰ τὸν νικήσῃ.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὅμως μὲ τὸν Τουρκικὸν στόλον ἠνώθη καὶ ὁ Ἀλγερινός, ὁ ὁποῖος ἤρχετο εἰς βοήθειαν τοῦ Τουρκικοῦ καὶ ἐπετέθησαν εἰς τὸ ἴδιον μέρος κατὰ τοῦ Κατσώνη. Ἡ σύγκρουσις ἦτο τρομερά. Ἐπλησίαζον τὰ πλοῖα καὶ προσεπάθουν οἱ Τούρκοι νὰ πηδήσουν εἰς τὰ Ἑλληνικά καὶ οἱ Ἕλληνες εἰς τὰ Τουρκικά. Ὁ Ἄνδρουῦτσος μὲ τὰ παλληκάρια του ἐπολέμησαν ὡς λέοντες. Κατέκοπτον τοὺς Τούρκους μὲ τὰ ξίφη των καὶ μὲ πελέκεις.

Τὰ ὀλίγα ὅμως πλοῖα τοῦ Κατσώνη δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀνθέξουν καὶ τὰ περισσότερα ἐβυθίσθησαν. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Κατσώνης ἐπληγώθη, καὶ μὲ τὰ διασωθέντα πλοῖά του κατέφυγεν εἰς τὴν Μῆλον.

Ἄλλ' ὁ Κατσώνης δὲν ἔχασε τὸ θάρρος του. Ἐπιδιώρθωσε τὰ πλοῖά του καὶ ἐξηκολούθησε τὸν ἀγῶνα.

Ἡ Μεγάλη Αἰκατερίνη ὅμως ὑπέγραψεν εἰρήνην μὲ τοὺς Τούρκους καὶ παρήγγειλεν εἰς τὸν Κατσώνην νὰ παύσῃ τὸν πόλεμον. Ὁ Κατσώνης ὅμως βλέπων ὅτι αἱ ὑποσχέσεις τῆς αὐτοκρατείας περὶ ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδας δὲν ἐξεπληρώθησαν, ἐθύμωσε καὶ εἶπεν : «Ἄν ἡ Αἰκατερίνη ὑπέγραψε τὴν εἰρήνην της, ἐγὼ δὲν ὑπέγραψα τὴν ἰδικήν μου».

Ἐπειτα ἦλθεν εἰς τὴν Μάνην καὶ παρεκίνησε τοὺς Μανιάτας εἰς ἐπανάστασιν. Ἐκεῖνοι ὅμως ἐνθυμούμενοι τὴν ἀποτυχίαν τῆς προηγουμένης ἐπαναστάσεως ἐπὶ Ὀρλώφ, δὲν ἐκινήθησαν.

Ὁ Κατσώνης βλέπων, ὅτι ἀπέμεινε μόνος καὶ ἐννοῶν, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν ἀγῶνα, ἀπεβίβασεν εἰς τὴν Μάνην τὸν Ἄνδρουῦτσον καὶ αὐτὸς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ρωσσίαν, ὅπου καὶ ἀπέθανεν.

Ὁ Ἄνδρουῦτσος διῆλθεν ὀλόκληρον τὴν Πελοπόννησον πολεμῶν πρὸς τοὺς Τούρκους, ἐπέρασεν εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Κέρκυραν, ἣ ὁποία κατείχετο ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν.

Οἱ Ἑνετοί, θέλοντες νὰ περιποιηθοῦν τοὺς Τούρκους, παρέδωσαν εἰς αὐτοὺς τὸν Ἄνδρουῦτσον. Αὐτοί, ἀφραῦ

τόν ἔδεσαν, τόν ἔστειλαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.
Ἐκεῖ τόν ἔρριψαν εἰς τὰς φυλακάς, ὅπου ἀπέθανεν ἀπὸ
τὰ πολλὰ βασανιστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα τὸν ὑπέβαλον οἱ
Τοῦρκοι.

Ἑρωτήσεις :

Ἀπὸ ποῦ κατήγετο ὁ Λάμπρος Κατσώνης ; Εἰς ποῖαν χώραν
κατέφυγεν ; Τί ἔκαμεν εἰς τὴν Τεργέστην ; Τί ἔκαμεν εἰς τὸ Αἰ-
γαῖον πέλαγος ; Ποίους προσέλαβεν εἰς τὰ πλοῖά του ; Τί ἔγινεν
εἰς τὸ στεῖνόν μεταξὺ Εὐβοίας—Ἄνδρου ; Τί προσεπάθησε νὰ κά-
μη εἰς τὴν Μάνην ; Ποῦ ἀπέθανεν ; Τί ἔπαθεν ὁ Ἄνδρουτσος ;

ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Ἡ Γαλλία ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ βασι-
λέων, οἱ ὁποῖοι εἶχον εἰς χεῖράς των ὅλην τὴν ἐξουσίαν.
Ἐκαμμον ὅ,τι ἤθελον. Μερικοὶ ἐκ τῶν βασιλέων τού-
των ἦσαν σώφρονες καὶ δραστήριοι καὶ ἐδόξασαν τὴν
Γαλλίαν, μερικοὶ ὅμως ἦσαν ἄσωτοι καὶ κατεσπατάλουν
τὸν δημόσιον πλοῦτον.

Γύρω ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς ἦσαν πολλοὶ εὐγενεῖς τῆς
Γαλλίας, οἱ ὁποῖοι εἶχον ὅλα τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα
τῆς Πολιτείας καὶ ὅλας τὰς γαίας τῆς ἐξοχῆς. Οἱ ἀ-
γρόται εἰργάζοντο εἰς τὰ κτήματα τῶν εὐγενῶν ὡς δου-
λοπάροικοι. Οἱ ἀνώτεροι κληρικοὶ ἐπίσης ἔζων ὅπως
οἱ εὐγενεῖς μὲ τοὺς κόπους καὶ μὲ τοὺς φόρους τοῦ λα-
οῦ. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ εὐγενεῖς ἐπολλαπλασιάζοντο, ἐ-
πολλαπλασιάζοντο καὶ τὰ ἀξιώματα καὶ ἠῦξαν τὰ βάρη
τοῦ λαοῦ.

Ἐνῶ λοιπὸν οἱ βασιλεῖς, οἱ εὐγενεῖς καὶ ὁ κληρὸς ἔ-
ζων μὲ χλιδὴν καὶ παλυτέλειαν, οἱ ἀγρόται καὶ ὁ λαὸς
τῶν πόλεων ἦσαν βυθισμένοι εἰς τὴν δυστυχίαν καὶ ἀ-
μάθειαν.

Διάφοροι σοφοὶ ἄνδρες ἀγαπῶντες τὸν λαὸν καὶ βλέ-
ποντες τὴν ἀκολασίαν τῶν εὐγενῶν ἤρχισαν καὶ μὲ τοὺς
λόγους των καὶ μὲ τὰ συγγράμματά των νὰ κηρύττουν
τὴν ἰδέαν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἰσότητος τῶν πολιτῶν.
Οἱ ἐξοχώτεροι τούτων ἦσαν ὁ Ρουσσώ καὶ ὁ Βολταῖρος.

“Όταν πλέον τὸ κακὸν ἔφθασεν εἰς τὸ ἀπροχώρητον, ὁ λαὸς τῶν Παρισίων ἐξέσπασεν εἰς ἐπανάστασιν τὸ 1789. Συνέλαβε τὸν βασιλέα Λουδοβίκον ΙΣΤ΄ καὶ τὴν βασίλισσαν Μαρίαν Ἀντωνέταν καὶ τοὺς ἀπεκεφάλισε διὰ τῆς λαιμητόμου. Ὅσους εὐγενεῖς συνέλαβον, τοὺς ἀπεκεφάλισαν. Πολλοὶ τούτων κατώρθωσαν καὶ ἔφυγον εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Κατηγορήθη ἡ βασιλεία εἰς τὴν Γαλλίαν, ἔγινε δημοκρατία, ἀνεγνωρίσθησαν τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅλοι οἱ πολῖται ἐκηρύχθησαν ἴσοι καὶ ἐλεύθεροι. Τὰ κτήματα τῶν εὐγενῶν τὰ διεμοιράσθησαν μεταξύ των οἱ χωρικοὶ καὶ οἱ εὐγενεῖς ἐξεδιώχθησαν ἀπὸ τὰ μεγάλα ἀξιώματα, τὰ ὁποῖα κληρονομικῶς κατεῖχον.

Αὐτὴ εἶναι ἡ περίφημος Γαλλικὴ ἐπανάστασις, ἡ ὁποία ἐκήρυξεν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἴσους καὶ ἐλευθέρους.

Εἰς τὰ ἄλλα κράτη τῆς Εὐρώπης, Γερμανίαν, Αὐστρίαν, Ρωσσίαν καὶ Ἀγγλίαν, ὑπῆρχον ἐπίσης βασιλεῖς καὶ αὐτοκράτορες ἀπόλυτοι κύριοι τῶν λαῶν των καὶ εἰς αὐτοὺς αἱ ἰδέαι περὶ ἰσότητος τῶν ἀνθρώπων δὲν ἤρσαν. Ἐφοβοῦντο μήπως καὶ αὐτοὶ πάθουν τὰ ἴδια ἀπὸ τοὺς λαοὺς των. Διὰ τοῦτο ἐξεστράτευσαν κατὰ τῆς Γαλλίας, νὰ καταπνίξουν τὰς ἰδέας αὐτὰς καὶ νὰ ἐπαναφέρουν τὴν βασιλείαν. Οἱ Γάλλοι ὅμως ἐνθουσιασμένοι ἀπὸ τὰς δημοκρατικὰς ἰδέας, κατώρθωσαν νὰ ἀποκρούσουν τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἔσωσαν τὴν Γαλλίαν.

Ἡ εἶδησις τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἔφθασε μέχρι τῆς Ἑλλάδος. Αἱ ἰδέαι περὶ ἐλευθερίας καὶ ἰσότητος ἐνεθουσίαζον τοὺς δούλους Ἑλληνας καὶ ὁ πόθος τῆς ἐλευθερίας ηὔξανεν. Ἄν οἱ Γάλλοι ἐξεδίωξαν τοὺς ἰδικούς των τυράννους, αὐτοὶ ὤφειλον νὰ ἐκδιώξουν τοὺς ξένους κατακτητὰς, οἱ ὁποῖοι ἦσαν τυραννικώτεροι.

Ἐρωτήσεις:

Διατί ἔγινεν ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις ; Τί ἐπέτυχεν αὐτὴ ; Πῶς ἐφάνη ἡ ἐπανάστασις εἰς τὰ ἄλλα Εὐρωπαϊκὰ κράτη ; Τί ἔκαμον οἱ ἄλλοι βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης ; Ποίαν ἐπίδρασιν εἶχεν ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις εἰς τοὺς δούλους Ἑλληνας ;

Ο ΜΕΓΑΣ ΝΑΠΟΛΕΩΝ

Ὁ Ναπολέων ἐγεννήθη εἰς τὴν Γαλλικὴν νῆσον Κορσικὴν ἐκ γονέων ἀφανῶν. Ἐσπούδασεν εἰς στρατιωτικὴν σχολὴν καὶ ἔγινεν ἀξιωματικὸς τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ. Εἶχεν ἔκτακτα στρατιωτικὰ προτερήματα καὶ διεκρίθη εἰς τοὺς διαφόρους πολέμους. Πολὺ γρήγορα προήχθη εἰς στρατηγὸν καὶ ἀρχιστράτηγον τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ. Ἐκαμε διαφόρους νικηφόρους πολέμους εἰς τὴν Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν, Γερμανίαν καὶ ἀπέκτησε μεγάλην δόξαν. Ὁ Γαλλικὸς στρατὸς ἦτο ἀφωσιωμένος εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ἐλάτρευεν.

Εἰς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ στρατοῦ του στηριζόμενος ὁ Ναπολέων, ἀνεκηρύχθη αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων.

Ἐξηκολούθησε τοὺς νικηφόρους πολέμους του εἰς τὴν Αἴγυπτον, Γερμανίαν καὶ Ρωσσίαν καὶ ἐνίκα παντοῦ. Ἡ φήμη τῶν νικῶν του ἐγέμισεν ὅλον τὸν κόσμον καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη **Μέγας**.

Αἱ μεγάλαι ὅμως πολεμικαὶ του ἐπιτυχίαι εἰς τὴν Εὐρώπην ἠνάγκασαν τοὺς Ἄγγλους, Γερμανοὺς, Αὐστριακοὺς καὶ Ρώσσοις νὰ συμμαχήσουν καὶ νὰ πολεμήσουν τὸν Ναπολέοντα, διὰ νὰ ἡσυχάσουν ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις του.

Ἡ Ἀγγλία μὲ τὸν στόλον της ἀπέκλεισε τὰ παράλια τῆς Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας καὶ οἱ στρατοὶ ὅλων τῶν συμμαχῶν ἠνώθησαν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος.

Εἰς τὰ 1814 εἰς τὸ Βατερλώ τοῦ Βελγίου, ὁ Ναπολέων συνητήθη μὲ τοὺς συμμαχούς. Ἐγινε τρομερὰ μάχη, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ Γάλλοι ἔδειξαν μὲν θαυμαστὴν ἀνδρείαν, ἠττήθησαν ὅμως κατὰ κράτος.

Ὁ στρατὸς τοῦ Ναπολέοντος διελύθη καὶ αὐτὸς φεύγων μόνος, κατέφυγεν ἰκέτης εἰς Ἀγγλικὸν πλοῖον.

Οἱ Ἄγγλοι τὸν συνέλαβον καὶ τὸν ἐξώρισαν εἰς τὴν Ἁγίαν Ἐλένην, μικρὰν νῆσον τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, ὅπου μετ' ὀλίγα ἔτη ἀπέθανεν.

Ἐρωτήσεις:

Ἀπὸ ποῦ κατήγετο ὁ Μέγας Ναπολέων ; Εἰς τί διεκρίνετο ;

Τί κατώρθωσε νά γίνη ; Εἰς ποίας χώρας ἐπολέμησε ; Διατί ἠνώθησαν ἐναντίον του οἱ Ἕλληνοι, Γερμανοί, Αὐστριακοί καὶ Ρῶσοι ; Τί ἔπαθεν εἰς τὸ Βατερλώ ; Ποῦ ἀπέθανεν ;

ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ

Ὁ Ρήγας ἐγεννήθη εἰς τὸ Βελεστίνον τῆς Θεσσαλίας, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν ἐλέγετο Φεραὶ καὶ διὰ τοῦτο λέγεται Ρήγας Φεραῖος ἢ Βελεστινλῆς.

Τὰ πρῶτα γράμματα ἔμαθεν εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Ζαγοράς, τὸ ὁποῖον σώζεται μέχρι τῆς σήμερον. Ἐπειτα ἔγινε διδάσκαλος εἰς τὸν Κισσὸν τοῦ Πηλίου.

Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τοὺς ἐξευτελισμοὺς τῆς δουλείας, μετέβη εἰς τὸ Βουκουρέστι. Ἡ Μολδαυῖα καὶ ἡ Βλαχία ἦσαν χώραι ὑποτεταγμέναι εἰς τοὺς Τούρκους, ἐκυβερνῶντο ὅμως ἀπὸ ἡγεμόνας Ἕλληνας Φαναριώτας καὶ εἶχον κάποιαν ἐλευθερίαν. Ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἡγεμόνων ἤκμαζον ἐκεῖ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ὁ Ρήγας ἐσπούδασεν ἐκεῖ ὄχι μόνον Ἑλληνικά, παρὰ ἔμαθε καὶ ξένας γλώσσας.

Ὁ ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας Μαυρογένης ἰδὼν τὴν ἰκανότητα τοῦ Ρήγα, προσέλαβεν αὐτὸν ὡς γραμματέα του.

Ὅταν ἔγινεν ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις, ὁ Ρήγας ἐνθουσιάσθη ἀπὸ τὰς ἰδέας τῆς ἐπαναστάσεως περὶ ἐλευθερίας καὶ ἰσότητος τῶν ἀνθρώπων καὶ ὠνειρεύθη τὴν ἀπελευθέρωσιν ὅλων τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Τούρκων. Ἐσχεδιάζε λοιπὸν μίαν ἐπανάστασιν καὶ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἤρχισε νὰ ἔρχεται εἰς συνεννοήσεις μὲ ἐπίσημοις Ἕλληνας καὶ τῆς κυρίως Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Τὸ 1796 ἦλθεν εἰς τὴν Βιέννην, ὅπου ἤκμαζε πλουσία Ἑλληνικὴ κοινότης καὶ ὅπου ὑπῆρχε καὶ Ἑλληνικὸν τυπογραφεῖον. Ἐκεῖ ἐτύπωσε διάφορα βιβλία προωρισμένα νὰ τὰ διασβάζουν οἱ Ἕλληνες καὶ νὰ ἐμπνέωνται γενναῖον φρόνημα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. Ἐσχεδίασε καὶ ἓνα χάρτην τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, μὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν πρωτεύουσαν.

Ἀπὸ τὴν Βιέννην ἐξηκολούθει νὰ ἔρχεται εἰς συνεννοήσεις μὲ ἀρματωλοὺς, μὲ πλουσίους ἐμπόρους Ἑλλήνας, μὲ κληρικοὺς, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου σχεδίου του.

Ὁ Ρήγας Φεραῖος.

Ἐν ἀπὸ τὰ ποιήματα αὐτὰ ἀρχίζει :

Ὡς πότε παλληκάρια, νὰ ζῶμεν στὰ στενά,
μονάχοι σὰν λιοντάρια στοὺς βράχους, στὰ βουνά ;
Καλύτερα μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωὴ,
παρὰ σαράντα χρόνια σκλαβιά καὶ φυλακὴ.
Τί σ' ὠφελεῖ κι ἂν ζήσης καὶ εἶσαι στὴ σκλαβιά ;
Στοχάσου πῶς σὲ ψήνουν καθ' ὥρα στὴ φωτιά.

Ἐπειτα ὁ Ρήγας ἦλθεν εἰς τὴν Τεργέστην νὰ συνεννοηθῇ μὲ τοὺς προκρίτους τῆς ἐκεῖ Ἑλληνικῆς κοινότητος καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἶχε σκοπὸν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἰταλίαν νὰ συνεννοηθῇ προσωπικῶς μὲ τὸν Ναπολέοντα καὶ ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν εἰς τὴν Πελοπόννησον, διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὴν ἐπανάστασιν.

Ἡ Τεργέστη τότε ἀνήκεν εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ ἡ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις ἦτο φίλη μὲ τὴν Τουρκικὴν. Δὲν ἐπέτρεπε λοιπὸν ἐντὸς τοῦ κράτους τῆς νὰ σχεδιάζονται ἐπαναστάσεις κατὰ τῆς Τουρκίας. Ἡ ἀστυνομία λοιπὸν

τῆς Τεργέστης συνέλαβε τὸν Ρήγαν καὶ κατέσχευε ὅλα τὰ ἔγγραφα του, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐφαίνετο ἡ ἐνοχὴ του.

Τὸ τραγούδι τοῦ Ρήγα.

Ἡ Αὐστριακὴ κυβέρνησις παρέδωκε τὸν Ρήγαν εἰς τὸν Τοῦρκον πασᾶν τοῦ Βελιγραδίου, ὁ ὁποῖος τὸν ἐ-

φυλάκισε μὲ ἄλλους συντρόφους του τὴν 2 Ἀπριλίου τοῦ 1798.

Ὁ πασᾶς διέταξε νὰ τοὺς φονεύσουν ὅλους καὶ τὰ πτώματά των νὰ τὰ ρίψουν εἰς τὸν Δούναβιν ποταμόν.

Ὁ Ρήγας, πρὶν ἀποθάνῃ, ἐφώνησεν : « Ἄρκετόν σπόρον ἔσπειρα. Θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα, πού τὸ Ἔθνος μου θὰ συνάξῃ τὸν γλυκὺν καρπὸν του ».

Καὶ πραγματικῶς, τὰ ποιήματα τοῦ Ρήγα ἐνθουσίαζον τοὺς Ἕλληνας καὶ ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα, ἐξηγέρθησαν κατὰ τῶν τυράννων καὶ τοὺς κατέβαλον.

Ἡ ἐλευθέρα Ἑλλάς, εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης, ἔστησε πρὸ τοῦ Πανεπιστημίου τὸ ἀγαλμα τοῦ Ρήγα.

Ἐρωτήσεις :

Ποῦ ἐγενήθη ὁ Ρήγας ; Ποῦ ἔμαθε γράμματα ; Ποῦ ἔγινε διδάσκαλος ; Ποῦ ἔμαθε περισσότερα γράμματα ; Διατί εἰς τὸ Βελιγράδι ἤκμαζον τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα ; Τί ἔκαμεν εἰς τὴν Βιέννην ὁ Ρήγας ; Τί ἔπαθεν εἰς τὴν Τεργέστην ; Πῶς ἀπέθανεν ;

Ο ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΚΟΡΑΗΣ

Ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς ἐγεννήθη εἰς τὴν Σμύρνην, ἀπὸ πατέρα Χίον. Ἀφοῦ ἔμαθε γράμματα εἰς τὴν Σμύρνην, ἦλθε εἰς τὸ Μομπελιέ τῆς Γαλλίας καὶ ἐσπούδασε ἰατρός. Δὲν εἶχεν ὅμως κλίσιν εἰς τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ καὶ τὸ παρήτησε. Μεγάλην εὐχαρίστησιν ἠσθάνετο εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ σπουδὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων.

Ὅταν ἔγινεν ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις, εὐρίσκετο εἰς Παρισίους καὶ παρηκολούθησεν ὅλην τὴν ἐξέλιξιν τῆς. Ἐνθουσιάζετο καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὰς ιδέας τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος μορφωμένον καὶ ἐλεύθερον.

Ὁ Κοραῆς εἶχε τὴν ιδέαν ὅτι οἱ Ἕλληνες πρέπει πρῶτον νὰ μορφωθοῦν, νὰ αἰσθανθοῦν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐλευθερίας καὶ ἔπειτα νὰ ἐπαναστατήσουν. Διὰ τοῦτο συνέγραψε διάφορα βιβλία πρὸς μόρφωσιν τῶν Ἑλλήνων καὶ μετέφρασε πολλοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς, διὰ

νά τοὺς διαβάζουν οἱ Ἕλληνες καὶ μορφώνονται.

Εἶχε σχέσεις μὲ πολλοὺς ξένους ἐπισήμους καὶ μὲ πολλοὺς Ἕλληνας καὶ πάντοτε ἐκαλλιέργει τὴν ἰδέαν τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἑλλήνων.

Ἀπέθανεν εἰς τοὺς Παρισίους, εὐτυχήσας νὰ ἴδῃ τὴν Ἑλλάδα ἐλευθέραν. Πρὸ τοῦ Πανεπιστημίου ὑπάρχει σήμερον τὸ ἄγαλμά του.

Ἑρωτήσεις :

Ποῦ ἐγενήθη ὁ Κοραΐς ; Ποῦ ἐσπούδασε ; Τί ἠγάπα νὰ σπουδάξῃ ; Τί ἐφρόνει διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων ; Τί ἐκαμεν διὰ νὰ μορφωθοῦν οἱ Ἕλληνες ; Ποῦ ἀπέθανεν ;

ΟΙ ΣΟΥΛΙΩΤΑΙ ΚΑΙ Ο ΑΛΗ ΠΑΣΑΣ

Εἰς τὰ ἀπόκρημα βουνὰ τῆς Τσαμουργιάς εἰς τὴν Ἠπειρον, εἶχον τὰ χωρία τῶν πτωχοῖ ποιμένες, οἱ ὁποῖοι κατέφυγον εἰς τὰ ἀπρόσιτα ἐκεῖνα μέρη διὰ νὰ ἀποφύγουν τὰς πιέσεις καὶ τοὺς ἐξευτελισμοὺς τῶν Τούρκων. Τὰ χωρία τῶν ἦσαν ἑπτὰ, ὅλα ὅμως μαζί ἀπετέλουν μίαν κοινότητα, ὀνομαζομένην Σοῦλι.

Οἱ Σουλιῶται ἦσαν λαὸς φιλελεύθερος καὶ χάριν τῆς ἐλευθερίας τῶν κατέφυγον εἰς τὰ ἀπόκρημα ἐκεῖνα μέρη καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῶν διετήρουν διὰ τῶν ὄπλων.

Οἱ Τούρκοι ἀρκοῦμενοι νὰ εἰσπράττουν παρ' αὐτῶν ἓνα μικρὸν φόρον, τοὺς ἄφινον ἀνενοχλήτους. Διὰ νὰ εἶναι πάντοτε ἔτοιμοι νὰ ὑπερασπίζωνται τὴν ἐλευθερίαν τῶν, εἶχον ὅλοι ὄπλα ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας καὶ διαρκῶς ἐγυμνάζοντο εἰς αὐτά. Ὁ Σουλιώτης ποτὲ δὲν ἀπεχωρίζετο ἀπὸ τὸ ὄπλον του. Καὶ αὐτὰ αἱ γυναῖκες ἀκόμη ἐγνώριζον νὰ μεταχειρίζονται τὰ ὄπλα καὶ ἐν ἀνάγκῃ συνεπολέμουν μετὰ τῶν ἀνδρῶν.

Οἱ Σουλιῶται σκληραγωγημένοι καὶ λιτοδίαιτοι, ἠδύναντο νὰ ἀντέχουν εἰς σωματικὰς ταλαιπωρίας, εἰς τοὺς κόπους, εἰς τὴν πείναν καὶ εἰς τὸ ψῦχος, ὅπως καὶ οἱ κλέφτες.

Οἱ Σουλιῶται, ὅπως εἶπομεν, δὲν εἶχον πολλὰς ἐνοχλήσεις ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ὅταν ὅμως ἔγινε πασᾶς εἰς τὰ Ἰωάννινα ὁ Ἄλῆς, οἱ Σουλιῶται, ὡς θὰ ἴδωμεν, κατεστράφησαν. Τοὺς ἀγῶνας τούτους τῶν Σουλιωτῶν θὰ περιγράψωμεν.

Ὁ Ἄλῆ πασᾶς ἐγεννήθη εἰς τὸ Τεπελένι τῆς Ἀλβανίας, ἀπὸ γονεῖς ταπεινοῦς. Ἦτο ἄνθρωπος αἰμοβόρος, πλεονέκτης, πονηρὸς καὶ γενναῖος. Κατ' ἀρχὰς ἔγινε ληστής καὶ κατώρθωσε νὰ συνάξῃ ἀρκετὰ χρήματα ἀπὸ φόνους καὶ διαρπαγὰς. Εἶχεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του Ἀλβανοὺς συντρόφους καὶ βαθμηδὸν κατώρθωσε νὰ ἀποκτήσῃ τόσῃν δύναμιν, ὥστε ἔγινε πασᾶς τῶν Ἰωαννίνων. Τὸ ὄνειρόν του ἦτο νὰ ἰδρῦσῃ κράτος ἰδιαίτερον καὶ ἀνεξάρτητον εἰς τὴν Ἠπειρον καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν συνηθροίζε στρατὸν ἀπὸ Ἀλβανοὺς καὶ Ἑλληνας ἀρματωλοὺς. Ἐπειδὴ εἶχεν ἀνάγκην χρημάτων, ἤρπαζε τοιαῦτα ἀπὸ τοὺς πλουσίους Ἑλληνας καὶ συνετήρει τὸν στρατὸν του.

Εἶναι τρομερὰ τὰ κακουργήματα, τὰ ὁποῖα διέπραξεν ὁ Ἄλῆς χάριν χρημάτων.

Ἐχων ὑπ' ὄψει του νὰ γίνῃ ἀνεξάρτητος, ἐπεξέτεινε τὸ κράτος του εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἀκαρνανίαν καὶ συνετήρει στρατὸν ἀπὸ 12 χιλιάδας ἀνδρας.

Ὁ Ἄλῆς δὲν ἠνείχετο νὰ βλέπῃ εἰς τὰ πρόθυρα τῶν Ἰωαννίνων τὸ Σοῦλι ἐλεύθερον καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸ ὑποτάξῃ.

Εἰς τὰ 1791 λοιπὸν μὲ τρεῖς χιλιάδας Ἀλβανοὺς, ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν Σουλιωτῶν. Οἱ Σουλιῶται ἀντέστησαν γενναϊότατα καὶ ἀπέκρουσαν τοὺς Ἀλβανοὺς. Ἐπολέμουν ὄχι μόνον οἱ ἄνδρες, παρὰ καὶ αἱ γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι ἔφερον εἰς τοὺς ἀνδρας τροφὰς καὶ πολεμικοφῶδια ἀπὸ τὰ χωρία των καὶ ἐλάμβανον μέρος εἰς τὸν πόλεμον ὄχι μόνον μὲ τὰ ὄπλα, παρὰ καὶ μὲ λίθους μεγάλους, τοὺς ὁποίους ἐκύλιον κατὰ τῶν Ἀλβανῶν ἀπὸ τοὺς βράχους τοῦ Σουλίου. Ἐξ ὄλων τῶν γυναικῶν διεκρίθη ἡ Μόσχω, ἡ σύζυγος τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Σουλιωτῶν Λάμπρου Τζαβέλα.

Ὁ Ἀλῆ πασᾶς, ἀφοῦ ἔχασε δύο χιλιάδας Ἀλβανούς, ἐπέστρεψεν εἰς τὰ Ἰωάννινα.

Ἐρωτήσεις :

Ποῦ κατώκουν οἱ Σουλιῶται ; Πόσα χωρῖα εἶχον ; Ποίαν ἐργασίαν ἔκαμνον ; Τί ἄνθρωποι ἦσαν ; Ἀπὸ ποῦ κατήγετο ἡ Ἀλῆς ; Τί ἐπάγγελμα εἶχε κατ' ἀρχάς ; Τί κατῴρθωσε νὰ γίνῃ ; Ποῖον ἦτο τὸ ὄνειρόν του ; Ποίας χώρας κατέκτησε ; Τί ἔκαμε μὲ τὸ Σοῦλι ;

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΟΥΛΙΩΤΩΝ

Ὁ Ἀλῆ πασᾶς δὲν παρητήθη τοῦ σχεδίου του νὰ καταστρέψῃ τὸ Σοῦλι. Ἐπειδὴ ὅμως ἔβλεπε δύσκολον τὸ ἔργον μὲ τὸν πόλεμον, ἀπεφάσισε νὰ ὑποτάξῃ τὸ Σοῦλι μὲ τὴν πονηρίαν.

Παρέλαβε λοιπὸν 12 χιλιάδας Ἀλβανούς καὶ ἐπροφασίσθη, ὅτι ἐκστρατεύει κατὰ τοῦ Ἀργυροκάστρου, μὲ τοὺς κατοίκους τοῦ ὁποίου οἱ Σουλιῶται ἦσαν ἐχθροί. Ὁ Ἀλῆς ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τῶν Σουλιωτῶν καὶ ἐκεῖνοι γνωρίζοντες τὴν πονηρίαν του, τοῦ ἔστειλαν μόνον 70 ἄνδρας, μὲ ἀρχηγὸν τὸν Λάμπρον Τζαβέλαν, ὁ ὁποῖος εἶχε μαζί του καὶ τὸν υἱὸν του Φῶτον.

Ὁ Ἀλῆς, ὅταν συνητήθη μὲ τοὺς Σουλιώτας, ἐφέρθη ὡς φίλος, ἔπειτα ὅμως μὲ δολιότητα τοὺς συνέλαβε καὶ δεμένους τοὺς ἔφερεν εἰς τὰ Ἰωάννινα. Μόνον εἰς Σουλιώτης ἐσώθη καὶ ἔφερε τὴν λυπηρὰν εἶδησιν εἰς τὸ Σοῦλι.

Ὁ Ἀλῆς ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν αἰχμάλωτον Τζαβέλαν νὰ τοῦ παραδώσῃ τὸ Σοῦλι καὶ ὁ Τζαβέλας τοῦ εἶπεν : « Ἄν μὲ ἀφήσῃς ἐλεύθερον νὰ πάω στὸ Σοῦλι, σοῦ ὑπόσχομαι πῶς θὰ καταφέρω τοὺς Σουλιῶτες νὰ παραδοθῶν. Καὶ γιὰ ἀσφάλειά σου ὅτι θὰ ξαναγυρίσω, σοῦ ἀφίνω ὄμηρο τὸ γιό μου Φῶτο ».

Ὁ Ἀλῆς ἐπίστευσε καὶ ἀφῆκε τὸν Λάμπρον Τζαβέλαν ἐλεύθερον.

Ὅταν ὁ Τζαβέλας ἔφθασεν εἰς τὸ Σοῦλι, ἔγραψεν εἰς τὸν Ἀλῆν γράμμα καὶ τοῦ ἔλεγεν : « Ἄπιστε σκύλε,

εἶμαι ἐδῶ νὰ ὑπερασπίσω τὴν πατρίδα μου. Ἄν ἔρθῃς νὰ μᾶς πολεμήσῃς, εἶμαι ἐδῶ ἔτοιμος νὰ πιῶ τὸ αἷμά σου. Ξαίρω πὼς θὰ σκοτώσῃς τὸ γιό μου· μὰ ἂν αὐτό, παιδί δικό μου, δὲ θέλῃ νὰ πεθάνῃ γιὰ τὴν πατρίδα του, δὲν εἶναι ἄξιο νὰ λέγεται γιός μου».

Ὁ Ἄλῃς, ὅταν ἔλαβε τὸ γράμμα, ἔγινε θηρίον ἀπὸ τὸν θυμόν του. Ὁ υἱὸς τοῦ Ἄλῃ Βελῆς λέγει τότε εἰς τὸν Φῶτον : «Ξαίρεις, ὅτι ὁ πατέρας μου θὰ σὲ σουβλίση, γιὰτὶ τὸν γέλασε ὁ πατέρας σου ;» Τότε ὁ Φῶτος, ἀληθινὸ Σουλιωτόπουλο, τοῦ ἀπαντᾷ : «Δὲ σᾶς φοβοῦμαι. Καὶ ἂν μὲ σουβλίσετε, ὁ πατέρας μου θὰ σᾶς ἐκδικηθῇ». Ὁ Βελῆς ἐθαύμασε τὴν ἀνδρείαν τοῦ Φώτου καὶ τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωὴν.

Ὁ Ἄλῃς τότε ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Σουλιωτῶν μὲ 8 χιλιάδας Ἀλβανούς. Οἱ Σουλιῶται ὅμως ἀπὸ τοὺς βράχους τῆς πατρίδος των τοὺς ἐξεδίωξαν κακῶς καὶ οἱ Ἀλβανοὶ διεσκορπισμένοι ἐπέστρεψαν εἰς τὰ Ἰωάννινα. Καὶ αὐτὸς ὁ Ἄλῃς ἐσώθη φεύγων ἐπὶ ταχυτάτου ἵππου.

Ὁ Ἄλῃς ἔκαμεν εἰρήνην μὲ τοὺς Σουλιώτας, μὲ τοὺς ὄρους νὰ ἐλευθερώσῃ ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους Σουλιώτας καὶ νὰ πληρώσῃ δι' ἕκαστον αἰχμάλωτον Ἀλβανὸν 1000 γρόσια.

Εἰς τὴν μάχην ὅμως αὐτὴν ἐπληγώθη ὁ Λάμπρος Τζαβέλας καὶ ἀπέθανεν.

Ἐρωτήσεις :

Πῶς ἀπεφάσισεν ὁ Ἄλῃς νὰ κυριεύσῃ τὸ Σούλι ; Τί εἶπεν ὁ Λάμπρος Τζαβέλας εἰς τὸν Ἄλῃν ; Τί ἔκαμε ; Τί ἔγραψεν εἰς τὸν Ἄλῃν ; Τί εἶπεν ὁ Βελῆς εἰς τὸν Φῶτον ; Τί ἀπήντησεν ὁ Φῶτος ; Τί ἔκαμεν ὁ Ἄλῃς ; Πῶς ἀπέβη ὁ πόλεμος ;

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ

Ὁκτῶ ἔτη ἔμενον οἱ Σουλιῶται ἡσυχοὶ ἀπὸ τὸν Ἄλῃν. Αὐτὸς ὅμως δὲν ἐλησμόνει τὸ πάθος του κατὰ τῶν Σουλιωτῶν καὶ τὸ 1800 παραλαβὼν 10 χιλιάδας Ἀλβανούς ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Σουλίου.

Ὁ Ἄλῃς ἀπέκλεισεν ἀπὸ ὄλα τὰ μέρη τὸ Σοῦλι καὶ οἱ Σουλιῶται ὑπέφερον πολὺ ἀπὸ τὴν πείναν καὶ τὴν δίψαν. Διὰ νὰ δροσιζοῦν τὴν δίψαν τῶν ἐκρέμων μὲ σχοινία σπόγγους εἰς τοὺς βράχους καὶ ὅπου ἦτο νερόν, τὸ ἀπερρόφων οἱ σπόγγοι καὶ μὲ αὐτοὺς ἐδροσιζοντο οἱ πολεμισταί. Οἱ Σουλιῶται ἔμενον διαρκῶς εἰς τὰς θέσεις τῶν καὶ αἱ γυναῖκές τῶν τοὺς ἔφερον τροφάς καὶ πολεμεφόδια καὶ διὰ νὰ ξεκουράζοιεν τοὺς συζύγους καὶ ἀδελφοὺς τῶν, ἀνελάμβανον αὐταὶ προσωρινῶς τὸν πόλεμον.

Ἄρχηγός τῶν Σουλιωτῶν ἦτο ὁ ἀνδρεῖος Φῶτος Τζαβέλας.

Ὅτι ὅμως δὲν κατώρθωσεν ὁ Ἄλῃς μὲ τὸν πόλεμον καὶ τὴν πανουργίαν, τὸ κατώρθωσε μὲ τὸ χρῆμα. Εὐρέθη εἰς τὸ Σοῦλι ἄθλιας προδότης, ὁ Πήλιος Γούσης, ὁ ὁποῖος ἐπῆρε χρήματα ἀπὸ τὸν Ἄλῃν καὶ ἔφερεν εἰς τὸ Σοῦλι κρυφὰ τὴν νύκτα 100 Ἄλβανούς, τοὺς ὁποῖους ἔκρυπεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Τὴν πρωΐαν ἐπετέθησαν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ὁ Ἄλῃς μὲ τὸν στρατόν του καὶ ἐκ τῶν ὀπισθεν οἱ 100 Ἄλβανοί. Οἱ Σουλιῶται, εὐρεθέντες μεταξὺ δύο πυρῶν, ἠναγκάσθησαν νὰ ἀπεσυρθῶσιν εἰς τὸ ὄχυρόν φρούριον Κιοῦγκι, ὅπου εὐρίσκετο ἡ ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς. Ἐκεῖ ἐπολέμουν μὲ λύσσαν νηστικοί, διψασμένοι καὶ ἄγρυπνοι.

Ὁ Ἄλῃς τοὺς ἐπρότεινε νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν πατρίδα τῶν μὲ τὰ ὄπλα τῶν ἀνενόχλητοι.

Οἱ Σουλιῶται ἀπηλπισμένοι πλέον, ὅτι θὰ δυνηθοῦν νὰ ἐξακολουθήσασιν τὸν πόλεμον, ἐδέχθησαν τὰς προτάσεις τοῦ Ἄλῃ καὶ ἔφυγον ἀπὸ τὴν πατρίδα τῶν μὲ τὰ γυναικόπαιδά τῶν.

Διεχωρίσθησαν εἰς τρία τμήματα καὶ τὸ μὲν ἓν μὲ τὸν Φῶτον Τζαβέλαν, διηυθύνθη πρὸς τὴν Πάργαν, τὸ δεύτερον μὲ τὸν Κουτσονίκαν εἰς τὸ Ζάλογγον καὶ τὸ τρίτον μὲ τὸν Κίτσον Μπότσαρην εἰς Ρανιάσαν.

Εἰς τὸ Κιοῦγκι ἔμεινε μόνον ὁ καλόγηρος Σαμουήλ, μὲ 5 Σουλιώτας, διὰ νὰ ὑπογράψῃ τὴν συνθήκην μὲ τὸν

Ἄλῃν καὶ παραδῶση τὰ μέρη. Ὁ γραμματεὺς τοῦ Ἄλῃ λέγει τότε εἰς τὸν Σαμουήλ : «Καὶ τώρα, καλόγερε, ποίαν τιμωρίαν νομίζεις ὅτι θὰ σοῦ ἐπιβάλλῃ ὁ ἀφέντης μου, ἀφοῦ εἶχες τὴν ἀνοησίαν νὰ παραδοθῆς σ' αὐτόν ;» «Καμμίαν», ἀπήντησεν ὁ γενναῖος Σουλιώτης. Καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν πυροβολεῖ μὲ τὸ ὄπλον του εἰς βαρέλιον γεμάτων πυρίτιδα καὶ ὅλη ἡ ἐκκλησία ἀνετινάχθη εἰς τὸν ἄερα. Ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς ἐκκλησίας εἶδον τὸν θάνατον ὁ Σαμουήλ, οἱ 5 Σουλιῶται καὶ 500 Ἄλβανοί.

Ὁ Ἄλῃς ἐθεώρησε τὴν πράξιν τοῦ Σαμουήλ ὡς παράβασιν τῆς συνθήκης καὶ κατεδίωξε τοὺς φεύγοντας Σουλιώτας. Καὶ ὁ μὲν Φῶτος Τζαβέλας μὲ τοὺς ἰδικούς του κατώρθωσαν νὰ φθάσουν εἰς Πάργαν, τοὺς καταφυγόντας ὅμως εἰς Ζάλογγον ἐπρόφθασεν ὁ Ἄλῃς καὶ τοὺς ἀπέκλεισεν εἰς ἓνα βράχον, ὅπου ὑπέφερον πολὺ ἀπὸ τὴν πείναν καὶ τὴν δίψαν.

Οἱ ἄνδρες ἠναγκάσθησαν νὰ διασχίσουν τοὺς ἐχθροὺς πολεμοῦντες καὶ νὰ σωθοῦν, αἱ γυναῖκες ὅμως, ἀφοῦ ἐπέταξαν τὰ παιδιά των κάτω ἀπὸ τὸν βράχον εἰς τὸν Ἀχέροντα παταμόν, ἔσυραν χορὸν καὶ μία μία ὅταν ἔφθανον εἰς τὸ χεῖλος τοῦ βράχου, ἐκρημνίζοντο κάτω, διὰ νὰ μὴ πέσουν ζωνταναί εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων.

Τὸ τρίτον σῶμα ἔφθασεν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Σέλτσου, κείμενον πλησίον τοῦ Ἀχελώου ποταμοῦ καὶ ἐκεῖ ἐπολέμησαν τέσσαρας μῆνας μὲ τὸν Ἄλῃν. Ἐκ τούτων ἐλάχιστοι διεσώθησαν καὶ κατέφυγον εἰς τὴν Πάργαν.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐτελείωσαν οἱ ἔνδοξοι Σουλιωτικοὶ ἀγῶνες.

Ἐρωτήσεις :

Τί ἔκαμεν ὁ Ἄλῃς μετὰ 8 ἔτη ; Πῶς κατώρθωσε νὰ καταλάβῃ τὸ Σοῦλι ; Ποῦ ἀπεσύρθησαν οἱ Σουλιῶται ; Τί ἐπρότεινεν εἰς αὐτοὺς ὁ Ἄλῃς ; Πῶς ἔφυγαν οἱ Σουλιῶται ἀπὸ τὸ Σοῦλι ; Τί ἔκαμεν ὁ Σαμουήλ ; Τί ἔγινεν εἰς τὸ Ζάλογγον ; Τί ἔγινεν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Σέλτσου ;

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Ὁ πόθος τῆς ἐλευθερίας δὲν ἐγκατέλειψε ποτὲ τοὺς Ἕλληνας, ἀφ' ἧς ἐπαχῆς μάλιστα ἔγινεν ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις, καὶ ἰδρῦθησαν σχολεῖα εἰς τὴν Ἑλλάδα. ὁ πόθος αὐτὸς ἔγινε μεγαλύτερος. Οἱ Ἕλληνες οἱ ζῶντες εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐν μέσῳ λαῶν ἐλευθέρων, ἐστρεφον περίλυποι τὰ βλέμματά των πρὸς τὴν δούλην Πατρίδα. Οἱ πλούσιοι ὁμογενεῖς τῆς Ὀδησοῦ, τῆς Τεργέστης, τῆς Βιέννης, τῆς Βενετίας καὶ ἄλλων μερῶν, ἦσαν προθυμότατοι νὰ θυσιάσουν τὰ πλούτη των ὑπὲρ τῆς Πατρίδος.

Ἡ πείρα ὅμως εἶχε διδάξει τοὺς Ἕλληνας, ὅτι αἱ τοπικαὶ ἐπαναστάσεις ἀποτυγχάνουν, ὅτι διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ τὸ Γένος ἀπὸ τοὺς Τούρκους, πρέπει νὰ γίνῃ μία γενικὴ ἐπανάστασις ὅλων τῶν ὑποδούλων Χριστιανῶν ἀπὸ τὸν Δούναβιν μέχρι τοῦ Ταινάρου, καὶ μὲ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἤρχισαν νὰ ἐργάζονται οἱ ἐπίσημοι Ἕλληνες.

Εἰς τὴν Ὀδησοῦν τῆς Ρωσσίας, ὅπου ἤκμαζεν Ἑλληνικὴ παροικία, ἔζων τρεῖς ἄνδρες, ὁ Σκουφᾶς, ὁ Τσακάλωφ καὶ ὁ Ξάνθος. Αὐτοί, ἀπλοῖ ἔμποροι, μὲ μεγάλην ὅμως φιλοπατρίαν, ὠνειρεύθησαν τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Γένους. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐσύστησαν τὸ 1814 μίαν ἐταιρείαν, ἡ ὁποία ὠνομάσθη Φιλικὴ Ἑταιρεία. Κατ' ἀρχὰς μέλη τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἔγιναν Ἕλληνες τῆς Ὀδησοῦ, ἔπειτα ὅμως διάφοροι ἀπεσταλμένοι τῆς Ἑταιρείας ἐταξειδεύον εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπροσηλύτιζον τοὺς ἐπισήμους Ἕλληνας, τοὺς κληρικοὺς καὶ τοὺς καπεταναίους. Ὁ προσηλυτισμὸς ἐγένετο ὑπὸ πᾶσαν μυστικότητά ἐκ φόβου τῶν Τούρκων. Ἐπρόσεχον πολὺ

ποίους θὰ κάμω μὲλη τῆς Ἑταιρείας καὶ ἄφοῦ πρῶτον τοὺς ὠρkiζον, ὅτι θὰ τηρήσουν μυστικὴν τὴν ὑπόθεσιν, τοὺς ἐξήγουν περὶ τίνος ἐπρόκειτο.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία ἐξηπλώνετο εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, χωρὶς οἱ Τούρκοι νὰ γνωρίζουν τίποτε. Καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν Κωνσταντινούπολιν τὰ μέλη τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας εἰργάζοντο.

Σκοπὸς τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἦτο εἰς μίαν ὠρισμένην ἡμέραν νὰ ἐξεγερθοῦν ὅλοι οἱ Ἕλληνες κατὰ τῶν Τούρκων καὶ νὰ πολεμήσουν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των.

Ἄφοῦ λοιπὸν μέλη τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας πολυάριθμα εἶχον γίνει εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἀπεφασίσθη νὰ διορισθῇ ἀρχηγός, διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὴν ἐπανάστασιν.

Εἰς τὴν Πετρούπολιν, πρωτεύουσαν τῆς Ρωσσίας, ἔζη τότε ὁ Κερκυραῖος Ἰωάννης Καποδίστριας, ὁ ὁποῖος διὰ τὴν μόρφωσίν του καὶ τὴν εὐφυΐαν του εἶχε κατορθώσει νὰ γίνῃ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρωσσίας.

Οἱ Φιλικοὶ ἀπέστειλαν ἀπὸ τὴν Ὀδησοῦν εἰς τὴν Πετρούπολιν τὸν Ξάνθον, ὁ ὁποῖος προσέφερεν εἰς τὸν Καποδίστριαν τὴν ἀρχηγίαν τῆς Ἑταιρείας. Ὁ Καποδίστριας ὅμως ἠρνήθη, λέγων ὅτι δὲν ἦτο ὁ καιρὸς κατάλληλος δι' ἐπαναστάσεις, διότι ἡ Εὐρώπη κουρασμένη ἀπὸ τοὺς πολέμους μὲ τὸν Ναπολέοντα, ἐπεθύμει εἰρήνην.

Ὁ Ξάνθος τότε προσέφερε τὴν ἀρχηγίαν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπὸ Φαναριωτικὴν οἰκογένειαν καὶ ὑπηρετεῖ ὡς στρατηγὸς εἰς τὸν Ρωσικὸν στρατόν. Ὁ Τσάρος τῆς Ρωσσίας ἐτίμα πολὺ τὸν Ὑψηλάντην, διότι εἰς μίαν μάχην κατὰ τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος, ἔχασε τὴν ἀριστερὰν χεῖρά του.

Ὁ Ὑψηλάντης ἐδέχθη προθυμότερα τὴν ἀρχηγίαν καὶ ὠνομάσθη «Γενικὸς ἐπίτροπος καὶ πληρεξούσιος τῆς ἀρχῆς».

Ἐρωτήσεις:

Ποῖοι ἐσύστησαν τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν ; Ποῖος ἦτο ὁ σκοπὸς τῆς ; Πῶς ἐξηπλώνετο ; Εἰς ποῖον προσέφερον τὴν ἀρχηγίαν ; Διατί αὐτὸς ἠρνήθη ; Εἰς ποῖον ἄλλον προσέφερον τὴν ἀρχηγίαν ;

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΟΛΔΟΒΛΑΧΙΑΝ

Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης δὲν ἀνεκρίνωσε τίποτε εἰς τὸν Τσάρον περὶ Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ ἐπαναστάσεως, διότι καὶ ὁ Τσάρος καὶ οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης, ἐπεθύμουν τὴν εἰρήνην. Τοῦ ἐζήτησε μόνον ἀπεριόριστον ἄδειαν, τὴν ὁποίαν ὁ Τσάρος προθύμως τοῦ ἔδωκεν.

Ὁ Ὑψηλάντης ἀπεφάσισε νὰ ἀρχίσῃ τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὴν Μολδοβλαχίαν, τὴν σημερινὴν Ρουμανίαν, ἣ ὁποία συνορεύει μὲ τὴν Ρωσίαν, διότι πάντοτε ἤλπιζεν εἰς Ρωσικὴν βοήθειαν.

Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης.

Τὸν Φεβρουάριον λοιπὸν τοῦ 1821 φθάνει εἰς τὸ Ἰάσιον τῆς Μολδοβλαχίας καὶ διὰ προκηρύξεώς του καλεῖ ὄλους τοὺς Χριστιανοὺς εἰς ἐπανάστασιν.

Ἀμέσως τότε κατετάχθησαν εἰς τὸν στρατὸν τοῦ πολλοὶ Ἕλληνες, Σέρβοι καὶ Ρουμῶνοι. Διάφοροι δὲ ἀρχηγοὶ ἔτρεξαν ὑπὸ τὰς σημαίας, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότεροι ἦσαν ὁ Γιωργάκης Ὀλύμπιος, ὁ Φαρμάκης καὶ ὁ Θανάσης Καρπενησιώτης.

Πολλοὶ νεαροὶ Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι ἐσπούδαζον καὶ εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, ἔτρεξαν ἐνθουσιώδεις καὶ κατετάχθησαν εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ὑψηλάντου. Ἐκ τούτων 500 ἐκλεκτοὶ ἀπετέλεσαν τὸν Ἰ ρ ε ρ ὀ ν Λ ὀ χ ο ν, ἐφόρου ἰδιαιτέραν στολὴν καὶ ὠρκίσθησαν ἢ νὰ νικήσουν ἢ νὰ ἀποθάνουν.

Ὁ Σουλτάνος, μόλις ἔμαθε τὴν ἐπανάστασιν, διέταξε νὰ εἰσβάλλῃ στρατὸς εἰς τὴν Μολδαβίαν, πρὸς κατάπνιξιν τῆς ἐπαναστάσεως. Καὶ ὁ Τσάρος, μόλις ἔμαθε τὸ κίνημα τοῦ Ὑψηλάντου, δυσηρεστήθη καὶ τὸν διέγραφεν ἀπὸ τοὺς καταλόγους τοῦ Ρωσικοῦ στρατοῦ. Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπέσθη ἀπὸ τὸν σουλτάνον καὶ ἀφώρισε τὸν Ὑψηλάντην. Τοιοῦτοτρόπως τὸ κίνημα δὲν ἤρχισεν ὑπὸ καλοῦς οἰωνοῦς.

Εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ὑψηλάντου δὲν ἐπεκράτει καλὴ διοίκησις, οὔτε πειθαρχία. Οἱ στρατιῶται ἦσαν ἀπειροπόλεμοι καὶ ὁ ἐντόπιος πληθυσμὸς δὲν ἐβοήθει τὸ κίνημα. Ἐγίναν διάφοροι μάχαι χωρὶς νὰ κατορθώσουν μεγάλα πράγματα οἱ ἐπαναστάται. Ἐκ τῆς ἀπειθαρχίας ὅμως τῶν ἀρχηγῶν δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ ἡ καταστροφή.

Οἱ Ἱερολοχίται, μὲ ἀρχηγὸν τὸν Καραβίαν, εἶχον στρατοπεδεύσει εἰς τὸ Δραγατσάνι. Ὁ Ὑψηλάντης εἶχε διατάξει τὸν Καραβίαν, ὃν ἐπέλθουν οἱ Τούρκοι ἐναντίον του, νὰ μὴ ἀρχίσῃ τὸν πόλεμον, πρὶν αὐτὸς τὸν εἰδοποιήσῃ.

Ὁ Καραβίας ὅμως, μόλις εἶδε τοὺς Τούρκους, θέλων νὰ ἔχῃ τὴν δόξαν τῆς νίκης αὐτός, ἐπετέθη κατὰ τῶν Τούρκων. Οἱ Τούρκοι ὅμως ἦσαν πολλοὶ καὶ εἶχον καὶ ἵππικόν. Περιεκύκλωσαν τοὺς Ἱερολοχίτας καὶ τοὺς κατέκοψαν ὅλους σχεδόν, παρὰ τὴν θαυμαστὴν ἀνδρείαν, τὴν ὁποίαν ἔδειξαν.

Ὁ Ὑψηλάντης, βλέπων ὅτι δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ τίποτε εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν, ἤλθεν εἰς τὴν Τεργέστην μὲ σκοπὸν νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον. Οἱ Αὐστριακοὶ ὅμως τὸν συνέλαβον καὶ τὸν ἐφυλάκισαν.

Εἰς τὴν φυλακὴν ἔμεινε μέχρι τοῦ 1827, ὅποτε τῇ μεσολαβήσει τοῦ Τσάρου ἠλευθερώθη καὶ ἤλθεν εἰς τὴν Βιέννην. Ἐκεῖ ὅμως ἀπέθανε μετ' ὀλίγον ἐκ τῶν κακουχιῶν, τὰς ὁποίας ὑπέστη εἰς τὴν φυλακὴν.

Ὁ Γιωργάκης Ὀλύμπιος καὶ ὁ Φαρμάκης ἀπεφάσισαν νὰ συνεχίσουν τὸν ἀγῶνα εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν. Οἱ ἐντόπιοι ὅμως τοὺς ἐπρόδιδον εἰς τοὺς Τούρκους καὶ

ήναγκάσθησαν νά κλεισθοῦν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Σέκκου. Καὶ ὁ μὲν Ὀλύμπιος μὲ 11 συντρόφους του κατέλαβε τὸ κωδωνοστάσιον, ὁ δὲ Φαρμάκης τὴν ἐκκλησίαν.

Ὁ Ὀλύμπιος ἐπολέμει γενναϊότατα κατὰ τῶν Τούρκων. Ὅταν ὁμως εἶδεν, ὅτι κινδυνεύει νά συλληφθῆ ζωντανός, ἔβαλε πῦρ εἰς βαρέλιον πυρίτιδος καὶ ἀνετινάχθησαν ὅλοι εἰς τὸν ἀέρα καὶ πολλοὶ Τούρκοι μαζί, ποὺ εἶχον ἀνέλθει.

Ὁ Φαρμάκης ἀντεστάθη ἐπὶ 11 ἡμέρας. Ἐπειδὴ ὁμως ἐτελείωσαν τὰ πολεμεφόδια, ἐσυνθηκολόγησε μὲ τοὺς Τούρκους νά φύγῃ ἐλεύθερος μὲ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς συντρόφους του. Οἱ Τούρκοι ὁμως δὲν ἐτήρησαν τὰς συμφωνίας. Τοὺς συντρόφους του κατέσφαξαν καὶ τὸν Φαρμάκην ἔστειλαν δεμένον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου τὸν ἐφόνευσαν, ἀφοῦ τὸν ἐβασάνισαν.

Ἡ ἐπανάστασις εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν ἔσβησεν.

Ἐρωτήσεις:

Διὰ τί ὁ Ὑψηλάντης ἤρχισε τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὴν Μολδοβλαχίαν ; Τί ἔκαμεν ὁ Τσάρος μόλις ἔμαθε τὸ κίνημα τοῦ Ὑψηλάντου ; Τί ἔκαμεν ὁ πατριάρχης ; Ποῖος ἦτο ὁ ἐκλεκτότερος στρατὸς τοῦ Ὑψηλάντου ; Τί ἀτύχημα ἔπαθεν ὁ Ἱερὸς Λόχος ; Τί ἔκαμε τότε ὁ Ὑψηλάντης ; Πῶς ἀπέθανε ; Τί ἔκαμαν ὁ Γιωργάκης Ὀλύμπιος καὶ ὁ Φαρμάκης ;

Ἡ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ Εἰς τὴν ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΝ

Τὸ ἔργον τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας εἶχε προσδεύσει πολὺ εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ὅλοι οἱ προὔχοντες καὶ οἱ ἀνώτεροι κληρικοὶ ἦσαν μέλη τῆς Ἑταιρείας. Ὅλα ἦσαν ἔτοιμα διὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ ἀνεμένετο ἢ κατάλληλος στιγμή. Καὶ ἦλθεν αὕτη.

Εἶπομεν ὅτι ὁ Ἀλῆ πασᾶς τῶν Ἰωαννίνων εἶχε σχεδὸν νά δημιουργήσῃ κράτος ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὸν σουλτάνον. Ἐκείνην λοιπὸν τὴν ἐποχὴν ἐπανεστάτησε, καὶ ὁ σουλτάνος διέταξε τὸν Χουρσίτ πασᾶν, διοικητὴν

τῆς Πελοποννήσου καὶ πολὺ ἄξιον στρατιωτικόν, νὰ πά-
ρη στρατὸν καὶ νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ Ἑλλή πασσᾶ.

Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ὑψώνει τὴν σημαίαν τοῦ Ἁγῶνος.
Ἡ εὐκαιρία διὰ τὴν ἐπανάστασιν ἦτο ἀρίστη, διότι ἔ-
φευγεν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον ὁ φοβερὸς Χουρσίτ μέ

στρατὸν καὶ ὁ σουλτάνος θὰ εἶχε νὰ κάμῃ μὲ δύο ἐπαναστάσεις. Κατόπιν μυστικῆς συνεννοήσεως μεταξύ τῶν διαφόρων ἀρχηγῶν, τὴν 25 Μαρτίου τοῦ 1821 εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Ἁγίας Λαύρας, κείμενον πλησίον τῶν Καλαβρύτων, ὁ ἐπίσκοπος Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, μετὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὕψωσεν ἐπισημῶς τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως, παρούσα τῶν καπεταναίων Χαραλάμπη, Πετμεζαίων, Ζαΐμη, Θεοχαροπούλου καὶ ἄλλων. Ἀμέσως τότε ἐκυρίευσαν τὰ Καλάβρυτα καὶ συνέλαβον ζωντανοὺς τοὺς Τούρκους κατοίκους τῶν Καλαβρύτων.

Τὴν 23 Μαρτίου ὁ Πιερρόμπεης Μαυρομιχάλης, μετὰ τοὺς Μανιάτας, καταβαίνει εἰς τὴν Καλαμάταν καὶ ἐκεῖ ἐνώνεται μὲ ἄλλους ἐπαναστάτας, ἔχοντας ἀρχηγοὺς τὸν Κολοκοτρώνην καὶ τὸν Παπαφλέσαν, πολιορκοῦν τὴν Καλαμάταν καὶ τὴν κυριεύουν. Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἔψαλον δοξολογίαν καὶ εὐχαρίστησαν τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν.

Ἡ ἐπανάστασις γρήγορα διεδόθη εἰς ὅλην τὴν Πελοπόννησον καὶ γενικὸς ἐνθουσιασμός ἐπεκράτει διὰ τὴν ἐλευθερίαν. Παντοῦ ἠκούοντο : « Ζήτω ἡ ἐλευθερία ! » « Νὰ μὴ μείνῃ Τούρκος στὸ Μωριά, μηδὲ στὸν κόσμον ὅλον ! »

Οἱ ἐπαναστάται ὅμως εἶχον περισσότερον ἐνθουσιασμόν, παρὰ γνῶσιν τοῦ πολέμου καὶ ὄπλισμόν. Ἐτρεχον καὶ κατετάσσοντο εἰς τοὺς διαφόρους καπεταναίους οἱ περισσότεροι ἄοπλοι ἢ ὀπλισμένοι μὲ ξύλα καὶ πέλεκεις. Ὀπλισμένοι καὶ ἐμπειροπόλεμοι ἦσαν τότε οἱ κλέφτες καὶ οἱ καπεταναῖοι τῶν κλεφτῶν ἔγιναν ἀρχηγοὶ τῆς Ἐπαναστάσεως.

Ὅσακις ὅμως ἐφόνευσαν Τούρκους, ἤρπαζον τὰ ὄπλα τῶν καὶ βαθμηδὸν ὀπλίζοντο καὶ οἱ Ἕλληνες.

Οἱ Τούρκοι, φοβισμένοι, κατέφευγον εἰς τὰ φρούρια τῆς Πελοποννήσου, εἰς τὴν Τρίπολιν, εἰς τὴν Μονεμβασιά, εἰς τὸ Ναύπλιον, εἰς τὴν Μεθώνην, εἰς τὴν Κορώνην, εἰς τὸν Ἀκροκόρινθον, εἰς τὸ φρούριον τῶν Πατρῶν καὶ εἰς ἄλλα, οἱ δὲ Ἕλληνες τοὺς ἐπολιόρκουν. Στρα-

τὸς Τουρκικὸς ἀκόμη δὲν εἶχεν εἰσβάλει εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Ἐρωτήσεις:

Τί ἐπετάχυνε τὴν ἔκρηξιν τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν Πελοπόννησον; Ποῦ ὑψώθη ἡ σημαία τῆς ἐπαναστάσεως; Τί ἔκαμον ὁ Πετρόμπεης, ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Παπαφλέσας; Πῶς κατετάσσοντο οἱ Ἕλληνες εἰς τὸν στρατόν; Ποῖοι ἦσαν ὀπλισμένοι καὶ ἐμπειροπόλεμοι; Ποῖοι ἐχρησίμευσαν ἀρχηγοὶ τῆς ἐπαναστάσεως; Ποῦ κατέφυγον οἱ Τούρκοι τῆς Πελοποννήσου;

Οἱ ΤΟΥΡΚΟΙ ΣΦΑΖΟΥΝ

Ὁ σουλτάνος, μόλις ἔμαθεν ὅτι ἐπανεστάτησε καὶ ἡ Πελοπόννησος, διέταξε σφαγὴν τῶν Ἑλλήνων. Οἱ Τούρκοι καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ εἰς τὴν Σμύρνην, καὶ εἰς τὰς Κυδωνίας καὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις ἤρχισαν νὰ σφάζουν τοὺς Ἕλληνας ἀδιακρίτως ἂν ἦσαν ἐπανεστάται ἢ ὄχι. Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἔσφαξαν καὶ πολλοὺς ἐπισήμους Ἕλληνας καὶ Φαναριώτας.

Ὁ σουλτάνος, διὰ νὰ φοβίσῃ τοὺς Ἕλληνας, διέταξε νὰ κρεμάσουν καὶ τὸν πατριάρχη. Πατριάρχης τότε εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦτο ὁ Γρηγόριος Ε΄ ἀπὸ τὴν Δημητσάναν, ἄνθρωπος ἐνάρετος, σεβαστὸς καὶ πολὺ φιλόανθρωπος.

Μερικοὶ ἐπίσημοι Ἕλληνες ἔμαθον τὴν διαταγὴν τοῦ σουλτάνου, ἦλθον εἰς τὸν πατριάρχη καὶ τὸν προέτρησαν νὰ φύγῃ, διὰ νὰ σαθῇ. Ὁ Γρηγόριος ὅμως ἀπήντησεν: «Ὁ πατριάρχης δὲν ἀφίνει ποτὲ τὸ ποίμνιόν του. Ἄν φύγω ἐγώ, οἱ Τούρκοι θὰ ἐξοργισθοῦν περισσότερο. Ἄν ἀποθάνω, ὁ θάνατός μου θὰ δώσῃ ζωὴν εἰς τὴν Ἐπανάστασιν».

Τὴν 10ην Ἀπριλίου τοῦ 1821 ἦτο Πάσχα καὶ τὴν νύκτα ὁ πατριάρχης ἐλειτούργει εἰς τὸν ναὸν τῶν Πατριαρχείων μὲ τοὺς συνοδικούς. Εἰς τὸν ναὸν παρευρίσκοντο πολλοὶ ἐπίσημοι Φαναριῶται καὶ πλῆθος ἄλλο Ἑλλήνων, διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀναστάσεως.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς λειτουργίας Τούρκοι στρα-

τιῶται περιεκύκλωσαν τὰ Πατριαρχεῖα. Ὄταν ἐτελείωσεν ἡ λειτουργία, ἀνῆλθον εἰς τὰ δωμάτια τῶν Πατριαρχείων ὁ πατριάρχης, οἱ συνοδικοί καὶ μερικοὶ ἐπίσημοι Ἕλληνες. Ἐκεῖ ἕνας Τοῦρκος ἀξιωματικὸς ἐδιάβασε φερμάνι (διαταγὴν) τοῦ σουλτάνου, κατὰ τὸ

Ὁ Γρηγόριος ὁ Ε΄.

ὁποῖον ὁ πατριάρχης, ἐπειδὴ ἀπεδείχθη ἄπιστος εἰς τὴν Κυβερνησιν, καθαιρεῖται ἀπὸ πατριάρχης καὶ φυλακίζεται. Ἀμέσως τότε τὸν παρέλαβον οἱ Τοῦρκοι καὶ τὸν ἔρριψαν εἰς τὴν φυλακὴν.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας ἄγριοι Τοῦρκοι τὸν ἔφεραν πάλιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ τὸν ἐκρέμασαν εἰς τὸ ἀνώφλιον τῆς μεσαίας πύλης τῶν Πατριαρχείων.

Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἔμεινε κρεμασμένον τὸ πτῶμα τοῦ πατριάρχου, καὶ τὴν τετάρτην ἡμέραν οἱ Τοῦρκοι τὸ ἐκρέμασαν καὶ τὸ παρέδωσαν εἰς τὸν ὄχλον καὶ τοὺς Ἑβραίους, οἱ ὁποῖοι, ἀφοῦ τὸ ἔδεσαν μὲ σχοινίον, τὸ ἔσυρον εἰς τοὺς βρωμεροὺς δρόμους τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπειτα τοῦ ἔδεσαν μίαν πέτραν εἰς τὸν λαιμὸν καὶ τὸ ἔρριψαν εἰς τὴν θάλασσαν.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὸ πτῶμα ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ εἰς πλοίαρχος ἐκ Κεφαλληνίας, Σκλάβος ὀνομαζόμενος, τὸ ἀνέσυρε κρυφὰ εἰς τὸ πλοῖόν του καὶ

τὸ μετέφερον εἰς τὴν Ὀδησσόν. Ὁ Τσάρος διέταξε καὶ τὸ ἔθαψαν μεγαλοπρεπῶς.

Εἰς τὰ 1871 ἡ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι μετεκόμισεν ἐξ Ὀδησοῦ τὰ κόκκαλα τοῦ πατριάρχου καὶ τὰ ἔθαψαν ἐν τὸς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν εἰς μαρμᾶρινον μνημεῖον, ὅπου καὶ σήμερον εὐρίσκονται. Εἰς ἔνδειξιν δὲ εὐγνωμοσύνης, εἰς τὰ προύλαια τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν ἔχει στηθῆ τὸ ἄγαλμά του.

Αἱ σφαγαὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὸ κρέμασμα τοῦ πατριάρχου, ἀντὶ νὰ φοβίσουν τοὺς Ἕλληνας, τοὺς ἐξηγρίωσαν ἀκόμη περισσότερο κατὰ τῶν Τούρκων καὶ ἐνόησαν, ὅτι εἶναι ἀδύνατον πλέον νὰ συζήσουν μὲ τοὺς Τούρκους καὶ ἀπεφάσισαν ἢ νὰ ἐλευθερωθοῦν ἢ νὰ ἀποθάνουν.

Ἑρωτήσεις :

Τί διέταξεν ὁ σουλτάνος, μόλις ἔμαθε τὴν ἐπανάστασιν τῆς Πελοποννήσου ; Τί ἔκαμε τὸν πατριάρχην ; Τί ἔκαμαν οἱ Τούρκοι τὸ πτώμα του ; Ποῖος ἀνέσυρε τὸ πτώμα ἀπὸ τὴν θάλασσαν ; Ποῦ τὸ ἔφερε ; Τί ἔκαμαν ἀργότερον οἱ Ἕλληνες ;

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ

Οἱ Ἕλληνες τῆς Πελοποννήσου ἐνθουσιασμένοι ἔτρεχον καὶ κατετάσσοντο εἰς τὸν στρατὸν τῶν καπεταναίων τοῦ τόπου των. Οἱ διασημότεροι καπεταναῖοι ἦσαν ὁ Κολοκοτρώνης ἀπὸ τὴν Καρύταιναν, ὁ Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης ἀπὸ τὴν Μάνην, οἱ Πετμεζαῖοι ἀπὸ τὰ Καλάβρυτα, οἱ Ζαΐμαῖοι ἀπὸ τὴν Κερπινὴν τῶν Καλαβρύτων, οἱ Δεληγιανναῖοι ἀπὸ τὰ Λαγκάδια τῆς Γορτυνίας καὶ ἄλλοι πολλοί.

Τοιοιτοτρόπως ἀπετελέσθη ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἀπὸ ἄνδρας ἀγυμνάστους μὲν καὶ κακῶς ὀπλισμένους, ἀποφασισμένους ὅμως νὰ πολεμήσουν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των.

Οἱ καπεταναῖοι αὐτοὶ μὲ τοὺς στρατιώτας των ἐπολέμουν τοὺς Τούρκους ὅπου τοὺς εὕρισκον καὶ ἐπολιόρουν τὰ φρούρια, εἰς τὰ ὅποια εἶχον καταφύγει.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀγῶνος ἐπολιορκοῦντο τὰ φρούρια

τῶν Πατρῶν, τοῦ Ἀκροκορίνθου, τοῦ Ναυπλίου καὶ τῆς Μονεμβασίας.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Καλαμάτας, ὁ Κολοκοτρῶνης εἶπεν εἰς τοὺς ἄλλους καπεταναίους νὰ πολιορκήσουν τὴν Τρίπολιν, ἣ ὁποία ἦτο πρωτεύουσα τῆς Πελοποννήσου καὶ εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκοντο πολλοὶ Τούρκοι καταφυγόντες ἐκεῖ ἀπὸ διάφορα μέρη πρὸς ἀσφάλειαν, ἐπειδὴ ἡ Τρίπολις εἶχε τείχη ὑψηλὰ καὶ κανόνια.

Τὸ σχέδιον τοῦ Κολοκοτρῶνη ἦτο νὰ κυριευθῇ ἡ πρωτεύουσα τῆς Πελοποννήσου, διὰ νὰ λάβουν θάρρος οἱ Ἕλληνες καὶ φοβηθοῦν οἱ Τούρκοι. Ἐκτὸς τούτου εἰς τὴν Τρίπολιν ὑπῆρχον ἄφθονα πλοῦτη τῶν Τούρκων καὶ ὄπλα, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ ὠπλίζοντο οἱ Ἕλληνες.

Οἱ ἄλλοι καπεταναῖοι δὲν ἐνέκρινον τὸ σχέδιον τοῦ Κολοκοτρῶνη καὶ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν ἐλευθέραν Καλαμάταν.

Ὁ Κολοκοτρῶνης ὅμως, ἔστω καὶ μὲ ὀλίγους στρατιώτας, ἔμεινεν ἐκεῖ καὶ ὠχύρωνε τὰ περίεξ τῆς Τριπόλεως μέρη. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Ἕλληνες εἶχον πεποιθήσιν εἰς τὸν Κολοκοτρῶνην, ἤρχισαν νὰ προσέρχονται καὶ ἄλλοι.

Ὁ δικικητῆς τῆς Πελοποννήσου Χουρσίτ πασᾶς εἶπεν, ὅτι εὐρίσκετο εἰς Ἰωάννινα, πολεμῶν τὸν Ἀλῆ πασᾶν. Μόλις ἔμαθε τὴν ἐπανάστασιν τῆς Πελοποννήσου, ἠθέλησεν ὁ ἴδιος νὰ ἐκστρατεύσῃ καὶ νὰ πνίξῃ τὴν ἐπανάστασιν εἰς τὸ αἶμα, δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ ἀφήσῃ τὸν Ἀλῆν, τὸν ὁποῖον ἐθεώρει ἐχθρὸν τοῦ Σουλτάνου ἐπικινδυνότερον.

Ἀπέστειλε λοιπὸν τὸν Μουσταφάμπεην μὲ 3500 Ἀλβανούς, νὰ καταστείλῃ τὴν ἐπανάστασιν.

Ὁ Μουσταφάμπεης ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα κατῆλθεν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, τὴν ὁποίαν ἐπέρασε χωρὶς ἀντίστασιν, διότι οἱ Ἀκαρνανεὶς δὲν εἶχον ἀκόμη ἐπαναστατήσῃ, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ Μεσολόγγι. Ἐκεῖθεν ἐπέρασε μὲ πλοῖα εἰς τὰς Πάτρας. Οἱ Τούρκοι τῶν Πατρῶν εἶχον καταφύγει εἰς τὸ φρούριον καὶ οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐπολιόρκουν.

Ὁ Μουσταφάμπεης κατῶρθωσε νὰ διασκορπίσῃ τοὺς

“Ελληνας καὶ ἔλυσε τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν.

Ἔπειτα ἐπροχώρησε διὰ τῆς παραλίας τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ διέλυσε καὶ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἀκροκορίνθου, ἐπροχώρησεν εἰς τὸ Ναύπλιον, διέλυσε καὶ αὐτοῦ τὴν πολιορκίαν καὶ ἔφθασε νικητῆς εἰς τὴν Τρίπολιν.

Οἱ Τοῦρκοι τῆς Τριπόλεως ἔλαβον θάρρος καὶ ἐθεώρουσι βεβαίαν τὴν κατάπausιν τῆς ἐπαναστάσεως.

Ὁ Κολοκωτρώνης εἶχε καταλάβει γύρω ἀπὸ τὴν Τρίπολιν διαφόρους ὄχυράς τοποθεσίας, εἰς τὰς ὁποίας εἶχε τοποθετήσῃ στρατὸν μὲ διαφόρους ἀρχηγούς.

Μία τοιαύτη τοποθεσία εἶναι καὶ τὸ Βαλτέτσι. Ἐκεῖ ἦσαν ὠχυρωμένοι ὁ Ἡλίας καὶ Κυριακούλης Μαυρομιχάλης μὲ 850 Ἕλληνας. Ὁ Μουσταφάμπεης ἐξῆλθε τῆς Τριπόλεως τὴν 12 Μαΐου 1821 μὲ 6500 πεζοὺς καὶ 1500 ἵππεῖς καὶ ἐπετέθη κατὰ τοῦ Βαλτετσίου.

Οἱ Ἕλληνες δὲν ἔφυγον, ὅπως ἐπερίμενον ὁ Μουσταφάμπεης παρὰ ἔμμενον εἰς τὰς θέσεις των καὶ ἐπολέμουν γενναϊότατα. Τὸ παράδειγμα ἔδιναν οἱ δύο Μαυρομιχαλαῖοι.

Ὁ Κολοκωτρώνης δὲν εὐρίσκετο εἰς τὸ Βαλτέτσι. Μόλις ὅμως ἔμαθε τὴν ἔφοδον τοῦ Μουσταφάμπεη, ἐπλησίασεν εἰς τὸ Βαλτέτσι καὶ ἀπὸ ἓνα λόφον ἐφώνηξε δυνατὰ εἰς τοὺς Τούρκους: «Ἐρχομαι ἐγὼ ὁ Κολοκωτρώνης καὶ θὰ σὰς πιάσω, Τοῦρκοι, ὄλους ζωντανούς!»

Οἱ Τοῦρκοι ἐγνώριζον ἐκ φήμης τὸν Κολοκωτρώνην, διότι ἐπὶ πολλὰ ἔτη πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο κλέφτης εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἶχε γίνῃ ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν Τούρκων. Μόλις ἤκουσαν τὴν φωνὴν του, ἐφοβήθησαν.

Μετ’ ὀλίγον φθάνει καὶ ὁ Πλαπούτας μὲ 800 ἄνδρας, ἐνώνεται μὲ τὸν Κολοκωτρώνην, καὶ ἐπιτίθενται κατὰ τῶν Τούρκων ἐκ τῶν πλαγίων. Ὅταν ἐνύκτωσεν, ἡ μάχη ἔπαυσε.

Τὴν νύκτα κρυφὰ ἦλθε βοήθεια εἰς τοὺς μαχομένους εἰς τὸ Βαλτέτσι καὶ ὅταν ἐξημέρωσεν, ἐξώρμησαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐναντίον τῶν Τούρκων.

Οἱ Τοῦρκοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν πρὸς τὴν Τρίπολιν. Οἱ Ἕλληνες τοὺς κατεδίωξαν καὶ ἔσφαζον ὅσους ἐπρό-

φθανον. Πολλοὶ Τούρκοι, διὰ νὰ καθυστερήσουν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν καταδίωξιν, τοὺς ἔρριπτον τὰ ὄπλα των καὶ οἱ Ἕλληνες τὰ περισυνέλεγον καὶ ὠπλιζοντο οἱ ἄοπλοι.

Ὅσοι Τούρκοι ἐσώθησαν, ἐκλείσθησαν εἰς τὰ τεῖχη τῆς Τριπόλεως.

Αὕτη ἦτο ἡ πρώτη νίκη τῶν Ἑλλήνων, ἡ ὁποία τοὺς ἔδωσε πολὺ θάρρος. Καὶ ἐνῶ πρὶν, μόλις ἤκουον : «Οἱ Τούρκοι ἔρχονται» ἔφευγον, τώρα ἠρώτων : «Ποῦ εἶναι οἱ Τούρκοι ;»

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ Μουσταφάμπεης ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ καὶ πάλιν τὴν τύχην τῶν ὄπλων του. Παρέλαβεν 6 χιλιάδας πεζῶν καὶ ἰππέων καὶ ὤρμησε κατὰ τῶν Δολιανῶν, τὰ ὁποῖα κατεῖχεν ὁ Νικήτας Σταματελόπουλος, με 200 Ἕλληνας. Ὁ Σταματελόπουλος ἦτο ἀνεπιὸς τοῦ Κολοκοτρῶνη καὶ ἐλέγετο Νικηταρᾶς. Οἱ Ἕλληνες ἐκρατήθησαν ἐπὶ 10 ὥρας καὶ ὅταν τοὺς ἦλθε βοήθεια, ὤρμησαν κατὰ τῶν Τούρκων, τοὺς κατεδίωξαν με τὰ γιαταγάνια εἰς τὰς χεῖρας, κατέσφαξαν πολλοὺς καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ κλεισθοῦν εἰς τὴν Τρίπολιν.

Ὁ Νικηταρᾶς τόσους πολλοὺς Τούρκους ἔσφαξε, πὺ ὠνομάσθη **Τ ο υ ρ κ ο φ ἄ γ ο ς**.

Ἐρωτήσεις :

Ποῦ κατετάσσοντο οἱ Ἕλληνες ; Ποῖοι ἦσαν οἱ ἐπισημότεροι καπεταναῖοι τῆς Πελοποννήσου ; Ποῖον ἦτο τὸ σχέδιον τοῦ Κολοκοτρῶνη ; Τί ἔκαμεν ὁ Χουρσίτ ; Ποίας ἐπιτυχίας εἶχεν ὁ Μουσταφάμπεης ; Τί ἔγινεν εἰς τὸ Βαλτέτσι ; Τί ἔγινεν εἰς τὰ Δολιανά ;

Η ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ

Οἱ Ἕλληνες, μετὰ τὰς νίκας τοῦ Βαλτετεσίου καὶ τῶν Δολιανῶν, ἔλαβον θάρρος, ὠπλίσθησαν με τὰ λάφυρα καὶ ἐπλησίασαν περισσότερον πρὸς τὴν Τρίπολιν, τὴν ὁποίαν ἤρχισαν νὰ πολιορκοῦν στενά.

Ὁ Μουσταφάμπεης δὲν ἔκαμεν ἄλλην ἔξοδον. Οἱ Τούρκοι εἰς τὴν Τρίπολιν ἦσαν πολλοὶ καὶ ὑπέφερον ἀπὸ ἔλλειψιν τροφίμων.

Οἱ Ἕλληνες ἐπλησίαζον πολλάκις εἰς τὰ τεῖχη καὶ συνωμίλουν μὲ τοὺς Τούρκους, πολλοὶ δὲ Ἕλληνες ἐπώλουσαν εἰς τοὺς Τούρκους τρόφιμα ἀντὶ πολλῶν χρημάτων καὶ ὄπλων.

Οἱ κάτοικοι τῆς Τριπόλεως ὑπέφερον πολὺ ἀπὸ τὴν πείναν καὶ οἱ Ἄλβανοὶ στρατιῶται ἦλθον εἰς ἰδιαιτέραν συνενόησιν μὲ τὸν Κολοκοτρώνην, νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ φύγουν μὲ τὰ ὄπλα των. Ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο ὁ ἀξιώτερος ὄλων τῶν καπεταναίων, καὶ ἦτο ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων, ἐδέχθη τὰς προτάσεις τῶν Ἄλβανῶν καὶ ὠρίσθη ἡ 23 Σεπτεμβρίου διὰ τὴν φυγὴν των.

Οἱ Τούρκοι ὕβριζον τοὺς Ἄλβανοὺς προδότας καὶ μεγάλη ταραχὴ ἐπεκράτει εἰς τὴν Τρίπολιν. Ἐκείνην τὴν ἡμέραν οἱ ἐπίσημοι Τούρκοι εἶχον συναθροισθῆ εἰς τὸ διοικητήριον καὶ ἐσκέπτοντο διὰ τὴν κατάστασιν. Ἡ φύλαξις τῆς πόλεως εἶχε παραμεληθῆ. Μερικοὶ Ἕλληνες παρετήρησαν, ὅτι ἐν μέρος τῶν τειχῶν ἦτο ἀφύλακτον. Ἀνέβησαν λοιπὸν ἐπάνω πατῶντες ὁ εἰς εἰς τὸν ὄμον τοῦ ἄλλου καὶ ἠνοιξαν μίαν πύλην τῶν τειχῶν. Ὁρμησαν λοιπὸν ὅλοι οἱ Ἕλληνες μέσα εἰς τὴν πόλιν καὶ ἤρχισαν γενικὴν σφαγὴν τῶν Τούρκων. Κανεῖς δὲν εὗρισκεν ἔλεος. Ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιά, γέροντες, ὅλοι κατεσφάζοντο. Αἱ οἰκίαι τῶν πλουσίων Τούρκων διηρπάζοντο καὶ πλούσια λάφυρα ἀπεκόμιζον οἱ Ἕλληνες.

Οἱ Ἕλληνες ἐξεδικοῦντο τὰ βάσανα τεσσάρων αἰώνων, τὰς σφαγὰς ἀθῶνων Χριστιανῶν καὶ τὸ κρέμασμα τοῦ πατριάρχου. Δώδεκα χιλιάδες Τούρκοι ἐσφάγησαν καὶ πολλοὶ συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι.

Ὁ Κολοκοτρώνης εἰσῆλθεν ἕφιππος εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγεται ὅτι τὸ ἄλογό του δὲν ἐπάτησε χῶμα καθόλου, παρὰ εἰς πτώματα Τούρκων.

Ὁ Κολοκοτρώνης ἐτήρησε τὴν συνθήκην τῶν Ἄλβα-

νων. Τους αφήκεν ἐλευθέρους νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πατρίδα των.

Ἡ ἄλωση τῆς Τριπόλεως ἦτο σπουδαῖον γεγονός. Ἐστερέωσε τὴν ἐπανάστασιν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ ἔδωσε θάρρος καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας.

Ἐρωτήσεις:

Τί ἔκαμαν οἱ Ἕλληνες μετὰ τὰς νίκας τοῦ Βαλτεσίου καὶ τῶν Δολιανῶν; Τί ἔκαμαν οἱ Ἄλβανοὶ τῆς Τριπόλεως; Πῶς ἐκυριεύθη ἡ Τρίπολις; Τί ἐπηκολούθησε τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπόλεως;

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΤΕΡΕΑΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ὅπως εἰς τὴν Πελοπόννησον εὐρίσκοντο διάφοροι καπεταναῖοι, οἱ ὁποῖοι ἄλλοτε ἦσαν ἀρματωλοὶ καὶ κλέφτες, καὶ ἐκήρυξαν τὴν ἐπανάστασιν καὶ συνήθρουν στρατόν, τοιοῦτοτρόπως εὐρίσκοντο καὶ εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα τοιοῦτοι. Ἐπισημότεροι τούτων ἦσαν ὁ Ἀθανάσιος Διάκος, ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρουῦτσος, ὁ Πανουργιάς, ὁ Δυοβουνιώτης, ὁ Σκαλτσοδημὸς καὶ ἄλλοι.

Αὐτοὶ ἐκήρυξαν τὴν ἐπανάστασιν, κατεδίωξαν τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ κλεισθοῦν εἰς τὰ φρούρια τῆς Ἀμφίσσης, τῆς Ναυπάκτου καὶ εἰς ἄλλα μέρη.

Ὁ Χουρσίτ πασᾶς, μόλις ἔμαθεν, ὅτι ἐπανεστάτησεν ἡ Στερεὰ Ἑλλάς, ἔστειλε στρατόν μὲ τὸν Ὁμέρ Βρυώνη καὶ τὸν Κιοσὲ Μεχμέτ πασᾶ νὰ καταπνίξουν τὴν ἐπανάστασιν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ νὰ κατέλθουν εἰς τὴν Πελοπόννησον, νὰ κάμουν τὸ ἴδιον.

Ὁ Διάκος, ὁ Πανουργιάς καὶ ὁ Δυοβουνιώτης, μόλις ἔμαθον, ὅτι ἔρχεται στρατὸς Τουρκικὸς ἐναντίον των, ἀπεφάσισαν νὰ τοὺς πολεμήσουν. Ἀπεφάσισαν λοιπὸν νὰ καταλάβουν ὁ μὲν Διάκος τὴν γέφυραν τῆς Ἀλαμᾶνας, καὶ οἱ ἄλλοι δύο τὰ πλάγια τῆς Οἴτης.

Ἐρωτήσεις:

Ποῖοι ἦσαν οἱ ἐπισημότεροι καπεταναῖοι τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος; Τί ἔκαμον αὐτοὶ; Τί ἔκαμεν ὁ Χουρσίτ; Ποίους ἔστειλε καὶ μὲ ποῖον σκοπὸν;

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΑΛΑΜΑΝΑΣ

Ὁ Ἀθανάσιος Διάκος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀρτοτίναν τῆς Δωρίδος. Ὁ πατὴρ του κατήγετο ἀπὸ τὴν Μουσουνίτσαν. Ὄταν ἔγινε 12 ἐτῶν, ἡ μήτηρ του τὸν ἔστειλεν

Ὁ Ἀθανάσιος Διάκος.

εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Προδρόμου, ποῦ εὑρίσκεται πλησίον τῆς Ἀρτοτίνης, νὰ γίνῃ καλόγηρος. Ὁ πατὴρ του εἶχεν ἀποθάνει, ὅταν αὐτὸς ἦτο πολὺ μικρὸς.

Ὁ Διάκος ἔμεινεν εἰς τὸ μοναστήριον καὶ ἔγινε μά-

Ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, Π. Παναγοπούλου

λιστα καὶ διάκος, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐπῆρε καὶ τὸ ὄνομα
Δ ι ά κ ο ς. Πρὶν ὠνομάζετο Μασαβέτας.

Δὲν ἦτο πρόωρισμένος ὅμως νὰ γίνῃ καλόγηρος. Ἡ
γενναία ψυχὴ του δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὴν δουλείαν
τῶν Τούρκων καὶ παραιτήσας τὸ μοναστήριον ἐγινε
κλέφτης. Ἀφοῦ ἐπολέμησε τοὺς Τούρκους εἰς διάφορα
μέρη τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, προσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρε-
σίαν τοῦ Ἀλῆ πασᾶ μαζί με τὸν Ὀδυσσεᾶ Ἀνδρουτσον.

Ἐπειτα ἀπεχώρησεν ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀλῆ
πασᾶ καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Λεβιάδειαν, ὅπου ἐκήρυξε τὴν
ἐπανάστασιν.

Εἶπομεν ὅτι ὁ Διάκος κατέλαβε τὴν γέφυραν τῆς Ἀ-
λαμάνας. Ἀλαμᾶνα λέγεται ὁ Σπερχειὸς ποταμὸς.

Οἱ σύντροφοι τοῦ Διακού, μόλις εἶδον τοὺς Τούρκους
ἐπερχομένους, ἐφοβήθησαν καὶ ἔφυγον. Ἐμειναν μόνον
γύρω εἰς τὸν Διάκον 40 παλληκάρια. Αὐτοὶ ἀπεφάσισαν
νὰ μείνουν ἐκεῖ καὶ νὰ φονευθοῦν μετὰ τὸν Διάκον καὶ ὄχι
νὰ φύγουν. Ἐμιμήθησαν τοὺς 300 Σπαρτιάτας μετὰ τὸν
Λεωνίδαν, οἱ ὅποιοι ἔμειναν εἰς τὰς Θερμοπύλας καὶ ἐ-
προτίμησαν τὸν θάνατον, παρὰ τὴν φυγὴν.

Οἱ ὀλίγοι αὐτοὶ μετὰ τὸν Διάκον πολεμοῦν ὡς λέοντες,
ἀλλ' ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον φονεύονται. Πληγώνεται καὶ
ὁ Διάκος καὶ συλλαμβάνεται ζωντανός.

Ὁ Ὁμῆρ Βρυώνης τοῦ προτείνει νὰ γίνῃ Τούρκος
καὶ νὰ τοῦ χάριση τὴν ζωὴν. Ὁ Διάκος ὅμως ἀπαντᾷ
ὑπερήφανα: «Ἐγὼ Ἕλλην ἐγεννήθηκα καὶ Ἕλλην θ
ἀποθάνω». Τότε ὁ Ὁμῆρ Βρυώνης διατάσσει νὰ τὸν
ψήσουν ζωντανόν. Ὄταν ἤκουσεν αὐτὸ ὁ Διάκος εἶπεν:
«Ἡ Ἑλλὰς ἔχει πολλοὺς Διακούς».

Ἦτο 23 Ἀπριλίου καὶ ἡ Φύσις ἦτο γεμάτη πρασινά-
δα καὶ ἄνθη. Ὄταν ἔφερον τὸν Διάκον εἰς τὸ μέρος, ὅ-
που θὰ τὸν ἐσουβλιζον, παρετήρησε τὴν γύρω Φύσιν καὶ
εἶπε:

Γιὰ ἰδῆς καιρὸ, πὺ διάλεξε ὁ Χάρος νὰ με πάρῃ,
Τώρα π' ἀνθίζου τὰ κλαριά καὶ βγάξ' ἡ γῆ χορτάρι.

Καὶ ὑπέμεινε τὸν μαρτυρικὸν θάνατον, χωρὶς διαμαρ-
τυρίας.

Ὁ ἥρωϊκὸς θάνατος τοῦ Διάκου εἶναι παράδειγμα φιλοπατρίας, καὶ εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης τὸ "Ἔθνος ἔστησεν ἄγαλμά του εἰς τὴν Λαμίαν.

Ἐρωτήσεις:

Ποῦ ἐγενήθη ὁ Διάκος; Τί ἔγινε κατ' ἄρχάς; Τί ἔγινε κατόπι; Τί ἐκήρυξεν εἰς τὴν Λεβάδειαν; Τί ἔκαμον οἱ σύντροφοί του; Πῶς ἀπέθανεν;

ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ ΤΟ ΧΑΝΙ ΤΗΣ ΓΡΑΒΙΑΣ

Ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούτσος ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀνδρούτσου, ποὺ ἐπολέμησε μαζί με τὸν Λάμπρον Κατσώνη. Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἰθάκην, ὅπου εἶχε καταφύγει ἡ οἰκογένειά του, διὰ νὰ σωθῆ ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἦτο ρωμαλέος, ὠραῖος καὶ τόσον ταχύς, ὥστε οὔτε τὸ ταχύτερον ἄλογον δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν φθάσῃ. Ἦτο ἐμπειροπόλεμος καὶ ὀρμητικὸς. Μὲ τὸν Διάκον συνεδέετο διὰ στενῆς φιλίας.

Ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατόν του, ἀπεφάσισε νὰ ἐκδικηθῆ τοὺς Τούρκους. Κατέλαβε λοιπὸν τὸ στενὸν τῆς Γραβιάς, ἀπ' ὅπου θὰ διήρχετο ὁ Ὀμὲρ Βρυώνης μεταβαίνων εἰς Ἀμφισσαν.

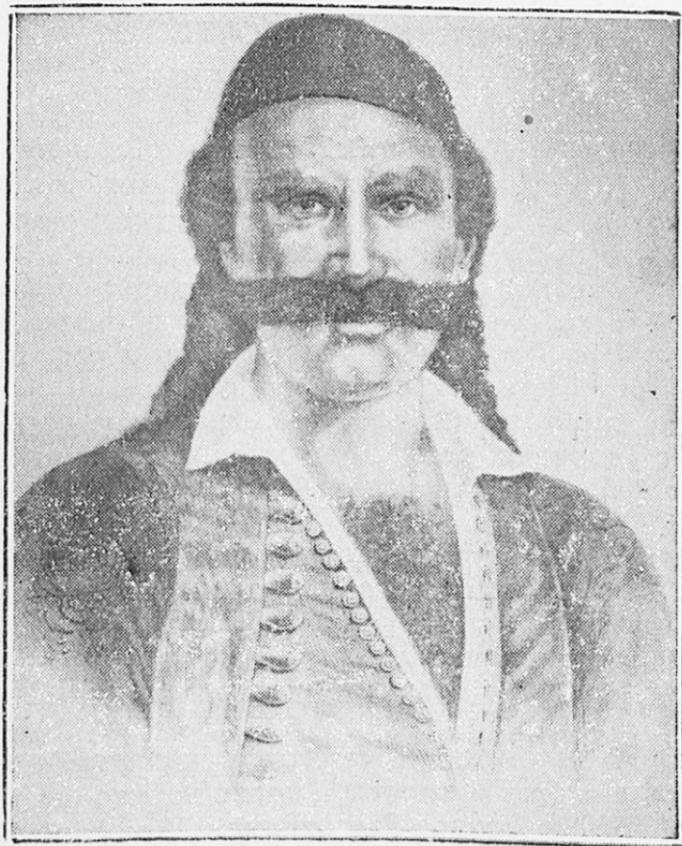
Εἰς τὴν Γραβιὰν πλησιάζουν ὁ Παρνασὸς καὶ ἡ Γκιῶνα καὶ σχηματίζουν ἓν στενόν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον περνᾷ μόνον ὁ Κηφισὸς ποταμὸς καὶ ὁ δρόμος πρὸς τὴν Ἀμφισσαν. Εἰς τὸ στόμιον τοῦ στενοῦ εἶναι ἡ Γραβιά καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας ἦτο ἓν χάνι διὰ τοὺς ὁδοιπόρους.

Ὁ Ὀμὲρ Βρυώνης διὰ νὰ μεταβῆ ἐκ τῆς πεδιάδος τῆς Φωκίδος εἰς τὴν Ἀμφισσαν, ἔπρεπε νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ στενόν. Ἄλλος δρόμος δὲν ὑπῆρχεν. Ἀριστερὰ εἶναι ὁ ἀπόκρημος Παρνασὸς καὶ δεξιὰ ἡ Γκιῶνα.

Ὁ Ὀδυσσεὺς μετ' 118 γενναίους συντρόφους κατέλαβε τὸ χάνι, ἔφραξαν τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα, ἤνοιξαν πολεμίστρας εἰς τοὺς τοίχους καὶ ἀνέμενον τοὺς Τούρκους.

Μετ' ὀλίγον ἐπλησίασαν καὶ οἱ Τοῦρκοι. Προηγείτο εἰς δερβίσης καὶ ὁ Ὅδυσσεὺς τὸν ἠρώτησε : «Ποῦ πηγαίνεις, δερβίση ;» «Νὰ σφάξω τοὺς ἐχθροὺς τοῦ προφήτη», ἀπήντησεν αὐτός. Δὲν ἐπρόφθασεν ὅμως νὰ τελειώσῃ τὴν φράσιν καὶ ἔπεσε νεκρός.

Οἱ Τοῦρκοι ὥρμησαν τότε μὲ λύσσαν εἰς τὸ χάνι, ἀλ-

Ὁ Ὅδυσσεὺς Ἀνδρούτσος.

λὰ τὸ σφοδρὸν πῦρ τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἐθέρισε. Τέσσαρας ἐφόδους ἔκαμαν οἱ Τοῦρκοι χωρὶς νὰ κατορθώσουν

τίποτε. Τὸ μέρος γύρω ἀπὸ τὸ χάνι ἦτο γεμάτον ἀπὸ πτώματα Τούρκικα.

Ἐνύκτωσε καὶ ἡ μάχη ἔπαυσεν. Ὁ Ὁμέρ Βρυώνης ἔστειλεν εἰς τὴν Λαμίαν νὰ φέρῃ κανόνια νὰ κρημίσῃ τὸ χάνι. Τὰ μεσάνυκτα ὅμως οἱ Ἕλληνες ἐξῆλθον κρυφά, ἀφήσαντες εἰς τὸ χάνι μόνον δύο νεκροὺς καὶ ἔφυγον εἰς τὰ βουνά.

Εἰς τὸ μέρος, ποῦ ἦτο τὸ χάνι, ἔχουν στήσει σήμερον τὴν προτομὴν τοῦ Ὀδυσσεύος Ἀνδρούτσου.

Ἐρωτήσεις :

Ποῦ ἐγενήθη ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούτσος ; Τί ἄνθρωπος ἦτο ; Ποῦ ἐπολέμησε ; Διατί κατέλαβε τὸ χάνι τῆς Γραβιάς ; Ποίος προηγίτο τῶν Τούρκων ; Τί τὸν ἠρώτησεν ὁ Ἀνδρούτσος ; Τί ἔκαμον τὴν νύκτα οἱ Ἕλληνες ;

Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ

Ὁ Ὁμέρ Βρυώνης δὲν ἐτόλμησε νὰ περάσῃ τὸ στενὸν καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἀμφισσαν, ἀλλ' ἔστρεψε πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐπροχώρησε διὰ τῆς πεδιάδος τῆς Φωκίδος πρὸς τὴν Βοιωτίαν καὶ Ἀττικὴν. Ἐκυρίευσεν τὴν Λεβάνειαν καὶ ἐπροχώρει πρὸς τὰς Θήβας.

Ἄλλος Τουρκικὸς στρατὸς ὑπὸ τὸν Μπαϊράμ πασᾶν ἤρχετο ἀπὸ τὸν ἴδιον δρόμον πρὸς βοήθειαν τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη, μὲ σκοπὸν νὰ ἐνωθοῦν καὶ οἱ δύο καὶ νὰ προχωρήσουν πρὸς τὴν Πελοπόννησον.

Εἰς θέσιν ὅμως Βασιλικά τῆς Λοκρίδος ὁ Πανουργιάς, ὁ Δυοβουνιώτης καὶ ὁ Γκούρας ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ Μπαϊράμ, ἐφόνευσαν πλέον τῶν χιλίων Τούρκων καὶ τοὺς λοιποὺς κατεδίωξαν μέχρι τοῦ Σπερχειοῦ ποταμοῦ.

Κατόπιν τῶν ἀποτυχιῶν τούτων ὁ Ὁμέρ Βρυώνης ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἠπειρον. Ἡ μάχη τῶν Βασιλικῶν ἐγένετο τὴν 25ην Αὐγούστου 1821.

Αἱ νίκαι τῆς Γραβιάς καὶ τῶν Βασιλικῶν εἶχον μεγάλην σπουδαιότητα διὰ τὴν Ἐπανάστασιν, διότι εἰς τὴν

Τρίπολιν ἔμεινε μόνον ὁ Μουσταφάμπεης καὶ ἡ Τρίπολις, ὅπως εἶδομεν, ἐκυριεύθη τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1821.

Ἐρωτήσεις :

Τί ἔκαμεν ὁ Ὁμέρ Βρυώνης ; Ποίαν πόλιν ἐκυριεύσεν ; Ποῖος ἦρχετο εἰς βοήθειάν του ; Τί ἔπαθεν αὐτός ; Ποίαν σημασίαν εἶχον αἱ νίκαι τῆς Γραβιάς καὶ τῶν Βασιλικῶν ;

Η ΠΡΩΤΗ ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

Εἶδομεν ὅτι ἐπανεστάτησαν ἡ Πελοπόννησος, ἡ Στερεὰ Ἑλλάς καί, ὡς θὰ ἴδωμεν πάρα κάτω, ἐπανεστάτησαν καὶ πολλαὶ νῆσοι. Ἦτο λοιπὸν ἀνάγκη νὰ ὑπάρχη μία Κυβέρνησις κεντρικὴ, διὰ νὰ διευθύνῃ τὸν ἀγῶνα.

Γενικὸν κυβερνήτην ἢ βασιλέα οἱ Ἕλληνες δὲν εἶχον, διότι ἦσαν ἔθνος, τὸ ὁποῖον τῶρα ἐγεννᾶτο. Οἱ ἀρχηγοὶ λοιπὸν τοῦ ἀγῶνος ἔστειλαν εἶδησιν εἰς τὰς διαφόρους ἐπαναστατημένας ἐπαρχίας νὰ στείλουν ἀντιπροσώπους εἰς τὴν Ἐπίδαυρον, διὰ νὰ σκεφθοῦν πῶς θὰ κυβερνηθῇ ἡ ἐπαναστατημένη χώρα, ἀπαράλλακτα ὅπως σήμερον αἱ διάφοροι ἐπαρχίαι στέλλουν ἀντιπροσώπους τῶν τοῦς βουλευτάς.

Τὴν 20ὴν Δεκεμβρίου τοῦ 1821 ἔφθασαν εἰς τὴν Ἐπίδαυρον ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν καὶ ἀπετέλεσαν τὴν πρώτην Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, ἡ ὁποία ἦτο κάτι ἀνάλογον μὲ τὴν σημερινὴν Βουλὴν.

Ἡ Συνέλευσις ἐψήφισε τὸ πολίτευμα τῆς χωρᾶς, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη «Σύνταγμα τῆς Ἐπιδάουρου».

Διὰ τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου ἡ Συνέλευσις ἴδρυσεν δύο Σώματα, τὸ Βουλευτικόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἐψήφιζε τοὺς νόμους, καὶ τὸ Ἐκτελεστικόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἐκυβέρνηεν τὸν τόπον, καὶ ἦτο κάτι ἀνάλογον μὲ τὰ σημερινὰ ὑπουργεῖα.

Πρόεδρος τοῦ Βουλευτικοῦ ἦτο ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης, ἀδελφὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ πολεμήσῃ, καὶ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Φαναριώτης, μορφωμένος πολὺ, ὁ ὁποῖος ἔζησε πολλὰ ἔτη εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ κα-

τῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ τὴν ὑπηρετήσῃ ὡς πολιτικός.
Ἔδρα καὶ τοῦ Βουλευτικοῦ καὶ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ
ὠρίσθη ἡ Κόρινθος.

Ἐρωτήσεις :

Τί χρειάζεται διὰ νὰ διοικηθῇ μία χώρα ; Τί ἔκαμον οἱ Ἑλ-
ληνες, διὰ νὰ σχηματισθῇ κυβέρνησις ; Ποῦ συνήχθησαν ἀντι-
πρόσωποι ; Εἰς πόσα σώματα διηρέθη ἡ Κυβέρνησις ; Ποῖοι ἦ-
σαν πρόεδροι ;

Ἡ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ Εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα

Λέγοντες Δυτικὴν Ἑλλάδα ἐννοοῦμεν τὴν Ἀκαρνα-
νίαν καὶ Αἰτωλίαν.

Ὅταν καὶ εἰς τὰ μέρη αὐτὰ ἔγινε γνωστὴ ἡ ἐπανά-
στασις τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλά-
δος, ἐπανεστάτησαν τὸ Μεσολόγγιον, ἡ Ναύπακτος, τὸ
Ἄργινον, τὸ Καρπενήσιον καὶ ἡ Βόνιτσα.

Ὁ Χουροῖτ πασαῖς, μόλις ἔμαθε τὴν ἐπανάστασιν τῆς
Δυτικῆς Ἑλλάδος, ἀπέστειλε κατ' αὐτῆς τὸν Ἰσμαὴλ
Πλιάσαν μὲ δύο χιλιάδας Ἀλβανούς. Ὁ Ἰσμαὴλ δὲν
κατῶρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, διότι εἰς τὸ
Κομπότι, κείμενον εἰς τὸν δρόμον Ἀρτης—Καρβασαρά,
τὸν ἐνίκησαν οἱ Ἕλληνες, μὲ ἀρχηγοὺς τὸν Ἴσκον καὶ
τὸν Βακῶλαν καὶ τὸν ἠνάγκασαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ
Ἰωάννινα.

Τοιοιουτρόπως ἡ ἐπανάστασις ἐπεκράτησεν εἰς τὴν
Πελοπόννησον καὶ εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα.

Ἐρωτήσεις :

Ποῖαν ὄνυμάζομεν Δυτικὴν Ἑλλάδα ; Τί ἔκαμε καὶ αὐτὴ ; Ποῖ-
ον ἀπέστειλε κατ' αὐτῆς ὁ Χουροῖτ ; Πῶς ἀπέβη ἡ ἐκστρατεία
αὕτη ;

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ

Εἶπομεν ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶχον σπουδαῖον ναυτικὸν ἔμπορικὸν καὶ πολεμικὸν συγχρόνως. Ὅταν λοιπὸν ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐπανεστάτησαν καὶ αἱ νῆσοι, ὅσαι εἶχον ναυτικόν. Πρῶται ἐπανεστάτησαν αἱ Ὑδρα, Σπέτσαι καὶ Ψαρά.

Οἱ πλοίαρχοι διέκοψαν τὰ ἔμπορικά των ταξίδια, ὥπλισαν καλύτερον τὰ πλοῖά των, προσέλαβον περισσοτέρους ναύτας καὶ ἠνώθησαν, διὰ νὰ ἀποτελέσουν στόλον ἀξιόμαχον. Οἱ πλούσιοι ἐφοπλισταὶ ἤνοιξαν τὰ ταμεία των καὶ προσέφερον τὰ χρήματά των ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος. Ὁ Ὑδραῖος Λάζαρος Κουντουριώτης προσέφευεν αὐτὸς μόνον 2 ἑκατομμύρια δραχμάς.

Ὁ στόλος τῶν τριῶν νήσων Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Ψαρῶν ἠνώθη, δὲν εἶχον ὅμως ὅλοι ἓνα ἀρχηγόν, ἀλλὰ ἐκάστη νῆσος εἶχε τὸν ἰδικὸν της.

Οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ στόλου τὸν Μάϊον τοῦ 1821 ἐπληροφόρηθησαν, ὅτι ὁ Τουρκικὸς στόλος ἐξῆλθε τῶν Δαρδανελίων. Ἐπλευσαν πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος καὶ εἶδον νὰ προηγήται μία μεγάλη φρεγάδα. Οἱ Ἕλληνες τὴν κατεδίωξαν καὶ αὕτη, διὰ νὰ σωθῆ κατέφυγεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἐρεσσοῦ.

Τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα δὲν ἠδύνατο νὰ βλάψουν τὴν φρεγάδα, διότι τὰ κανόνια των ἦσαν μικρά, ἐνῶ τῆς φρεγάδας ἦσαν μεγάλα καὶ δὲν τὰ ἄφινε νὰ πλησιάσουν.

Τότε ἐπαρουσιάσθη εἰς ναυτικὸς, Ἰωάννης Πάργιος, ἢ Πατατούκας ὀνομαζόμενος, ὁ ὁποῖος ἐπρότεινεν εἰς τοὺς ἀρχηγούς ἓν ἄλλα ὄπλον, τὸ πυρπολικόν. Τὸ πυρπολικὸν ἦτο παλαιὸν πλοῖον ἄχρηστον διὰ ταξίδια, τὸ ὁποῖον ἐγέμιζον πυρίτιδα, ρητίνη καὶ ἄλλας εὐφλέκτους ὕλας. Ἀπέξω τὸ ἤλειφον μὲ πίσσαν. Αὐτὸ τὸ ἔσυρον μὲ μίαν λέμβον, ἐπλησίαζον εἰς τὸ ἐχθρικὸν πλοῖον, ἔδενον καλὰ ἐπάνω του τὸ πυρπολικόν, τοῦ ἔβαζαν φωτιά καὶ οἱ ναῦται ἐπήδων εἰς τὴν λέμβον καὶ ἔφευγον.

Τὸ πυρπολικὸν τότε ἦναπτεν ὀλόκληρον καὶ μετέδιδε τὸ πῦρ καὶ εἰς τὸ ἐχθρικὸν πλοῖον. Τὰ πολεμικὰ πλοῖα τότε ἦσαν ξύλινα καὶ εὐφλεκτα.

Οἱ ἄνδρες ὅμως τοῦ πυρπολικοῦ ἔπρεπε νὰ ἦσαν ἀτρόμητοι, διότι ἔβαινον πρὸς βέβαιον θάνατον. Ὁ Πατατούκας λοιπὸν ἠτοίμασε δύο πυρπολικά, καὶ εἰς τὸ ἓν ἐπέβη ὁ Καλαφάτης καὶ εἰς τὸ ἄλλο ὁ Παπανικολῆς καὶ οἱ δύο Ψαριανοί.

Ἐπλησίασαν μὲ τὰ πυρπολικά των τὴν φρεγάδαν. Οἱ Τούρκοι τοὺς ἐκτύπουν μὲ τὰ κανόνια καὶ μὲ τὰ ὄπλα, αὐτοὶ ὅμως ἀτρόμητοι ἐπροχώρουν. Τὸ πυρπολικὸν τοῦ Καλαφάτη ἀπέτυχε, διότι οἱ Τούρκοι τὸ ἐβύθισαν, ὁ Παπανικολῆς ὅμως τὸ προσεκόλλησε στερεά, τοῦ ἔβαλε φωτιά καὶ αὐτὸς ἐπήδησεν εἰς τὴν λέμβον καὶ κωπηλατῶν δυνατὰ ἐσώθη.

Αἱ φλόγες τοῦ πυρπολικοῦ μετεδόθησαν εἰς τὴν φρεγάδαν. Μάτην οἱ Τούρκοι προσεπάθουν νὰ σβήσουν τὸ πῦρ. Ὅταν τὸ πῦρ ἐφθασεν εἰς τὴν πυριτιδαποθήκην, τὸ πλοῖον ἀνετινάχθη εἰς τὸν ἀέρα καὶ ὅλοι οἱ Τούρκοι ἐφονεύθησαν.

Ὁ ἄλλος στόλος τῶν Τούρκων φοβηθεὶς ἐπανέπλευσεν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον. Τὸ κατόρθωμα αὐτὸ ἐπανηγυρίσθη ἀπὸ τοὺς ναυτικούς, ἔλαβον θάρρος διὰ τὸν ἀγῶνα καὶ ἀπεφάσισαν νὰ κατασκευάσουν πολλὰ πυρπολικά, νὰ τὰ μεταχειρίζονται εἰς τὰς ναυμαχίας.

Ἐρωτήσεις :

Ποῖαι νῆσοι ἐπανεστάτησαν ; Ποῦ ἦλθεν ὁ στόλος των ; Τί ἦτο τὸ πυρπολικόν ; Ποῖος τὸ ἐφεῦρε ; Ποῦ διὰ πρώτην φοράν τὸ μετεχειρίσθησαν οἱ Ἕλληνες ;

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΤΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

(1822).

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΠΕΤΑ

Ὁ Χουρσίτ πασᾶς ἐκυρίευσεν τὰ Ἰωάννινα καὶ ἐφόνευσεν τὸν Ἀλῆ πασᾶν. Οἱ Σουλιῶται, καθ' ὃν χρόνον ὁ Χουρσίτ ἐπολιόρκει τὰ Ἰωάννινα, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πατρίδα τῶν ἀπὸ τὴν Κέρκυραν καὶ τὰ ἄλλα μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα εἶχον καταφύγει.

Ὁ Χουρσίτ, ἅμα ἐτελείωσεν ὁ πόλεμος μὲ τὸν Ἀλῆν, ἐπετέθη κατὰ τῶν Σουλιωτῶν. Οἱ δυστυχεῖς Σουλιῶται ἀπὸ τοῦς ἀποκρήμνους βράχους τῶν ἤρχισαν νέον πόλεμον, σφοδρότερον τοῦτον, διότι οἱ Τοῦρκοι ἦσαν πολλοί. Ὁ Χουρσίτ τοῦς ἐπολιόρκησεν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη καὶ ὑπέφερον ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τροφῶν. Ὑπέμενον ὁμως καὶ ἀπέκρουον ἡρωϊκῶς ὅλας τὰς ἐφόδους τῶν Τοῦρκων.

Οἱ Σουλιῶται τότε ἐζήτησαν βοήθειαν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν. Ὁ πρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Μαυροκορδάτος ὑπεστήριξε τὴν αἴτησιν τῶν Σουλιωτῶν, ἀνέλαβε μάλιστα ὁ ἴδιος τὴν ἀρχηγίαν τῆς ἐκστρατείας.

Παρέλαβε λοιπὸν 4000 Ἕλληνας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ πολλοὶ φιλέλληνες, καὶ ἐβάδιζε πρὸς τὴν Ἠπειρον. Οἱ φιλέλληνες ἦσαν Εὐρωπαῖοι, οἱ ὁποῖοι κατήλθον ὡς ἐθελονταὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ πολεμήσουν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ χωρίον Πέτα, κείμενον πλησίον τῆς Ἄρτης, τοῦς συνήντησαν οἱ Τοῦρκοι. Ἐγινε μάχη εἰς τὴν ὁποίαν οἱ φιλέλληνες ἔδειξαν μεγάλην ἀνδρείαν. Οἱ Τοῦρκοι ἐνίκησαν καὶ ἐκ τῶν φιλελλήνων ἐσώθησαν μόνον 25 μὲ τὸν στρατηγὸν Νόρμαν.

Ὅσοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐσώθησαν, ἐπέστρεψαν μὲ τὸν Μαυροκορδάτον εἰς τὰς πατρίδας τῶν.

Οἱ Σουλιῶται ἔμειναν μόνοι, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο νὰ ἀνθέξουν, ἐσυνθηκολόγησαν μὲ τοὺς Τούρκους νὰ τοὺς ἀφήσουν νὰ φύγουν ἐλεύθεροι μὲ τὰ ὄπλα των καὶ τὰς οἰκογενεῖας των, ὅπου ἤθελον. Καὶ ἄλλοι μὲν τούτων κατέφυγον εἰς τὰς Ἰονίους νήσους, τὰς ὁποίας κατεῖχον τότε οἱ Ἀγγλοι, καὶ ἄλλοι εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον, διὰ νὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν.

Ἐρωτήσεις:

Τί ἔκαμεν ὁ Χουροῖτ πασᾶς τὰ Ἰωάννινα; Τί ἔκαμε μὲ τοὺς Σουλιώτας; Τί ἔκαμεν ὁ Μαυροκορδάτος; Τί ἔγινεν εἰς τὸ Πέτα; Ποία ἦτο ἡ τύχη τῶν Σουλιωτῶν;

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Ὁ Ὅμῆρ Βρυώνης καὶ ὁ Κιοσὲ Μεχμέτ πασᾶς ἀφοῦ ἐνίκησαν τοὺς Ἑλληνας εἰς τὸ Πέτα, ἐπροχώρησαν πρὸς τὴν Ἀκαρνανίαν, χωρὶς νὰ συναντήσουν ἀντίστασιν καὶ ἔφθασαν εἰς τὸ Μεσολόγγιον, τὸ ὁποῖον καὶ ἐπολιόρκησαν.

Ἐντὸς τοῦ Μεσολογγίου εὐρίσκετο ὁ Μαυροκορδάτος μὲ 300 ἄνδρας καὶ ὁ Σουλιώτης Μάρκος Μπότσαρης μὲ 30 Σουλιώτας.

Οἱ πολιορκούμενοι ἀποκρούουν μὲ ἀνδρείαν τὰς ἐφόδους τῶν Τούρκων, ὑποφέρουν ὅμως ἀπὸ ἔλλειψιν τροφίμων, διότι ἔχουν ἀποκλεισθῆ καὶ ἀπὸ τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὸν Γιουσούφ πασᾶν.

Κατὰ τὸν μῆνα Νοέμβριον ἔρχεται ὁ Μιαούλης μὲ τὸν Ἑλληνικὸν στόλον, λύει τὴν κατὰ θάλασσαν πολιορκίαν, τροφοδοτεῖ τὸ Μεσολόγγιον καὶ ἀποβιβάζει βοήθειαν ἐκ χιλίων ἀνδρῶν.

Οἱ Ἑλληνες ἔλαβον τότε περισσότερον θάρρος καὶ ἀποκρούουν προτάσεις τῶν Τούρκων περὶ παραδόσεως.

Οἱ Τούρκοι ἀπεφάσισαν νὰ κάμουν ἔφοδον κατὰ τοῦ Μεσολογγίου τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων, ὅποτε οἱ Ἑλληνες θὰ εὐρίσκοντε εἰς τὴν ἐκκλήσιαν. Οἱ Ἑλληνες ὅμως τὸ ἔμαθον αὐτὸ καὶ ὅταν ἔγινεν ἡ ἔφοδος, αὐτοὶ

εὐρίσκοντο εἰς τὰς θέσεις των. Καὶ ὄχι μόνον ἀπέκρουσαν τὴν ἔφοδον, ἀλλὰ κατεδίωξαν τοὺς Τούρκους καὶ ἔξω τῆς πόλεως καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ λύσουν τὴν πολιορκίαν καὶ νὰ φύγουν πρὸς τὸ Ἄγρινιον. Ὅταν δὲ διήρχοντο τὸν Ἀχελῶν ποταμὸν, ἐπνίγησαν ἐξ αὐτῶν τετρακόσιοι.

Τοιουτοτρόπως ἀπέβη ἡ πρώτη πολιορκία τοῦ Μεσολογίου.

Ἐρωτήσεις:

Τί ἔκαμαν ὁ Ὅμερ Βρυῶνης καὶ ὁ Μεχμέτ μετὰ τὴν νίκην τοῦ Πέτα; Πόσοι εὐρίσκοντο εἰς τὸ Μεσολόγγιον; Ποῖος τὸ ἐπολιόρκει κατὰ θάλασσαν; Τί ἔκαμεν ὁ Μιαούλης; Πῶς ἀπέβη ἡ ἔφοδος κατὰ τοῦ Μεσολογίου;

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΛΗ

Ὁ σουλτάνος, ἀφοῦ ἀπηλλάγη ἀπὸ τὸν Ἀλῆ πασᾶν, ἔστρεψεν ὅλην τὴν προσοχὴν του εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν. Ἔστειλε λοιπὸν 24 χιλιάδας πεζοὺς καὶ 6 χιλιάδας ἵππεις, μὲ ἀρχηγὸν τὸν Μαχμουτ πασᾶν τῆς Δράμας, τὸν ὀνομασθέντα Δράμαλην.

Ὁ Δράμαλης ἐπροχώρησεν ἀπὸ τὴν Θεσσαλίαν εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, χωρὶς νὰ εὕρῃ ἀντίστασιν. Ὁ σκοπὸς του ἦτο νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον, νὰ κυριεύσῃ τὴν Τρίπολιν καὶ νὰ σβῆσῃ τὴν ἐπανάστασιν.

Ἦλθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἐπέρασε τὸν Ἴσθμὸν καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν Κόρινθον καὶ ἐκυρίευσεν τὸν Ἀκροκόρινθον, τὸν ὁποῖον κατεῖχον οἱ Ἕλληνες.

Οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα διήρχετο ὁ Δράμαλης, φοβισμένοι ἔφευγον εἰς τὰ βουνά, ἀφίνοντες εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Τούρκων τὰ χωρία των.

Ὁ Δράμαλης ἀπὸ τὴν Κόρινθον ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἀργολίδα. Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς δὲν ἐτόλμησε νὰ παραταθῇ. Ὁ γενναῖος ὅμως Δημήτριος Ὑψηλάντης μὲ 700 ἄνδρας κατέλαβε τὸ φρούριον τοῦ Ἄργους, ἀποφασισμένος νὰ ἀντισταθῇ μετὰ πᾶσαν θυσίαν.

Ὁ Δράμαλης ἐπολιόρκησε τὸ φρούριον τοῦ Ἄργους.

μὴ θέλων νὰ ἀφήσῃ ὀπίσω τοῦ Ἑλληνας ἐπαναστάτας. Ὁ Κολοκοτρώνης μὲ τὴν δραστηριότητά του κατώρθωσε νὰ συναθροίσῃ γύρω του 10 χιλιάδας Ἑλληνας καὶ κατέλαβε τοὺς Μύλους, οἱ ὁποῖοι κείνται πλησίον τοῦ Ἄργους, πρὸς τὸν δρόμον τῆς Τριπόλεως.

Ὁ στρατὸς τοῦ Δράμαλη ἤρχισε νὰ ὑποφέρει ἀπὸ ἔλλειψιν τροφίμων, διότι οἱ Ἕλληνες ἔκαυσαν ὅλα τὰ σπαρτὰ τῆς Ἀργολικῆς πεδιάδος. Οἱ Τοῦρκοι ἔτρεχον εἰς τὰς ἀμπέλους τοῦ Ἄργους καὶ ἔτρωγον ἄωρα σταφύλια. Οἱ Ἕλληνες παρεφύλαττον καὶ ἐφόνευον πολλοὺς ἐξ αὐτῶν.

Ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τροφῶν καὶ ἀπὸ τὸν καύσωνα τοῦ θέρους ἔπεσον εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Δράμαλη ἐπιδημικαὶ ἀσθένειαι καὶ πολλοὶ στρατιῶται ἀπέθνησκον.

Ὁ Δράμαλης ἐνόησεν, ὅτι τοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὴν Τρίπολιν καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Κόρινθον. Τὸ σχέδιον τοῦ Δράμαλη μόνον ὁ Κολοκοτρώνης ἐνόησε καὶ συνεβούλευσε τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς νὰ καταλάβουν τὰ Δερβενάκια, τὰ ὁποῖα εἶναι στενὰ μεταξὺ τῆς Ἀργολίδος καὶ τῆς Κορινθίας.

Ἐρωτήσεις :

Ποῖον ἀπέστειλεν ὁ σουλτάνος κατὰ τῆς Ἑλλάδος ; Ἀπὸ ποῦ ἐπέρασε ; Ποῦ εὗρεν ἀντίστασιν ; Τί δυσκολίας εὗρεν εἰς τὴν Ἀργολίδα ; Ποῖον ἦτο τὸ σχέδιόν του ; Τί ἀπεφάσισεν εἰς τὸ τέλος νὰ κάμῃ ; Ποῖος τὸν ἐνόησεν ;

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΛΗ

Ὁ Κολοκοτρώνης ἐννοήσας τὸ σχέδιον τοῦ Δράμαλη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Κόρινθον, κατέλαβε τὰ στενὰ τῶν Δερβενακίων. Ὁ Παπαφλέσας καὶ ὁ Νικηταρᾶς κατέλαβον τὸ ὕψωμα τοῦ Ἀΐ—Σώστη.

Ὁ στρατὸς τοῦ Δράμαλη ἐκινήθη πρὸς τὴν Κόρινθον καὶ ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὰ στενὰ τῶν Δερβενακίων, οἱ Ἕλληνες κρυμμένοι ὀπισθεν πετρῶν καὶ δένδρων τοὺς ἐδεκάτιζον. Διὰ νὰ σωθοῦν οἱ Τοῦρκοι, ἤλλαξαν δρόμον καὶ ἐτράπησαν πρὸς τὸν Ἀΐ—Σώστη, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ

τὴν ἰδίαν τύχην εἶχον ἀπὸ τοὺς εὕρισκομένους ἐκεῖ Ἕλληνας. Αἱ χαράδραι τοῦ μέρους ἐκείνου ἐγέμισαν ἀπὸ πτώματα, καὶ ἄπειρα λάφυρα ἔπεσον εἰς χεῖρας τῶν νι-

Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

κητῶν. Πρὸ πάντων ὄπλα, μὲ τὰ ὅποια ὠπλίσθησαν οἱ ἄοπλοι Ἕλληνες.

Ὁ Δράμαλης εἶχε μείνει ὀπίσω, καὶ μόλις ἔμαθε τὴν καταστροφὴν τοῦ στρατοῦ του, ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν του καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐξεκίνησε διὰ τὴν Κόρινθον, ὄχι

ἀπὸ τὸν ἴδιον δρόμον, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ Ἀγινόρι, ἐλπίζων ὅτι ὁ δρόμος αὐτὸς θὰ ἦτο ἐλεύθερος. Τὸν ἀντελήφθησαν ὅμως ὁ Παπαφλέσας καὶ ὁ Νικηταρᾶς, ἐπετέθησαν ἐναντίον του καὶ κατέστρεψαν σχεδὸν τὸν στρατὸν του.

Ὁ Νικηταρᾶς.

Ὁ ἴδιος ὁ Δράμαλης ἐσώθη μὲ ὀλίγους εἰς τὴν Κόρινθον, ὅπου ἀπέθανεν ἐκ στενοχωρίας καὶ ὁ στρατὸς του, ὅσος ἔμεινε, διελύθη.

Ὅλη ἡ ἐπιτυχία τῆς καταστροφῆς τοῦ Δράμαλη ὁ-

φειλεται εις τὸν Κολοκοτρώνην, ὁ ὁποῖος ἀντελήφθη τὰ σχέδια τοῦ Δράμαλη, καὶ κατέλαβε τὰ στενά.

Ὁ Νικηταρᾶς ὠνομάσθη ἐκεῖ διὰ δευτέραν φορὰν
Τ ο υ ρ κ ο φ ἄ γ ο ς.

Ἐ ρ ω τ ῆ σ ε ι ς :

Τί ἔκαμεν ὁ Κολοκοτρώνης ; Ἐπὸ τοῦ ἐπέρασαν οἱ Τούρκοι ; Τί ἔπαθαν ; Πότε ἐξεκίνησεν ὁ Δράμαλης διὰ τὴν Κόρινθον ; Ἐπὸ τοῦ ἐπέρασε ; Τί ἔπαθε ; Ποῦ ἀπέθανεν ; Εἰς ποῖον ὀφείλεται ἡ νίκη τῶν Δερβενακίων ;

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΧΙΟΥ

Τὸ παράδειγμα τῆς Ὑδρας, τῶν Σπετσῶν καὶ τῶν Ψαρῶν ἐμιμήθησαν καὶ ἄλλαι νῆσοι καὶ ἐπανεστάτησαν. Ἡ Χίος ἔμενεν ἡσυχος. Οἱ κάτοικοί της καταγινόμενοι εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, ἦσαν ἄνθρωποι εἰρηνικοὶ καὶ εἶχον διὰ τοῦτο μερικὰ προνόμια ἀπὸ τὸν σουλτάνον. Δὲν εἶχαν λοιπὸν καμμίαν ὄρεξιν νὰ ἐπαναστατήσουν.

Τὸν Μάϊον ὄμως τοῦ 1822 ὁ Σάμιος Λυκουῦργος Λογοθέτης ἦλθεν ἀπὸ τὴν ἐπαναστατημένην Σάμον εἰς τὴν Χίον μὲ δύο χιλιάδας ἐπαναστάτας καὶ ἐξήγειρε τοὺς Χίους εἰς ἐπανάστασιν. Οἱ Τούρκοι τῆς Χίου φοβηθέντες ἐκλείσθησαν εἰς τὸ φρούριον καὶ ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν.

Ὁ σουλτάνος μόλις ἐπληροφορήθη τὴν ἐπανάστασιν τῆς Χίου, ἐξωργίσθη φοβερὰ καὶ διέταξε τὸν ναύαρχον Καρὰ—Ἀλῆν νὰ πλεύσῃ εἰς τὴν Χίον καὶ νὰ πνίξῃ τὴν ἐπανάστασιν εἰς τὸ αἷμα.

Τὴν 30 Μαΐου ὁ Καρὰ—Ἀλῆς ἔφθασεν εἰς τὴν Χίον καὶ ἀπεβίβασεν ἑπτὰ χιλιάδας Τούρκους, διψῶντας αἷμα.

Οἱ κλεισμένοι εἰς τὸ φρούριον Τούρκοι ἐξήλθον καὶ ἠνώθησαν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τότε ἤρχισεν ἀγρία σφαγὴ τῶν κατοίκων. Οἱ Τούρκοι δὲν ἄφινον κανένα, ὄλους τοὺς ἔσφαζον καὶ διήρπαζον τὰς οἰκίας των. Οἱ δρόμοι τῆς πόλεως ἐγέμισαν ἀπὸ πτώματα καὶ τὸ αἷμα ἐκοκκίνισε τὴν θάλασσαν.

Πολλοὶ κάτοικοι ἔτρεξαν εἰς τὰς ἔξοχάς, διὰ νὰ σωθοῦν, ἀλλὰ οἱ Τοῦρκοι, ἀφοῦ ἔσφαξαν ὅλους ὄσους εὐρον εἰς τὴν πόλιν, διεσκορπίσθησαν εἰς τὰς ἔξοχάς σφάζοντες καὶ διαρπάζοντες. Μερικοὶ ἔφθασαν εἰς τὰς ἐρήμους παραλίαις τῆς νήσου καὶ ἐκεῖ τοὺς παρέλαβον Ψαριανὰ πλοῖα καὶ τοὺς ἔσωσαν.

Ἡ ὠραία Χίος κατεστράφη τελείως ἀπὸ τὰς 120 χιλιάδας κατοίκους, ὀλίγοι διεσώθησαν.

Ἐρωτήσεις :

Ποῖος ἐπανεστάτησε τὴν Χίον ; Τί ἔκαμεν ὁ σουλτάνος ; Τί ἔκαμεν ὁ Καρὰ—Ἀλῆς. ; Γί ἔπαθαν οἱ κάτοικοι ;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΝΑΡΗΣ

Ἡ καταστροφή τῆς Χίου διεδόθη εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ ὄλοι ἐλυπήθησαν. Συγχρόνως ὅμως καὶ αἴσθημα ἐκδικήσεως ἐπλημμύρισε τὰ στήθη τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ Ψαριανὸς Κωνσταντῖνος Κανάρης ἐπραγματοποίησε τὴν ἐκδίκησιν αὐτὴν.

Ὁ Καρὰ—Ἀλῆς μὲ τὸν στόλον τοῦ ἔμενεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Χίου νὰ ἑορτάσῃ τὴν νίκην καὶ τὸ Ραμαζάνι. Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος εὕρισκετο εἰς τὰ Ψαρά.

Ὁ Κανάρης καὶ ὁ Πιπίνος ἀναλαμβάνουν νὰ κάψουν μὲ πυρπολικά τὸν στόλον τοῦ Καρὰ—Ἀλῆ. Ἐπέβησαν λοιπὸν μὲ γενναίους συντρόφους εἰς λέμβους, αἱ ὁποῖαι ἔσυρον τὰ δύο πυρπολικά καὶ εἰς μίαν νύκτα σκοτεινὴν εἰσηλθον εἰς τὸν λιμένα τῆς Χίου. Εἰς τὴν ναυαρχίδα τοῦ Καρὰ—Ἀλῆ ἐγένετο διασκέδασις χάριν τῆς ἑορτῆς καὶ τὸ πλοῖον ἦτο φωταγωγημένον.

Ὁ Κανάρης διηυθύνθη εἰς τὴν ναυαρχίδα καὶ ὁ Πιπίνος εἰς τὴν ὑποναυαρχίδα. Οἱ Τοῦρκοι ὅμως τῆς ὑποναυαρχίδος ἀπέκοψαν τὸ πυρπολικὸν τοῦ Πιπίνου καὶ ἐκῆ μόνον τοῦ εἰς τὴν θάλασσαν. Τὸ πυρπολικὸν ὅμως τοῦ Κανάρη ἐκόλλησεν εἰς τὴν ναυαρχίδα καὶ μετέδωσε τὰς φλόγας εἰς αὐτήν. Ὁ Κανάρης ἐπῆδησεν εἰς τὴν λέμβον καὶ ἀπεμακρύνθη. Βλέπων τὴν ναυαρχίδα νὰ καίεται, εἶπε : « Τί ὠραία φωτοχυσία ! »

Οί Τούρκοι παρήτησαν τήν διασκέδασιν και ἄλλοι ὤρμησαν νά σβήσουν τήν πυρκαϊάν και ἄλλοι νά σω-

Ὁ Κανάρης καίει τήν Τουρκικήν Ναυαρχίδα.
θοῦν. Κατέβασαν τὰς λέμβους, ἀλλὰ τόσοι πολλοὶ ἐ-
πήδων μέσα, ὥστε αἱ λέμβοι ἀνετρέποντο και οἱ ἐπιβαί-
νοντες ἐπνίγοντο.

Ὁ Καρα—Ἀλῆς ἐπέβη λέμβου, διὰ νὰ σωθῆ. Πρὶν ὅμως ἀπομακρυνθῆ ἢ λέμβος ἀπὸ τὴν ναυαρχίδα, ἔπεσε μία κεραία, τὸν ἐκτύπησεν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ὅταν τὸν ἀπεβίβασαν εἰς τὴν ξηράν, ἀπέθανεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχον σφαγῆ χιλιάδες Χριστιανῶν.

Ὅταν τὸ πῦρ ἔφθασεν εἰς τὴν πυριτιδαποθήκην, ἡ ναυαρχὶς ἀνετινάχθη εἰς τὸν ἀέρα.

Τὸν Κανάρην καὶ τοὺς συντρόφους του, ὅταν ἐπέστρεψαν εἰς τὰ Ψαρά, οἱ Ἕλληνες τοὺς ὑπεδέχθησαν μὲ ἐνθουσιασμόν.

Ὁ Κανάρης ξεσκούφωτος καὶ ξυπόλητος διηυθύνθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εὐχαρίστησε τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ τολμήματός του.

Οἱ Τούρκοι ἐφοβήθησαν τόσον πολὺ, ὥστε ἔπλευσαν εἰς τὸν Ἑλλησποντον καὶ ἐκλείσθησαν εἰς τὰ στενά.

Ἐρωτήσεις:

Τί ἀπεφάσισαν νὰ κάμουν ὁ Κανάρης καὶ ὁ Πιπίνος; Τί ἀπέγινε τὸ πυρπολικὸν τοῦ Πιπίνου; Τί κατῶρθωσεν ὁ Κανάρης; Τί ἔπαθεν ὁ Καρα—Ἀλῆς; Τί ἔκαμεν ὁ Τουρκικὸς στόλος;

ΤΡΙΤΟΝ ΕΤΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

(1823).

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΜΠΟΤΣΑΡΗ

Ὁ σουλτάνος δὲν ἀπεγοητεύθη ἀπὸ τὴν καταστροφὴν τοῦ στρατοῦ τοῦ Δράμαλη, καὶ κατὰ τὸ 1823 διέταξε δύο στρατοὺς νὰ εἰσβάλουν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Ὁμέρ Βρυώνης μὲ 4 χιλιάδας στρατὸν εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ ὁ Μουσταῆ—πασᾶς μὲ 8 χιλιάδας εἰσῆλθεν εἰς τὴν Αἰτωλίαν.

Ἡ Κυβέρνησις διώρισεν ἀρχιστράτηγον τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος τὸν γενναῖον καὶ φιλότιμον ἀρχηγὸν τῶν Σου-

λιωτῶν Μάρκον Μπότσαρην. Οἱ ἄλλοι ἀρχηγοὶ ἐφθόνησαν τὸν Μπότσαρην διὰ τὸ ἀξίωμα αὐτὸ καὶ τὸν ἐκατηγόρησαν ὅτι ἀναξίως τὸ ἔλαβε. Τότε ἐκεῖνος ἔσχισε τὸ δίπλωμα τῆς ἀρχιστρατηγίας καὶ εἶπεν : «Ὅποιος εἶναι

Ὁ Μάρκος Μπότσαρης.

ἄξιος παίρνει τὸ δίπλωμα εἰς τὸν πόλεμον».

Μαθὼν ὁ Μάρκος Μπότσαρης, ὅτι ἐμπροσθοφυλακὴ τοῦ Μουσταῆ, μὲ ἀρχηγὸν τὸν Τζελαλεδὶν μπέη εἶναι στρατοπεδευμένη πλησίον τοῦ Καρπενησίου, ἔλαβε μαζί του ἀπὸ τὸ Μεσολόγγιον 300 Σουλιώτας καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ Καρπενήσιον.

Τὴν νύκτα τῆς 9 Αὐγούστου τοῦ 1823 ὁ Μάρκος Μπότσαρης μὲ τοὺς Σουλιώτας ὄρμα κατὰ τῶν Τούρκων, οἱ ὅποιοι ἐκοιμῶντο, καὶ κατέσφαξαν πλέον τῶν χιλίων.

Ἐνῶ ὁ Μάρκος ἐπροχώρει, συνήντησε μίαν μάνδραν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἦτο στημένη ἡ σκηνὴ τοῦ Τζελαλεδίν. Ὑψωσε τὴν κεφαλὴν του ὑπεράνω τῆς μάνδρας νὰ ἴδῃ τί εἶναι ἐντὸς. Μία σφαῖρα ὅμως ἐκτύπησε τὸν Μάρκον εἰς τὸ μέτωπον καὶ ἔμεινε νεκρὸς.

Οἱ Σουλιῶται παρέλαβον τὸ πτώμα τοῦ Μάρκου Μπότσαρη καὶ τὸ ἔφερον εἰς τὸ Μεσολόγγιον, ὅπου ὅλοι οἱ κάτοικοι ἐθρήνησαν διὰ τὸν θάνατόν του, διότι ἦτο πολὺ ἀγαπητὸς.

Ἐρωτήσεις :

Τί ἔκαμεν ὁ σουλτάνος τὸ 1823 ; Ποίους στρατοὺς ἔστειλε ; Τί διαώρισθῃ ὁ Μάρκος Μπότσαρης ; Τί εἶπε διὰ τὸν διορισμόν του ; Ποῦ ἐπολέμησε ; Πῶς ἐφονεύθη ;

ΦΙΛΕΛΛΗΝΕΣ. — ΛΟΡΔΟΣ ΒΥΡΩΝ

Οἱ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης δυσηρεστήθησαν, ὅταν ἔμαθον τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν, διότι ἀπηυδαμένοι ἀπὸ τοὺς πολέμους τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος, ἐπεθύμουν τὴν εἰρήνην. Οἱ λαοὶ ὅμως τῆς Εὐρώπης συνεπάθουν πολὺ τοὺς Ἕλληνας καὶ διὰ τὴν δόξαν τῶν προγόνων των καὶ διὰ τὰ βάσανα, τὰ ὅποια ὑπέφερον ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἦκουσαν λοιπὸν μὲ εὐχαρίστησιν τὴν ἐπανάστασιν καὶ εἰς ὅλα τὰ κράτη Ἀγγλίαν, Γαλλίαν, Γερμανίαν, Ἰταλίαν, Ρωσίαν διάφοροι φιλέλληνες ἐσημάτισαν ἐπιτροπὰς, αἱ ὁποῖαι συνέλεγον χρήματα, τροφίμα, ἐνδύματα καὶ πολεμεφόδια καὶ τὰ ἀπέστελλον εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Πολλοὶ ἐκ τῶν φιλελλήνων κατήλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵνα οἱ ἴδιοι πολεμήσουν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας της, καὶ εἶδομεν, ὅτι εἰς τὴν μάχην τοῦ Πέτα ἐφονεύθησαν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν.

Ὁ ἐξοχώτερος ἐκ τῶν φιλελλήνων ἦτο ὁ λόρδος Βύ-

ρων. Αὐτὸς καὶ ἄλλοτε πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως εἶχε περιηγηθῆ πολλά μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ εἶχεν ἀντιλη-

Ο Βύρων.

φθῆ τὴν κατάστασιν τῶν κατοίκων. Εἰς ὠραία ποιήματα, τὰ ὁποῖα ἔκαμνε, περιέγραφε τὰ δεινοπαθήματα τῶν

Ἑλλήνων καὶ τοὺς προέτρεπεν εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των.

Ὅταν λοιπὸν ἐξερράγη ἡ Ἐπανάστασις, εἰργάσθη πολὺ εἰς τὴν πατρίδα του Ἑγγλίαν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν φιλελληνισμοῦ καὶ τὸ 1823 παρήτησε τὰς ἀναπαύσεις του καὶ τὰ πλοῦτη του καὶ κατήλθεν εἰς τὸ Μεσολόγγιον, διὰ νὰ πολεμήσῃ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος.

Ἀμέσως μὲ χρήματα ἰδικὰ του κατήρτισε σῶμα ἐκ 500 Σουλιωτῶν καὶ τοὺς ἐγύμναζε, διὰ νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Τούρκων.

Οἱ ἄρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐφιλονεῖκουν μεταξὺ των περὶ πρωτείων καὶ τοῦτο ἐλύπει πολὺ τὸν Βύρωνα, ὁ ὁποῖος προσεπάθει μὲ πάντα τρόπον νὰ τοὺς συμβιβάσῃ.

Οἱ κόποι ὅμως, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπεβάλλετο καὶ αἱ διάφοροι στενοχωρίαί, πού ἐδοκίμαζεν, ὑπέσκαψαν τὴν ὑγείαν του. Εἰς μίαν ἐκδρομὴν, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ἔφιππος, κατελήφθη ὑπὸ βροχῆς καὶ ἐκρῦωσεν. Ἐπαθεν ἐκ πνευμονίας καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ Μεσολόγγιον τὴν 7ην Ἀπριλίου 1824, χωρὶς νὰ προφθάσῃ νὰ ἴδῃ τὴν Ἑλλάδα ἐλευθέραν.

Ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐθρήνησαν τὸν θάνατόν του. Ἐτάφη εἰς τὸ Μεσολόγγιον, ὅπου σήμερον εἶναι στημένον τὸ ἄγαλμά του. Ἄλλο ἄγαλμά του εἶναι εἰς τὸ Ζάππειον τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐρωτήσεις :

Πῶς ἐφάνη ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις εἰς τοὺς ἡγεμόνας τῆς Εὐρώπης ; Πῶς ἐφάνη ἡ Ἐπανάστασις εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης ; Τί ἐσχηματίσθησαν εἰς τὰ διάφορα μέρη ; Ποῖος ἦτο ὁ ἐσχώτερος φιλέλληνας ; Τί ἔκαμεν ὁ Βύρων εἰς τὸ Μεσολόγγιον ; Ἀπὸ τί ἀπέθανεν ;

ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΚΑΙ ΠΕΜΠΤΟΝ ΕΤΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ (1824 καὶ 1825).

Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΖΗΤΕΙ ΒΟΗΘΕΙΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟΝ

Ὁ σουλτάνος εἶδεν, ὅτι δὲν δύναται νὰ καταστείλῃ τὴν Ἐπανάστασιν, οὔτε κατὰ ξηρὰν, οὔτε κατὰ θάλασσαν καὶ ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Αἰγύπτου Μεχμέτ—Ἀλῆ. Ἡ Αἴγυπτος ἦτο χώρα Τουρκικὴ, ὁ διοικητὴς τῆς ὄμως Μεχμέτ—Ἀλῆς εἶχε κατορθώσει νὰ ἀποκτήσῃ ἡ χώρα του ἀνεξαρτησίαν, πληρώνουσα μόνον ἓνα φόρον εἰς τὴν Τουρκίαν.

Ὁ Μεχμέτ—Ἀλῆς ἦτο ἄνθρωπος δραστήριος ἐπροστάτευσε τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον καὶ διωργάνωσε στρατὸν καὶ στόλον Εὐρωπαϊκόν. Ἐκάλεσεν Εὐρωπαίους ἀξιωματικούς πεπειραμένους, οἱ ὅποιοι ἐγύμνασαν καὶ ὠργάνωσαν τὸν Αἰγυπτιακὸν στρατὸν.

Ὁ Σουλτάνος ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ Μεχμέτ—Ἀλῆ, ὑποσχεθεὶς εἰς αὐτὸν τὴν Κρήτην καὶ τὴν Πελοπόννησον.

Πρὸ πάντων ὁ σουλτάνος ἤθελε νὰ καταστρέψῃ τὸν Ἑλληνικὸν στόλον, ὁ ὅποιος πολλὰς ζημίας ἐπέφερεν εἰς τὸν Τουρκικόν. Καὶ ἐνῶ κατὰ ξηρὰν οἱ Τούρκοι πολλάκις ἐνίκησαν τοὺς Ἕλληνας, κατὰ θάλασσαν ποτέ. Ἦλπιζε δὲ ὁ σουλτάνος, ὅτι ὁ ἠνωμένος Τουρκοαιγυπτιακὸς στόλος εὐκόλως θὰ καταστρέψῃ τὸν Ἑλληνικὸν καὶ θὰ καταλάβῃ τὰς νήσους.

Ὁ Μεχμέτ—Ἀλῆς προθύμως ἐδέχθη καὶ ἠτοίμασε στρατὸν καὶ στόλον ἀξιόμαχον καὶ διώρισεν ἀρχηγὸν τῆς ἐκστρατείας τὸν θετὸν υἱὸν τοῦ Ἰμπραὶμ, ἄνθρωπον πολεμικὸν καὶ δραστήριον.

Τὸ σχέδιον ἦτο οἱ Αἰγύπτιοι νὰ ἐκστρατεύσουν κατὰ τῆς Πελοποννήσου καὶ οἱ Τοῦρκοι κατὰ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.

Ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος μὲ τὸν πεζικὸν στρατὸν εἰς τὰ πλοῖα, ἀπέπλευσεν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν ἐπαναστατημένην Κρήτην, ὅπου μετὰ ἀγρίας σφαγᾶς, κατέστειλε τὴν ἐπανάστασιν. Οἱ Κρήτες, μὲ ὄλην τὴν ἀνδρείαν, τὴν ποίαν ἔδειξαν, δὲν ἠδύναντο νὰ νικήσουν τὸν Αἰγυπτιακὸν στρατὸν, ὠργανωμένον κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν τρόπον.

Ἐπειτα οἱ Αἰγύπτιοι ἐπέπεσον κατὰ τῆς μικρᾶς νήσου Κάσου, τῆς ὁποίας ὅλους τοὺς κατοίκους κατέσφαξαν.

*Ερωτήσεις:

Τί ἐζήτησεν ὁ σουλτάνος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ; Ποῖος ἦτο ὁ ἡγεμὸν τῆς Αἴγυπτου ; Πῶς εἶχεν ὀργανώσει ὁ ἡγεμὸν τὸν στρατὸν καὶ τὸν στόλον ; Μὲ ποίους ὄρους ἐγένεν ἡ συμμαχία ; Ποῖον ἦτο τὸ σχέδιον τῆς ἐκστρατείας ; Τί ἔκαμον οἱ Αἰγύπτιοι εἰς τὴν Κρήτην καὶ Κάσον ;

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΨΑΡΩΝ

Ὁ σουλτάνος ἀπέστειλε τὸν ναύαρχον Χοσρέφ μὲ 176 πλοῖα, νὰ καταστρέψῃ τὰς τρεῖς νήσους Ὑδραν, Σπέτσας καὶ Ψαρά.

Τὴν 20ὴν Ἰουνίου ὁ Χοσρέφ κατέπλευσεν εἰς τὰ Ψαρά καὶ ἤρχισε σφοδρὸν κανονιοβολισμὸν κατὰ τῆς νήσου. Οἱ κάτοικοι εἶχον ὀχυρώσει τὰ ἐπίκαιρα σημεῖα καὶ ἠμύνοντο γενναϊότατα. Ὁ Χοσρέφ, εὐρῶν μίαν θέσιν τῆς νήσου ἀφύλακτον, ἀπεβίβασε στρατὸν, ὃ ὁποῖος κατέλαβε τὴν νῆσον. Τότε ἤρχισε ἀγρία σφαγὴ τῶν κατοίκων, ὅπως καὶ εἰς τὴν Χίον. Τὰ γυναικόπαιδα ἔτρεχον εἰς τὴν παραλίαν καὶ εἰσήρχοντο εἰς τὰ πλοῖα οἱ Τοῦρκοι ὅμως τὰ κατεβύθιζον καὶ μόνον ὀλίγοι κατῶρθωσαν νὰ σωθοῦν.

Τετρακόσιοι Ψαριανοὶ μὲ πολλὰ γυναικόπαιδα κατέφυγον εἰς τὴν ὀχυρὰν τοποθεσίαν Παλιόκαστρο. Οἱ Τοῦρκοι ἐπετέθησαν κατ' αὐτῶν καὶ ὅταν ὁ Ἀντώνιος

Βρατσάνος εἶδεν, ὅτι οἱ Τοῦρκοι εἰσῆλθον μέσα, ἔβαλε φωτιά εἰς τὴν πυριτιδαποθήκην καὶ ἀνετινάχθησαν ὅλοι εἰς τὸν ἀέρα, μαζί με δύο χιλιάδας Τοῦρκους.

Ἡ καταστροφή τῶν Ψαρῶν ἦτο τρομερὰ καὶ ὁ ἐθνικὸς ποιητὴς Σολωμὸς τὴν ὕμνησε με τοὺς ὀλίγους αὐτοὺς στίχους :

Στῶν Ψαρῶν τὴν ὀλόμαυρη ράχη
 !Περπατώντας ἢ δόξα μονάχη
 Μελετᾶ τὰ λαμπρὰ παληκάρια
 Καὶ στὴν κόμην στεφάνι φορεῖ
 Γινομέν' ἀπὸ λίγα χορτάρια,
 Ποῦχαν μείνει στὴν ἔρημη γῆ.

Ἐρωτήσεις :

Τί ἔκαμεν ὁ ναύαρχος Χοσρέφ ; Πῶς ἐκυριεύθησαν τὰ Ψαρά ;
 Τί ἐγένεν εἰς τὸ Παλιόκαστρον ; Μὲ ποίους στίχους ὁ Σολωμὸς ὕμνησε τὴν καταστροφήν τῶν Ψαρῶν ;

Η ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΑ

Ὁ Χοσρέφ, μετὰ τὴν καταστροφήν τῶν Ψαρῶν, ἐπλευσε κατὰ τῆς Σάμου, διὰ νὰ κάμῃ καὶ ἐκεῖ τὰ ἴδια. Εἰς τὸ στενὸν ὅμως μεταξύ Σάμου καὶ Μικρᾶς Ἀσίας εὗρισκετο ὁ Ἑλληνικὸς στόλος μετὸν ἀτρόμητον ναύαρχον Ἀνδρέαν Μιαούλην.

Ἐκεῖ συνεκρούσθησαν οἱ δύο στόλοι τέσσαρας φορές, καὶ ὅταν ὁ Κανάρης ἀνετίναξε τρία Τουρκικὰ πλοῖα εἰς τὸν ἀέρα μετὰ πυρπολικά, ὁ Χοσρέφ ἀπεσύρθη εἰς τὴν νῆσον Κῶ, περιμένων τὸν Αἰγυπτιακὸν στόλον.

Μετ' ὀλίγον κατέπλευσεν εἰς τὴν Κῶ καὶ ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος, μετὸν Ἰμπραῖμ' καὶ οἱ δύο στόλοι εἶχαν μαζί 400 πλοῖα.

Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, ἀποτελούμενος ἀπὸ 80 μόνον πλοῖα, μετὰ ναύαρχον τὸν Μιαούλην, συνήντησε τὸν ἐχθρικὸν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Γέροντα, κείμενον μεταξύ Σάμου καὶ Ἀλικαρνασσοῦ.

Ὁ Μιαούλης ποτὲ δὲν ὑπεχώρει, ὅσονδ' ἴποτε περισ-

σότεροι καὶ ἂν ἦσαν οἱ ἐχθροί. Τὴν 29ην Αὐγούστου ἐπετέθη κατὰ τοῦ Τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου, τὸν ἐνίκησε καὶ τοῦ ἐπροξένησε μεγάλας ζημίας. Ἀνετίναξαν μάλιστα εἰς τὸν ἀέρα καὶ τὴν ναυαρχίδα.

Ὁ Ἀνδρέας Μιαούλης.

Ὁ Ἴμπραϊμ καὶ ὁ Χοσρέφ ἰδόντες ὅτι δὲν δύνανται νὰ καταστρέψουν τὴν Σάμον, ἐχωρίσθησαν, καὶ ὁ μὲν Χοσρέφ ἀπεσύρθη εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, ὁ δὲ Ἴμπραϊμ

εἰς τὴν Κρήτην, εἰς τὸν λιμένα τῆς Σούδας, διὰ νὰ περάσῃ τὸν χειμῶνα.

Ἐρωτήσεις :

Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν ποῦ διηυθύνθη ὁ Χοσρέφ ; Τί ἔπαθεν ἐκεῖ ; Ποῦ ἐπῆγε κατόπιν ; Τί ἔγινεν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Γέροντα ; Ποῦ διευθύνθησαν ὁ Χοσρέφ καὶ ποῦ ὁ Ἰμπραῖμ ;

Ο ἸΜΠΡΑΪΜ Εἰς τὴν Πελοπόννησον

Ὁ Ἰμπραῖμ μένων εἰς τὴν Σούδαν, ἐζήτηε εὐκαιρίαν νὰ περάσῃ μὲ τὸν στρατὸν του εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἀντὶ νὰ φυλάττῃ τὴν θάλασσαν μεταξὺ Κρήτης καὶ Πελοποννήσου, ἐχωρίσθη εἰς διάφορα τμήματα καὶ οἱ ναῦται παρεχίμαζον εἰς τὰς πατρίδας τῶν.

Ὁ Ἰμπραῖμ τότε ἐπέρασεν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ κατέλαβε τὸ φρούριον τῆς Μεθώνης τὴν 12 Φεβρουαρίου τοῦ 1825.

Ἀπ' ἐκεῖ ἤρχισε νὰ προχωρῇ πρὸς βορρᾶν καὶ νὰ ἐρημώνῃ τὸν τόπον. Ὅσους κατοίκους εὗρισκε τοὺς ἔσφαζε, τὰ χωρία ἔκαιε, τὰ δένδρα κατέκοπτε. Παντοῦ ἔσπειρε τὸν ὄλεθρον.

Οἱ Ἕλληνες, ὅταν ἔμαθον τὴν ἀπόβασιν τοῦ Ἰμπραῖμ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐταράχθησαν πολὺ καὶ ἐνόησαν τὸ λάθος, τὸ ὁποῖον ἔκαμον νὰ ἀφήσουν ἀφύλακτον τὴν θάλασσαν.

Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν οἱ Ἕλληνες πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ εἶχον μεταξὺ τῶν πολλὰς φιλονεικίας καὶ ἐνίοτε καὶ ἐμφυλίους σπαραγμοὺς. Ὁ υἱὸς τοῦ Κολοκοτρῶνη Πάνος ἐφονεύθη ἀπὸ Ἕλληνας ἔξω ἀπὸ τὴν Τρίπολιν, καὶ ὁ ἴδιος ὁ Κολοκοτρῶνης ἐφυλακίσθη εἰς τὴν Ὑδραν ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους του. Καὶ ὅλα αὐτὰ ἐγίνοντο εἰς τὴν κρισιμωτέραν στιγμὴν τῆς Ἐπαναστάσεως.

Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἦτο ὁ Ὑδραῖος Γ. Κουντουριώτης. Αὐτὸς ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ ὁ ἴδιος κατὰ τοῦ Ἰμπραῖμ εἰς τὴν Μεσσηνίαν. Ὅταν ἐφθασε :

εις τὰς Καλύμας, ἀφῆκεν ἀρχηγὸν τὸν πλοίαρχον Σκούρτην καὶ αὐτὸς διηυθύνθη εἰς τὴν Ὑδραν.

Ὁ Σκούρτης, ἄνθρωπος ναυτικὸς καὶ ἄπειρος τοῦ κατὰ ξηρὰν πολέμου, κατέλαβε τὴν θέσιν Κρεμμύδι καὶ ἐκεῖ ἐπερίμενε τὸν Ἰμπραῖμ.

Τὴν 6ην Ἀπριλίου κατέφθασε καὶ ὁ Ἰμπραῖμ ὀδηγῶν στρατὸν γυμνασμένον μὲ τρόπον Εὐρωπαϊκὸν καὶ μὲ ὀπλισμὸν τελειότερον. Ἐπετέθη κατὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἀφοῦ κατέκοψε 500 ἐξ αὐτῶν, διεσκόρπισε τοὺς ἄλλους.

Ἀπ' ἐκεῖ ὁ Ἰμπραῖμ διηυθύνθη κατὰ τῆς Πύλου. Τὸν λιμένα τῆς Πύλου φράσσει ἡ νῆσος Σφακτηρία, τὴν ὁποῖαν εἶχον καταλάβει 300 Ἑλληνες, μὲ ἀρχηγούς τὸν Ἰσαμαδὸν, τὸν Σαχίνην, τὸν Ἀναγνωσταροῦν, τὸν Μαυροκορδάτον, τὸν Σαχτούρην καὶ τὸν Ἰταλὸν φιλέλληνα Σανταρόζαν.

Ὁ Ἰμπραῖμ κατέλαβε τὸ φρούριον τῆς Πύλου, ἀπέβιβασε στρατὸν εἰς τὴν Σφακτηρίαν καὶ ἐκ τῶν 800 Ἑλλήνων 350 ἐφονεύθησαν, ἀφοῦ ἐπολέμησαν ἡρωϊκώτατα καὶ 200 συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι. Ἐκ τῶν ἀρχηγῶν διεσώθησαν μόνον ὁ Μαυροκορδάτος καὶ ὁ Σαχτούρης. Αὐτοί, μετὰ τῶν διασωθέντων Ἑλλήνων, κατέφυγον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν πλοῖον «Ἄρης», εὐρισκόμενον εἰς τὸν λιμένα. Ὁ «Ἄρης» περιεκυκλώθη ἀπὸ τὸν Αἰγυπτιακὸν στόλον κανονιοβολουόμενος ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη. Ὁ «Ἄρης» ὅμως ἐπέρασε πολεμῶν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ ἐχθρικά πλοῖα καὶ διεσώθη ὡς ἐκ θαύματος.

Ὁ φιλέλληνας Ἰταλὸς Σανταρόζας ἐφονεύθη εἰς τὴν Σφακτηρίαν.

Ἐρωτήσεις :

Πῶς κατάρθωσεν ὁ Ἰμπραῖμ νὰ περάσῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον ; Ποῖον φρούριον κατέλαβε κατὰ πρῶτον ; Τί λάθος ἔκαμαν οἱ Ἑλληνες ; Τί εἶχον μεταξύ των οἱ ἀρχηγοί ; Τί ἐγένετο εἰς τὸ Κρεμμύδι ; Τί ἐγένετο εἰς τὴν Σφακτηρίαν ; Τί ἐγένετο μὲ τὸν Ἄρηνα ;

Η ΜΑΧΗ ΕΙΣ ΤΟ ΜΑΝΙΑΚΙ

Ὁ γεναῖος καπετάνιος Παπαφλέσας ἦτο τότε ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν, καὶ ἐπρότεινε εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν ἀποφυλάκισιν τοῦ Κολοκοτρῶνη. Ἐπειδὴ ὁμως

Ὁ Παπαφλέσας.

οἱ ἄλλοι ὑπουργοὶ δὲν ἐδέχθησαν τὴν πρότασίν του, ἀπεφάσισεν ὁ ἴδιος νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ Ἰμπραῖμ. Κατέλαβε λοιπὸν μὲ χιλίους Στερολλαδίτας τὸ Μα-

νιάκι τῆς Μεσσηνίας καὶ ἀνέμενε τὸν Ἰμπραῖμ. Ὁ Ἰμπραῖμ ἔφθασε μὲ 6 χιλιάδας στρατὸν καὶ ἐπετέθη κατὰ τοῦ Παπαφλέσα. Οἱ περισσότεροὶ τῶν Ἑλλήνων μὲ τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν Αἰγυπτίων διεσκορπίσθησαν καὶ μόνον 300 ἔμειναν, μὲ τὸν Παπαφλέσαν καὶ ἐπολέμησαν ἡρωϊκώτατα. Οἱ Αἰγύπτιοι ἔφθασαν μέχρι τῶν ὄχυρωμάτων τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐκεῖ πλέον ἐπολέμου μὲ τὰ ξίφη.

Ὅλοι οἱ Ἕλληνες, καὶ ὁ Παπαφλέσας, ἐφονεύθησαν.

Ὁ Ἰμπραῖμ διέταξε νὰ εὔρουν τὸ πτώμα τοῦ Παπαφλέσα καὶ ἀφοῦ τὸ ἔστησεν ὄρθιον εἰς ἓν δένδρον, εἶπεν: «Ἀληθινὸ παληκάρι», καὶ ἐφίλησε τὸν νεκρὸν.

Οἱ Ἕλληνες ἐφοβήθησαν πολὺ τὸν Ἰμπραῖμ καὶ ὄλοι ἔστρεφον τὰ βλέμματά των πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, τὸ «Γέρω τοῦ Μωριά», ὅπως τὸν ἔλεγον. Ἡ Κυβέρνησις ἠναγκάσθη νὰ τὸν ἀποφυλακίσῃ καὶ τὸν διώρισεν ἀρχιστράτηγον τῆς Πελοποννήσου.

Ἐρωτήσεις:

Τί ἐπρότεινε ὁ Παπαφλέσας εἰς τὴν Κυβέρνησιν; Τί ἔκαμεν αὐτός; Ποῦ ἐπολέμησε; Τί ἔγινε κατὰ τὴν μάχην; Τί εἶπεν ὁ Ἰμπραῖμ διὰ τὸν Παπαφλέσαν;

ΕΡΗΜΩΣΙΣ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Ὁ Ἰμπραῖμ, μὴ εὐρίσκων πουθενὰ ἐμπόδιον, περιέτρεχε τὴν Πελοπόννησον ἐρημώνων τὸν τόπον. Ὁ Κολοκοτρώνης συνήθροισε γύρω του ἀρκετὸν στρατὸν, δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ἰμπραῖμ, ὠργανωμένον, ὅπως εἶπομεν, κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν τρόπον.

Ὁ Ἰμπραῖμ κατέστρεψε τὴν Μεσσηνίαν, ἐκυρίευσεν τὰς Καλάμας, ἀνέβη εἰς τὴν Ἀρκαδίαν καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Τρίπολιν. Ἐδοκίμασεν ὁ Κολοκοτρώνης νὰ τὸν πολιορκήσῃ εἰς τὴν Τρίπολιν, ἀλλ' ὁ Ἰμπραῖμ διέλυσε τοὺς πολιορκητάς.

Ἀπὸ τὴν Τρίπολιν ὁ Ἰμπραῖμ ἐβάδισε κατὰ τοῦ Ναυπλίου, ἀλλὰ ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης, μὲ ὀλίγους γεν-

ναίους "Ελληνας, καταλαβών τούς Μύλους, τὸν ἐμπόδισε νὰ περάσῃ. Ὁ Ἴμπραϊμ τότε ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Τρίπολιν.

Ὁλόκληρος ἡ Πελοπόννησος εἶχε κυριευθῆ ὑπὸ τοῦ Ἴμπραϊμ, πλὴν τοῦ Ναυπλίου καὶ τῆς Μάνης. Οἱ κάτοικοι, φεύγοντες τὴν καταστροφὴν, ἐσκορπίζοντο εἰς τὰ βουνά, τὰ δάση καὶ τὰ σπήλαια, ὑποφέροντες τὰ πάνδεινα ἀπὸ τὰς στερήσεις.

Ἑρωτήσεις:

Τί ἔκαμεν ὁ Ἴμπραϊμ μετὰ τὸ Μανιάκι ; Διατί ὁ Κολοκοτρώνης δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντισταθῆ ; Τί ἐπεχείρησε νὰ κάμῃ ὁ Κολοκοτρώνης εἰς τὴν Τρίπολιν ; Ποῖος ἐμπόδισε τὸν Ἴμπραϊμ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ Ναύπλιον ;

ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Ὁ σουλτάνος διέταξε τὸν Κιουταχῆ νὰ καταστείλῃ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ κυριεύσῃ τὸ Μεσολόγγιον. Τοῦ εἶχε παραγγεῖλει : «Ἡ τὸ Μεσολόγγι ἢ τὸ κεφάλι σου».

Τὸ Μεσολόγγιον ἦτο ὠχυρωμένον πολὺ καλύτερα ἀπὸ πρῖν. Εἶχον γίνει προχώματα δυνατά, εἶχον προμηθευθῆ κανόνια καὶ ἡ φρουρά του ἀπετελεῖτο ἀπὸ 4 χιλιάδας πολεμιστάς, ἀποφασισμένους νὰ τὸ ὑπερασπίσουν μὲ πᾶσαν θυσίαν.

Ὁ Κιουταχῆς ἔφθασεν εἰς τὸ Μεσολόγγιον, χωρὶς νὰ εὕρῃ πουθενὰ ἀντίστασιν, τὸ ἀπέκλεισεν ἀπὸ ξηρᾶς καὶ ἐδακίμασε νὰ τὸ κυριεύσῃ μὲ πολλὰς ἐφόδους, ἀλλ' ὅλαι ἀπέτυχον.

Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐτροφοδοτεῖ τὸ Μεσολόγγιον ἀπὸ θαλάσσης, πάντοτε ὅμως ἦτο ἔλλειψις τροφίμων. Τότε ὅλη ἡ Ἑλλὰς ὑπέφερεν ἀπὸ ἔλλειψιν τροφίμων. Ποῖοι ἠδύνατο νὰ καλλιεργήσουν τὴν γῆν, ὅταν ὅλοι ἐκυνηγούντο ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ τὰ χωρία των ἐκαίοντο καὶ τὰ σπαρτά των κατεστρέφοντο ;

Ὅταν τὸν Ἰούνιον Τουρκικὸς στόλος ἀπέκλεισε τὸ Μεσολόγγιον καὶ ἀπὸ θαλάσσης, τότε παρετηρήθη μεγάλη

ἐλλειψις τροφίμων, διότι ἐντὸς τοῦ Μεσολογγίου ὑπῆρχαν καὶ πολλὰ γυναικόπαιδα.

Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, μὲ τὸν ναύαρχον Μιαούλην, κατῴρθωσε νὰ διασπάσῃ τὸν θαλάσσιον ἀποκλεισμόν καὶ νὰ τροφοδοτήσῃ τὸ Μεσολόγγιον. Οἱ πολιορκούμενοι ἔκαμον πολλὰς ἐξόδους καὶ ἐφόνευον πολλοὺς Τούρκους.

Παρήλθον ἕξ μῆνες ἀπὸ τῆς ἐνάρεξεως τῆς πολιορκίας καὶ ὄχι μόνον τὸ Μεσολόγγιον δὲν ἔπεσεν, ἀλλὰ εἶχε χάσει ὁ Κιουταχῆς 13 χιλιάδας στρατόν. Ἐπέμενε ὁμοίως εἰς τὴν πολιορκίαν.

Ὁ Σουλτάνος βλέπων, ὅτι μόνος ὁ Κιουταχῆς δὲν δύναται νὰ κυριεύσῃ τὸ Μεσολόγγιον, διέταξε τὸν Ἰμπραῖμ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς Μεσολόγγιον, νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸν Κιουταχῆν. Κατὰ τὸ τέλος Δεκεμβρίου τοῦ 1825 ἐνεφανίσθη πρὸ τοῦ Μεσολογγίου ὁ Ἰμπραῖμ. Ὅταν ἐπεθεώρησε τὰ ὄχυράματα, εἶπεν εἰς τὸν Κιουταχῆν : «Αὐτὸν τὸν φράκτην δὲν ἠδυνήθης νὰ κυριεύσῃς ; »

Οἱ προσβλητικοὶ αὐτοὶ λόγοι ἠρέθισαν τὸν Κιουταχῆν καὶ ἀπήντησε : «Δεκίμασε τότε σὺ νὰ τὸν κυριεύσῃς».

Οἱ δύο στρατοὶ ἠνώθησαν καὶ ἀπέκλεισαν στενώτερον τὸ Μεσολόγγιον.

Γύρω τοῦ Μεσολογγίου εἶναι ἀβαθῆς λιμνοθάλασσα, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται τρία μικρὰ νησάκια, τὸ Βασιλάδι, ὁ Ντολμᾶς καὶ ἡ Κλείσοβα. Αὐτὰ εἶναι πολὺ πλησίον τῆς πόλεως. Ὁ Ἰμπραῖμ κατῴρθωσε νὰ κυριεύσῃ τὸ Βασιλάδι καὶ τὸν Ντολμᾶν. Τὴν Κλείσοβα κατέειχεν ὁ γενναῖος Σουλιώτης ὄπλαρχηγὸς Κίτσος Τζαβέλας μὲ 130 μόνον ἄνδρας.

Πρῶτος ὤρμησεν ὁ Κιουταχῆς νὰ κυριεύσῃ τὴν Κλείσοβαν, ἀλλ' ἀπεκρούσθη ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, ἀφοῦ ἔχασε πολλοὺς. Ἐπειτα ἐπεχείρησεν ὁ Χουσεῖν, συγγενῆς τοῦ Ἰμπραῖμ, μὲ τοὺς Αἰγυπτίους, ἀλλ' ὄχι μόνον ἀπεκρούσθη καὶ αὐτός, ἀλλὰ καὶ ἐφονεύθη. Ἡ λιμνοθάλασσα ἐγέμισεν ἀπὸ πτώματα Τούρκων καὶ Αἰγυπτίων.

Ὅτι ὁμοίως δὲν κατῴρθωσαν τὰ ὄπλα τῶν Τούρκων καὶ Αἰγυπτίων, τὸ κατῴρθωσεν ἡ πείνα. Ὁ Ἰμπραῖμ

Ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, Π. Παναγοπούλου

ἀπέκλεισε τὸ Μεσολόγγιον καὶ ἀπὸ τὴν θάλασσαν με-
δυνατὸν στόλον. Μάτην ὁ Μισαούλης ἐδοκίμασε νὰ δια-
σπάσῃ τὸν ἀποκλεισμὸν καὶ νὰ τροφοδοτήσῃ τὸ Μεσο-
λόγγιον. Τίποτε δὲν κατώρθωσεν. Οἱ κάτοικοι τοῦ Με-
σολογγίου ἦσαν καταδικασμένοι ἢ νὰ παραδοθοῦν ἢ νὰ
ἀποθάνουν ἀπὸ τὴν πείναν.

Ὁ κανονιοβολισμὸς τῶν Τούρκων κατὰ τῆς πόλεως
ἐξηκολούθει ἡμέραν καὶ νύκτα. Αἱ οἰκίαι ἐκρημνίζοντο
ἀπὸ τὰς βόμβας, εἰς τοὺς δρόμους ἐφονεύοντο ἄνθρω-
ποι. Οἱ κάτοικοι ὠμοιάζον μὲ φαντάσματα ἀπὸ τὴν πεί-
ναν. Ἐτρωγον καὶ αὐτὰ τὰ ἀκάθαρτα ζῶα, σκύλους,
ποντικούς, γάτες καὶ δέρματα ἀκόμη. Ἀπὸ τὴν πείναν
καὶ τὴν κακὴν τροφήν ἠσθένουν καὶ ἀπέθνησκον πολλοί.

Οἱ ἐχθροὶ τοὺς ἐπρότειναν νὰ παραδοθοῦν, ἀλλ' αὐ-
τοὶ ἀπήντησαν : « Προτιμῶμεν νὰ ἀποθάνωμεν, παρά νὰ
παραδοθῶμεν ». Ἡ κατάστασις λοιπὸν τοῦ Μεσολογγίου
ἦτο φοβερά.

Ἑρωτήσεις :

Τί εἶπεν ὁ σουλτάνος εἰς τὸν Κιουταχῆν ; Ποῖος ἐτροφοδοτεῖ
τὸ Μεσολόγγιον ; Τί κατώρθωσε μόνος ὁ Κιουταχῆς ; Ποῖον διέ-
ταξεν ὁ σουλτάνος νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τοῦ Κιουταχῆ ; Τί εἶπεν
ὁ Ἰμπραῖμ, ὅταν εἶδε τὸ Μεσολόγγιον ; Τί ἔκαμεν ὁ Ἰμπραῖμ ;
Τί γνωρίζετε περὶ Κλεισόβης ; Ἀπὸ τί ὑπέφερον οἱ κάτοικοι τοῦ
Μεσολογγίου ;

ΕΚΤΟΝ ΕΤΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ (1826).

Η ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τοῦ Μεσολογγίου δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἀνθέξουν εἰς τὴν πείναν, ἀπεφάσισαν νὰ κάμουν ἔξοδον, νὰ ἐγκαταλείψουν ἔρημον τὴν πόλιν, νὰ διασχίσουν πολεμοῦντες τοὺς ἐχθροὺς καὶ νὰ φύγουν μακρὰν ἀπὸ τὴν κόλασιν τῆς πείνης.

᾿Ωρισαν διὰ τὴν ἔξοδον τὴν νύκτα τῆς 10 Ἀπριλίου τοῦ 1826. Εἶχον συνενοηθῆ καὶ μὲ τοὺς ὀπλαρχηγοὺς Καραϊσκάκη καὶ Κώσταν Μπότσαρην, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκοντο εἰς τὸ βουνὸν τοῦ Μεσολογγίου Ζυγόν, νὰ ἐπιτεθοῦν καὶ αὐτοὶ κατὰ τῶν Τούρκων, διὰ νὰ καταστῆ εὐκολώτερα ἡ ἔξοδος.

Τὸ σχέδιον ὅμως τῶν Ἑλλήνων ἐπροδόθη εἰς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ὅταν ἔγινεν ἡ ἔξοδος, οἱ Τούρκοι τοὺς ἐπερίμενον.

᾿Όταν ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς ἐξόδου, οἱ κάτοικοι ἐχωρίσθησαν εἰς τρία τμήματα, τὸ ἓν ὑπὸ τὸν Νότην Μπότσαρην, τὸ ἄλλο ὑπὸ τὸν Κίτσον Τζαβέλαν καὶ τὸ τρίτον ὑπὸ τὸν Μακρῆν.

Προηγοῦντο οἱ πολεμισταὶ καὶ ἠκολούθουν τὰ γυναϊκόπαιδα. ᾿Όταν ἐπέρασαν τὰ προχώματα, τοὺς ὑπεδέχθη πυκνὸν πῦρ τῶν ἐχθρῶν. Οἱ πολεμισταὶ τότε μὲ τὰ ξίφη εἰς τὰς χεῖρας ἠνοιγον δρόμον διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν.

᾿Εξαφνα ἠκούσθη, ἄγνωστον ἀπὸ ποῦ, ἡ κραυγὴ: «Πίσω! Πίσω!» Τότε ἐπῆλθε μεγάλη σύγχυσις εἰς τοὺς ἐξερχομένους. ᾿Άλλοι ἐπέστρεφον ὀπίσω, ἄλλοι ἐπροχώρουν ἔμπρός. Οἱ ἐχθροὶ ἐπωφελήθησαν τῆς ταραχῆς αὐτῆς καὶ κατέσφαξαν πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἐξερχομένους.

Ὁ Καραϊσκάκης καὶ ὁ Μπότσαρης δὲν ἠδυνήθησαν

νά βοηθήσουν τούς Μεσολογγίτας, διότι ἠμποδίσθησαν ἀπὸ τούς Τούρκους.

Μόνον 1800 κατώρθωσαν νά σωθοῦν πέραν ἀπὸ τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον. Οἱ ἄλλοι ἢ ἐφονεύθησαν κατὰ τὴν ἔξοδον ἢ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν.

Οἱ ἐχθροὶ τότε εἰσέβαλον εἰς τὴν πόλιν καὶ ἤρχισαν νά σφάζουν καὶ νά αἰχμαλωτίζουν. Ἡ λύσσα τῶν ἦτο προμερὰ ἔπειτα ἀπὸ τόσας ἀπωλείας, ποῦ εἶχον ὑποστῆ κατὰ τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας.

Ὁ γέρον Κρηστος Καψάλης δὲν ἤθελε νά ἀφήσῃ τὴν πόλιν του, καὶ ὅταν οἱ ἄλλοι ἔκαμαν ἔξοδον, αὐτὸς ἐκλείσθη εἰς μίαν οἰκίαν, ὅπου ὑπῆρχε πολλὴ πυρίτις. Ἐκεῖ κατέφυγον καὶ ἄλλοι πολλοὶ γέροντες καὶ πολλὰ γυναικόπαιδα, ἐπιστρέψαντα εἰς τὴν πόλιν μὲ τὴν φωνὴν «Πίσω. πίσω !»

Ὅταν ἐπλησίασαν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Καψάλη, αὐτὸς ἐπέταξεν εἰς τὴν πυρίτιδα δαυλὸν ἀναμμένον καὶ ἀνετινάχθησαν ὅλοι εἰς τὸν ἀέρα, μαζί μὲ πολλοὺς ἐχθρούς.

Ὁ Κιουταχῆς καὶ ὁ Ἰμπραϊμ ἐπῆραν ἀπὸ τὸ Μεσολόγγιον ἕνα σωρὸν ἀπὸ μαῦρα ἐρείπια γεμάτα πτώματα.

Ἡ εἶδησις τῆς ἐξόδου τοῦ Μεσολογγίου ἔγινε γνωστὴ εἰς ὅλον τὸν κόσμον διὰ τῶν ἐφημερίδων καὶ παντοῦ ἐθαύμασαν τὸν ἥρωϊσμόν τῶν κατοίκων. Ἡ συμπάθεια τῶν λαῶν πρὸς τούς Ἕλληνας ἠύξησεν. ἤρχισαν τότε καὶ αἱ ἐπίσημοι Κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης, ἰδίως τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσσίας νά στέπτωνται περὶ ἐπεμβάσεως εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων.

Τὴν πῶσιν τοῦ Μεσολογγίου ἐπένθησαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες.

Ἐρωτήσεις :

Διατί οἱ κάτοικοι τοῦ Μεσολογγίου ἀπεφάσισαν νά κάμουν ἔξοδον ; Πότε ἀπεφασίσθη νά γίνῃ ; Μὲ ποίους ἦλθον εἰς συνενόησιν ; Τ ἔγινε κατὰ τὴν ἔξοδον ; Τί ἔκαμεν ὁ γέρον Καψάλης ; Ποίαν ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς τὸν κόσμον ἡ ἥρωικὴ ἔξοδος τοῦ Μεσολογγίου ;

Ο ΙΜΠΡΑΪΜ ΠΑΛΙΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΝ

Ὁ Ἰμπραΐμ, ἀφοῦ ἐπέτυχε τὸν σκοπὸν τοῦ εἰς τὸ Μεσολόγγιον, ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς. Περιέτρεχε λοιπὸν τὴν χώραν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον καὶ ὅ,τι εἶχε σωθῆ ἀπὸ τὴν περυσινήν ἐπιδρομήν τὸ κατέστρεφε τώρα. Οἱ κάτοικοι λοιπὸν διεσκορπίσθησαν πάλιν εἰς τὰ βουνά, ἀφήσαντες τὰ χωρία τῶν καὶ τὰς περιουσίας τῶν εἰς τὴν τύχην τῶν.

Μόνον εἰς τὴν ὄρεινὴν Μάνην δὲν εἶχε πατήσει ὁ Ἰμπραΐμ, καὶ διὰ τοῦτο ἐπεχείρησε δύο φορές νὰ εἰσβάλλῃ ἀπὸ τὸ Ἀνατολικὸν μέρος τῆς Μάνης. Οἱ Μανιάται ὁμῶς, ἰσχυρωμένοι εἰς τὰ ἀπόκρημνα μέρη τοῦ Ταυγέτου, τὸν ἀπέκρουσαν καὶ ἔσωσαν τὴν χώραν τῶν ἀπὸ τὴν καταστροφήν. Ἐμμεν ἐπίσης ἀπόρθητον καὶ τὸ Ναύπλιον. Ὅλη ἡ ἄλλη Πελοπόννησος εἶχε κυριευθῆ καὶ καταστραφῆ ἀπὸ τὸν Ἰμπραΐμ.

Ὁ Κολοκοτρώνης μὲ ὀλίγον στρατὸν δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντιπαραταχθῆ εἰς τὸν τακτικὸν στρατὸν τοῦ Ἰμπραΐμ καὶ περιωρίζετο μόνον νὰ τὸν ἐνοχλῇ. Ἐκαμνεν, ὅπως ἔλεγον τότε, κλεφτοπόλεμο.

Ἐρωτήσεις:

Τί ἔκαμεν ὁ Ἰμπραΐμ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογγίου ; Τί ἐπεχείρησε νὰ κάμῃ εἰς τὴν Μάνην ; Πῶς ἐπολέμει ὁ Κολοκοτρώνης ;

Ο ΚΙΟΥΤΑΧΗΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΘΗΝΑΣ

Εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα τὸ μόνον φρούριον, τὸ ὀπίον κατεῖχον οἱ Ἕλληνες, ἦτο ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Κιουταχῆς μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Μεσολογγίου ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἐπολιόρκησε τὴν Ἀκρόπολιν.

Φρούραρχος τῆς Ἀκροπόλεως ἦτο ὁ Γκούρας μὲ 1400 ἄνδρας, οἱ ὅποιοι ἀπέκρουον ἠρωϊκῶς τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τούρκων. Οἱ πολιορκούμενοι ἤρχισαν νὰ ὑποφέ-

ρου ἀπὸ ἔλλειψιν τροφῶν καὶ πρὸ παντὸς ἀπὸ ἔλλειψιν πυρίτιδος. Τότε ὁ γενναῖος συνταγματάρχης Φαβιέρος, Γάλλος φιλέλλην, μὲ 650 ἄνδρας, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἔφερον εἰς τὸν ὠμόν του σάκκον πυρίτιδος, τὴν νύκτα τῆς 1ης Δεκεμβρίου ἐπέρασαν ἀπὸ τὰς τάξεις τῶν πολιορκητῶν καὶ ἔφερον πυρίτιδα εἰς τοὺς πολιορκουμένους.

Ἐρωτήσεις :

Ποῖον φρούριον ἔμενον εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ; Ποῖος τὸ ἐπολιόρκησε ; Τί ἔκαμεν ὁ Φαβιέρος ;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ

Ὁ Γεώργιος Καραϊσκάκης ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Σκουληκαριά τῆς Ἄρτης. Εἶχε διατελέσει κλέφτης καὶ ἀρματολός, εἶχε πολεμήσει μαζὶ μὲ τὸν Κατσώνη καὶ εἶχε γίνεи σωματοφύλαξ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ.

Ὅταν ἐξερράγη ἡ Ἐπανάστασις, ἐπανεστάτησε καὶ αὐτὸς τὰ Ἄγραφα, δὲν διεκρίθη ὅμως κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς Ἐπανάστασεως.

Εἶχε σῶμα ἀσθενικόν, ψυχὴν ὅμως γενναίαν καὶ πνεῦμα στρατηγικόν.

Ἡ Κυβέρνησις ἔβλεπεν, ὅτι ἂν ἔπιπτε καὶ ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν, ἡ Ἐπανάστασις ἔσβηνε πλέον τελείως εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα. Ἐστρεψε τότε τὰ βλέμματά της πρὸς τὸν Γεώργιον Καραϊσκάκην καὶ τὸν διώρισε γενικὸν ἀρχιστράτηγον τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ὅπως ἀρχιστράτηγον τῆς Πελοποννήσου εἶχε διορίσει τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρῶνην.

Ὁ Καραϊσκάκης παρέλαβεν ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, ὅπου διέμενον ἡ Κυβέρνησις, τέσσαρας χιλιάδας ἄνδρας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ περίχωρα τῶν Ἀθηνῶν, κατέλαβε θέσεις ὄχυράς καὶ ἐπολέμηε τὸν Κιουταχῆν.

Τὸ σχέδιόν του ἦτο νὰ κόψη τὰς συγκοινωνίας τοῦ Κιουταχῆ, νὰ μὴ δύναται οὗτος νὰ προμηθεύεται τροφὰς διὰ τὸν στρατὸν του ἀπὸ ἄλλα μέρη καὶ νὰ ἀναγ-

κασθῆ νά λύσῃ τήν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ Ἀττικὴ δὲν ἠδύνατο νά θρέψῃ τὸν στρατὸν τοῦ Κιουταχῆ, διότι ἦτο χώρα κατεστραμμένη τότε ἀπὸ τοὺς πολέμους.

Ὁ Γεώργιος Καραϊσκάκης.

Ἐκτὸς τούτου ὁ Καραϊσκάκης μὲ διαφόρους ἐπιθέσεις, ἔβλαπτε πολὺ τὸν Κιουταχῆν.

Ὁ Καραϊσκάκης ἐπληροφορήθη, ὅτι ὁ Μουσταφάμπεης μὲ δύο χιλιάδας Τούρκους προχωρεῖ ἀπὸ τὴν Ἀταλάντην πρὸς τὴν Ἀμφισσαν διὰ μέσου τῆς Ἀραχώβης. Τρέχει λοιπὸν εἰς τὴν Ἀράχωβαν καὶ περικυκλῶνει τὸν Μουσταφάμπεην. Οἱ Τούρκοι κλεισμένοι εἰς τὴν Ἀράχωβαν, ὑπέφερον ἀπὸ πείναν καὶ διὰ τοῦτο τὴν νύκτα τῆς 21 Νοεμβρίου 1826 ἔκαμον ἔξοδον. Οἱ Ἕλληνες ὁμῶς ἐπετέθησαν ἐναντίον των καὶ τοὺς κατέκοψαν. Ἐκ τῶν δύο χιλιάδων, μόνον τριακόσιοι ἐσώθησαν. Ἐφονεύθη καὶ αὐτὸς ὁ Μουσταφάμπεης.

Ἡ νίκη αὕτη ἔδωσε θάρρος εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ ἤρχισαν νὰ καταδιώκουν καὶ νὰ πολεμοῦν τοὺς Τούρκους εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα.

Ἐρωτήσεις:

Ἀπὸ ποῦ κατήγετο ὁ Γεώργιος Καραϊσκάκης; Τί ἦτο πρὶν; Τί ἄνθρωπος ἦτο; Τί τὸν διώρισεν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις; Τί σχέδιον εἶχε; Τί ἔκαμεν εἰς τὴν Ἀράχωβαν;

ΤΑ ΕΤΗ 1827, 1828 καὶ 1829

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

Ὁ Καραϊσκάκης ἀπὸ τὴν Ἀράχωβαν ἦλθε πάλιν εἰς τὰς Ἀθήνας, νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον του.)

Πλησίον τοῦ Πειραιῶς εἶναι ἡ τοποθεσία Κερασίνη, ὅπου εὐρίσκετο στρατοπεδευμένος ὁ Καραϊσκάκης. Ὁ Κιουταχῆς ἔκαμεν ἐπίθεσιν ἐναντίον του. Οἱ Ἕλληνες, ὄχι μόνον ἀπέκρουσαν τὴν ἐπίθεσιν τῶν Τούρκων, παρὰ τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν καὶ τοὺς κατεδίωξαν μέχρι τοῦ στρατοπέδου των, φονεύσαντες πολλοὺς ἐξ αὐτῶν.

Ἡ νίκη αὕτη ἀνεπτέρωσε τὸ φρόνημα τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων εἶχον ἀποφασίσαι τὴν 23 Ἀπριλίου 1827 νὰ γίνῃ γενικὴ ἐπίθεσις κατὰ τῶν Τούρκων.

Τὴν 22 Ἀπριλίου μερικοὶ ζωηροὶ Κρητικοὶ καὶ Ὑδραῖοι συνεπλάκησαν με τοὺς Τούρκους, ἂν καὶ εἶχεν αὐστηρῶς ἀπαγορευθῆ πάσα συμπλοκὴ πρὸ τῆς 23ης.

Οἱ Τούρκοι ἐνίκησαν τοὺς Κρητικούς καὶ τοὺς κατεδίδωκον. Ὁ Καραΐσκάκης ἦτο ἀσθενὴς εἰς τὴν σκηνὴν του, ὑποφέρων ἀπὸ δυνατὸν πυρετὸν. Μόλις ἤκουσε πυροβολισμοῦς, ἐσηκώθη καὶ ἔτρεξεν ἔφιππος εἰς τὸ μέρος τῆς συμπλοκῆς.

Οἱ Τούρκοι μόλις τὸν εἶδον, ἔφυγον. Ὅταν ὁμως ὁ Καραΐσκάκης ἐπέστρεφεν εἰς τὴν σκηνὴν του, κάποιος Τούρκος κρυμμένος τὸν ἐπυροβόλησε καὶ τὸν ἐπλήγωσεν. Ἐπειδὴ ἡ πληγὴ του ἦτο σοβαρά, τὸν ἔφεραν εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Ἑγγλοῦ Τζώρτζ, τὸ ὁποῖον ἦτο ἀραγμένον εἰς τὸ Φάληρον, καὶ κατὰ τὰ ἔξημερώματα τῆς 23 Ἀπριλίου ἀπέθανεν.

Ὁ θάνατος τοῦ Καραΐσκάκη κατελύπησεν ὅλους τοὺς Ἕλληνας. Τὴν ἄλλην ἡμέραν τὸν ἔθαψαν εἰς τὴν Σαλαμίνα.

Ἡ Δὴ Ἐθνικὴ Συνέλευσις τῶν Ἑλλήνων ἐψήφισεν ὡς Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος τὸν Κερκυραῖον Ἰωάννην Καποδίστριαν, ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρωσσίας, καὶ διώρισεν ἀρχηγὸν ὄλων τῶν κατὰ ξηρὰν δυνάμεων τὸν Τζώρτζ, καὶ τῶν κατὰ θάλασσαν τὸν λόρδον Κόχραν. Ὁ Μιαούλης ἔγινεν ἀπλοῦς πλοίαρχος.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καραΐσκάκη ὁ Τζώρτζ ἐπεχείρησε γενικὴν ἐπίθεσιν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων. Ἡ ἐπίθεσις ὁμως ἀπέτυχεν. Οἱ Ἕλληνες ἐνίκηθησαν καὶ ἔπαθον μεγάλην καταστροφὴν. Ὅσοι ἐσώθησαν διελύθησαν καὶ οἱ πολιορκούμενοι εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἠναγκάσθησαν νὰ παραδοθοῦν.

Ἡ ἐπανάστασις εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα ἔσβησεν.

Ἑρωτήσεις:

Τί ἐγινεν εἰς τὸ Κερασίιν; Πότε ἀπεφάσισαν οἱ Ἕλληνες νὰ κάμουν ἔφοδον; Τί ἐγινε τὴν παραμονὴν; Πῶς ἀπέθανεν ὁ Καραΐσκάκης; Τί ἐγινε μετὰ τὸν θάνατόν του;

Η ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ

Εἶπομεν ὅτι αἱ Κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης δὲν ἠὲν ὤν-
σαν τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν, οἱ λαοὶ ὅμως τῆς Εὐ-
ρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς συνεκινήθησαν ἀπὸ τὸν δίκαιον
ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων, ἐθαύμασαν τὰ ἡρωϊκὰ κατορ-
θώματά των, τοὺς ἐλυπήθησαν διὰ τὰς συμφορὰς των
καὶ παντοῦ ἰδρῦθησαν σύλλογοι, οἱ ὅποιοι συνέλεγον
βοηθήματα καὶ τὰ ἀπέστελλον εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Πολλοὶ φιλέλληνες, ὅπως εἶδομεν, κατῆλθον εἰς τὴν
Ἑλλάδα καὶ ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας της καὶ
ἀπέθανον ὑπὲρ αὐτῆς.

Ἐπὶ τέλος ὅμως συνεκινήθησαν καὶ αὐταὶ αἱ Κυβερ-
νήσεις, καὶ πρὸ πάντων τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ
τῆς Ρωσσίας, αἱ ὅποιοι ἀπεφάσισαν νὰ ἐπέμβουν νὰ
παύσῃ ὁ καταστρεπτικὸς πόλεμος. Ἡ Τουρκία ὅμως δὲν
ἤθελε νὰ ἀκούσῃ τίποτε περὶ ἐπεμβάσεως, ἀφοῦ πλέον
εἶχε καταστείλει τὴν Ἐπανάστασιν.

Αἱ τρεῖς Μεγάλαι Δυνάμεις ἀπέστειλαν ἐκάστη ἀπὸ
μῖαν μοῖραν τοῦ στόλου των εἰς τὰ Ἑλληνικὰ ὕδατα.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1827 αἱ μοῖραι
τοῦ Ἀγγλικοῦ στόλου, μὲ νάυαρχον τὸν Κοδριγκτῶνα.
τοῦ Γαλλικοῦ, μὲ τὸν Δερινὸ καὶ τοῦ Ρωσικοῦ μὲ τὸν
Ἐϋντεν, ἠνώθησαν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν λιμένα τῆς Πύ-
λου, ὅπου ἦτο ἠγκυροβολημένος καὶ ὁ Τουρκοαιγυπτια-
κὸς στόλος. Ἡ Πύλος λέγεται καὶ Ναυαρίνον.

Ἀρχηγὸς τῶν τριῶν μοιρῶν τοῦ στόλου ἦτο ὁ Κό-
δριγκτων. Αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις εἶχον ἀπεφάσισαι νὰ
ἀναγκάσουν τὸν Ἰμπραῖμ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Πελοπόννη-
σον, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐρημώσει.

Ὁ Κόδριγκτων ἔστειλε σημεῖωμα εἰς τὸν Ἰμπραῖμ,
καὶ τοῦ ἀνεκοίνωσε τὴν ἀπόφασιν τῶν Δυνάμεων νὰ φύ-
γῃ ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον.

Εἰς ἀπάντησιν ὁ Ἰμπραῖμ παρήγγειλεν εἰς τὸν Κο-
δριγκτῶνα νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸν λιμένα τοῦ Ναυαρίνου
τὰ Εὐρωπαϊκὰ πλοῖα. Τότε ὁ Κόδριγκτων εἶπεν : «Ἐγὼ
ἦλθον νὰ δώσω διαταγὰς καὶ ὄχι νὰ λάβω».

Οἱ δύο στόλοι ἦσαν παρατεταγμένοι εἰς τάξιν μάχης,

κανείς όμως δὲν ἔκαμνε ἀρχὴν τῆς ναυμαχίας.

Ὁ Κόδριγκτων ἔστειλε μίαν λέμβον εἰς τὴν ἐχθρικήν ναυαρχίδα ὑπὸ ἓνα ἀξιωματικὸν πρὸς νέαν συνεννόησιν. Οἱ Τοῦρκοι ὅμως ἐπυροβόλησαν καὶ ἐφόνευσαν τὸν ἄγγλον ἀξιωματικὸν καὶ τέσσαρας ναύτας.

Τότε ὁ Κόδριγκτων διέταξε «πῦρ» καὶ ἤρχισε τρομερὰ ναυμαχία, διαρκέσασα τέσσαρας ὥρας. Οἱ Εὐρωπαϊοὶ ἐπολέμησαν διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, μὲ μεγάλον ἐνθουσιασμόν. Ὁλόκληρος ὁ Τουρκοαίγυπτιακὸς στόλος, ἀποτελούμενος ἀπὸ 82 πολεμικὰ πλοία, μὲ δύο χιλιάδας κανόνια, κατεστράφη.

Ἡ περίφημη αὐτὴ ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου ἔγινε τὴν 8ην Ὀκτωβρίου τοῦ 1827 καὶ ἐξησφάλισε τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐρωτήσεις :

Τί ἀπεφάσισαν νὰ κάμουν αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις Ἄγγλια, Γαλλία, καὶ Ρωσσία ; Ποῦ ἦλθον οἱ στόλοι των ; Τί παρήγγειλεν ὁ Κόδριγκτων εἰς τὸν Ἴμπραῖμ ; Τί ἀπήντησεν ἐκεῖνος ; Πῶς ἤρχισεν ἡ ναυμαχία ; Τί ἀποτέλεσμα εἶχε ;

Ἡ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Τουρκία καὶ μετὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ Ναυαρίνου δὲν ἤθελε νὰ ὑποχωρήσῃ. Διὰ τοῦτο ἡ μὲν Ρωσσία ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατ' αὐτῆς, ἡ δὲ Γαλλία ἀπέστειλεν εἰς τὴν Πελοπόννησον τὸν στρατηγὸν Μαιζῶνα μὲ 14 χιλιάδας στρατὸν νὰ ἐκδιώξῃ τὸν Ἴμπραῖμ.

Ὁ Ἴμπραῖμ ὅμως ἔφυγε μόνος του ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, μὲ τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ του. Ὅλα τὰ φρούρια τῆς Πελοποννήσου τὰ κατεχόμενα ὑπὸ τῶν Τοῦρκων, παρεδόθησαν εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ οἱ Τοῦρκοι ὅλοι ἔφυγον ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον εἰς διάφορα μέρη.

Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1828 ἔφθασεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὁ Κυβερνήτης Ἰωάννης Καποδίστριας. Ἀφῆκε τὰς τιμάς, τὰς ὁποίας εἶχεν ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρωσσίας, καὶ ἦλθε νὰ διοργανώσῃ μίαν κατεστραμμένην Ἑλλάδα.

Ἔθεσεν ἀμέσως τὰς βάσεις τῆς καλῆς διοικήσεως.
Ἐφρόντισε διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας, ἡ ὁποία

Ὁ Ἰ. Καποδίστριας.

τρέφει τὴν κοινωνίαν, διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν ἀνθρώπων,
διὰ τὴν ὀργάνωσιν τακτικοῦ στρατοῦ καὶ τὴν ἀνάπτυξιν
τῆς συγκοινωνίας.

Ἡ Στερεὰ Ἑλλάς δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀπαλλαγῆ ἀπὸ
τοὺς Τούρκους. Ἐμενον ἀκόμη ἐκεῖ λείψανα τοῦ Τουρ-
κικοῦ στρατοῦ.

Τὴν 12ην Σεπτεμβρίου τοῦ 1829 ὁ Δημήτριος Ὑψη-

λάντης εἰς τὴν Πέτραν τῆς Βοιωτίας κατέστρεψε καὶ τὸ τελευταῖον λείψανον τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα. Ἄλλον στρατὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος δὲν ἠδύνατο νὰ στείλῃ ἢ Τουρκία, διότι εἶχε πόλεμον μὲ τὴν Ρωσίαν.

Ὁ Καποδίστριας, ἀφοῦ πλέον ἐτελείωσεν ὁ ἀγὼν, ἤθελε νὰ ἐπιδοθοῦν οἱ Ἕλληνες εἰς ἔργα εἰρηνικά, νὰ καλλιεργήσουν τὴν γῆν, νὰ αὐξήσουν τὴν κτηνοτροφίαν, νὰ ἀναπτύξουν τὴν βιομηχαίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, νὰ ἰδρυσθοῦν σχολεῖα, διὰ νὰ μορφωθῇ ὁ λαὸς καὶ πρὸ πάντων νὰ ὑπακούουν ὅλοι εἰς τοὺς νόμους, ἀδιάφορον ἂν ἦσαν πρὶν καπεταναῖοι ἢ ἀπλοῖ στρατιῶται.

Ἡ αὐστηρὰ διοίκησις του δυσηρέτησε πολλοὺς ἐπισήμους Ἕλληνας καὶ ὁ Καπιδίστριας ἠναγκάσθη νὰ φυλακίσῃ τὸν Πετρόμπετην Μαυρομιχάλην. Οἱ Μαυρομιχαλαῖοι ἐθεώρησαν τοῦτο προσβολὴν καὶ τὴν 27ην Σεπτεμβρίου τοῦ 1831 ἐδολοφόνησαν τὸν Καποδίστριαν εἰς τὸ Ναύπλιον, ὅταν εἰσήρχετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδανος.

Αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις Ἀγγλία, Γαλλία καὶ Ρωσία ἐκήρυξαν τὴν Ἑλλάδα ἀνεξάρτητον βασιλείον τὸ 1832 καὶ ὠρισαν σύνορα πρὸς βορρᾶν τὴν γραμμὴν ἀπὸ τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον μέχρι τοῦ Παγασητικοῦ. Ἡ Θεσσαλία καὶ αἱ πρὸς βορρᾶν χῶραι, καθὼς καὶ ἡ Ἡπειρος, ἔμεινον εἰς τοὺς Τούρκους. Ἐκ τῶν νήσων παρεχωρήθησαν αἱ Κυκλάδες, αἱ Σποράδες καὶ ἡ Εὐβοία. Τὰς Ἰονίους νήσους κατεῖχεν ἡ Ἀγγλία.

Ἡ Τουρκία κατ' ἀρχὰς δὲν ἠθέλησε νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἡττημένη ὅμως ὑπὸ τῆς Ρωσίας, ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ τοιουτοτρόπως ἔγινε τὸ πρῶτον ἀνεξάρτητον Ἑλληνικὸν κράτος.

Ἐρωτήσεις:

Τί ἔκαμεν ἡ Ρωσία; Τί ἀπέστειλεν ἡ Γαλλία εἰς τὴν Πελοπόννησον; Τί ἔκαμεν ὁ Ἰμπραῖμ; Ποία ἦτο ἡ διοίκησις τοῦ Καποδίστρια; Ποία ἦτο ἡ τελευταία μάχη τῶν Ἑλλήνων μὲ τοὺς Τούρκους; Τί ἔπαθεν ὁ Καποδίστριας; Τί ἔκαμαν διὰ τὴν Ἑλλάδα αἱ τρεῖς Μεγάλαι Δυνάμεις;

Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΕΛΛΑΣ

Ο Θ Ω Ν

Τὴν δολοφονίαν τοῦ Καποδιστρίου ἐπηκολούθησε φοβερὰ ἀναρχία εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐκαστος ἔκαμνεν ὅ,τι ἤθελεν. Αἱ Προστάτιδες Δυνάμεις, διὰ τὴν καταπαύσιν τῆς ἀναρχίας, διώρισαν βασιλέα τῆς Ἑλλάδος τὸν Ὄθωνα, δευτερότοκον υἱὸν τοῦ φιλέλληρος βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου.

Ὁ Ὄθων ἐφθασεν εἰς τὸ Ναύπλιον, τὸ ὁποῖον ἦτο τότε πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος, τὴν 25ην Ἰανουαρίου 1833. Ὁ λαὸς τὸν ὑπεδέχθη μὲ ἕξαλλον ἐνθουσιασμόν καὶ ἠλπίζεν, ὅτι ἐτελείωσαν τὰ βήσανα τῆς ἀναρχίας.

Ἐπειδὴ ὁ Ὄθων ἦτο ἀκόμη ἀνήλικος, ἐκυβέρνησα ἀντιβασιλεία ἀπὸ τρεῖς Βαυαροὺς. Ἀπὸ τὴν διοίκησιν τῆς ἀντιβασιλείας ὁ λαὸς δὲν ἔμεινε καθόλου εὐχαριστημένος, διότι οἱ Βαυαροὶ δὲν ἐγνώριζον τὸν χαρακτῆρα τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐκυβέρνησαν, ὅπως ἐκυβέρνησαν εἰς τὴν Γερμανίαν.

Τὸν Μάϊον τοῦ 1835 ὁ Ὄθων ἐνηλικιώθη καὶ ἀνέλαβεν ὁ ἴδιος τὴν κυβέρνησιν τῆς χώρας ὡς ἀπόλυτος μονάρχης. Τότε μετέφερε καὶ τὴν πρωτεύουσάν τοῦ Κράτους εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ὁ Ὄθων ἠγάπα πολὺ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ὄνειρόν του ἦτο ἡ ἐπανίδρυσις τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, μὲ πρωτεύουσάν τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἡ ἀπολυταρχικὴ διοίκησις τοῦ Ὄθωνος δὲν ἤρρεσεν εἰς τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος ἤθελε Σύνταγμα. Ἐσχηματίσθη λοιπὸν μία ἰσχυρὰ ἀντιπολίτευσις ἐναντίον τοῦ Ὄθωνος. Ἐπειδὴ ὁ Ὄθων δὲν παρεχώρει Σύνταγμα εἰς τὴν Ἑλλάδα, λαὸς καὶ στρατὸς ἐπανεστάτησαν τὴν 3 Σεπτεμβρίου τοῦ 1843 καὶ ἠνάγκασαν τὸν Ὄθωνα νὰ παραχωρήσῃ τὸ Σύνταγμα.

Ὁ Ὄθων ὅμως συνηθισμένος νὰ διοικῆ ἀπολυταρχι-

κῶς, παρέβαινε τὸ Σύνταγμα· διώριζε καὶ ἔπαυε Κυβερνήσεις, ὅπως αὐτὸς ἤθελε, καὶ ὄχι ὅπως ὑπεδείκνυεν ἡ Βουλὴ.

Ὁ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν ἐπανεστάτησε κατὰ τοῦ Ὁθωνος καὶ τὴν 10ην Ὀκτωβρίου τοῦ 1862 τὸν ἐξεδιώξεν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ τὴν βασιλίσσαν Ἀμαλίαν.

Ἐρωτήσεις:

Ποῖον διώρισαν βασιλέα τῆς Ἑλλάδος αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις ; Πῶς ἐκυβερνήθη κατ' ἀρχάς ἡ Ἑλλάς ; Τί πολίτευμα ἦτο ἐπὶ Ὁθωνος ; Ποῖον πολίτευμα ἐπεθύμει ὁ λαός ; Τί ἔκαμε διὰ τοῦτο ; Διατί ἐξεδιώχθη ὁ Ὁθων ;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α΄.

Τὴν 10ην Δεκεμβρίου τοῦ 1862 συνῆλθεν εἰς Ἀθήνας Ἐθνοσυνέλευσις καὶ ἐψήφισεν ὡς βασιλέα τῆς Ἑλλάδος τὸν Γεώργιον, δευτερότοκον υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Χριστιανοῦ. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1863.

Ἡ Ἀγγλία τότε παρεχώρησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν Ἐπτάνησον.

Ὁ Γεώργιος ἦτο ἄνθρωπος εἰρηνικός, ψυχραίμος καὶ ἐκυβέρνησε τὸν τόπον χωρὶς νὰ παραβῇ ποτὲ τὸ Σύνταγμα.

Ἐνυμφεύθη τὴν μεγάλην δούκισσαν τῆς Ρωσσίας Ὀλγαν καὶ ἀπέκτησε πολλὰ τέκνα.

Εἰς τὰ 1881 ἡ Τουρκία παρεχώρησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν Θεσσαλίαν καὶ μέρος τῆς Ἠπείρου, κατὰ τὴν συνθήκην τοῦ Βερολίνου.

Κατὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Γεωργίου ἔγιναν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν πολλαὶ ἀνωμαλίαι ἐκ τῆς ἀντιζηλίας τῶν διάφορων κομμάτων καὶ εἰς τὴν ὑπόδουλον Ἑλλάδα πολλαὶ ταραχαί. Ἡ ψυχραιμία ὅμως οὐδέποτε ἐγκατέλειπε τὸν Γεώργιον καὶ παρέκαμπεν ὅλα τὰ ἐμπόδια.

Αἱ σπουδαιότεραι ταραχαὶ ἔγιναν εἰς τὴν Κρήτην ἐκ τῶν συχνῶν ἐπαναστάσεων, τὰς ὁποίας ἔκαμνεν ὁ ἠρωϊκὸς λαὸς τῆς, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του.

Μία τοιαύτη ἐπανάστασις ἔγινε τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1897 καὶ ἡ Ἑλλάς ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας. Εἰς τὸν πόλεμον ἠττήθη ἡ Ἑλλάς καὶ οἱ Τούρκοι κατέλαβον τὴν Θεσσαλίαν. Διὰ τῆς ἐπεμβάσεως ὁμως τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ἡ Θεσσαλία παρεχωρήθη καὶ πάλιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ ὁποία ὑπεχρεώθη νὰ πληρώσῃ εἰς τὴν Τουρκίαν ἑκατὸν ἑκατομμύρια φράγκα ὡς πολεμικὴν ἀποζημίωσιν.

Ἐρωτήσεις :

Ποῖος ἦτο ὁ δεύτερος βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ; Τί παρεχώρησεν ἡ Ἀγγλία εἰς τὴν Ἑλλάδα ; Τί ἄνθρωπος ἦτο ὁ Γεώργιος ; Τί ἔγινεν εἰς τὰ 1881 ; Τί ἔγινεν εἰς τὰ 1897 ;

ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Εἰς τὰ 1912 τὰ Χριστιανικὰ κράτη τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου Ἑλλάς, Βουλγαρία, Σερβία καὶ Μαυροβούνιον, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἦσαν ὑποτεταγμένα εἰς τοὺς Τούρκους, συνεμάχησαν καὶ ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας. Ἐπετέθησαν ὅλοι μαζί καὶ ἐνίκησαν εἰς ὅλα τὰ μέρη τοὺς Τούρκους.

Ἀπελευθέρωσαν τὴν Ἠπειρον, Μακεδονίαν, Θράκην καὶ πολλὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὴν νίκην ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, ὁ ὁποῖος ἐνίκησε τὸν Τουρκικὸν ἕξωθι τῶν Δαρδανελλίων, μὲ νάυαρχον τὸν Παῦλον Κουντουριώτην.

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1913 ἐδολοφονήθη εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ὁ βασιλεὺς Γεώργιος καὶ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ὁ πρωτότοκος υἱὸς του Κωνσταντῖνος.

Οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Τούρκους εἰς τὸ Σαραντάπορον, εἰς τὰ Γιαννιτσά, εἰς τὸ Μπιζάνι τῶν Ἰωαννίνων κλπ.

Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ πόλεμος, οἱ σύμμαχοι ἐφίλονεῖκσαν εἰς τὴν διανομὴν τῶν χωρῶν καὶ ἡ Ἑλλάς συμμαχήσασα μὲ τὴν Σερβίαν ἐνίκησε τὴν Βουλγαρίαν. Οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Βουλγάρους εἰς τὸ Κιλκίς, τὸν Λαχανᾶ καὶ τὴν Τζουμαγιάν.

Ἐν τέλει ὑπεγράφη εἰρήνη εἰς τὸ Βουκουρέστιον καὶ

ἡ Ἑλλάς ἔλαβε τὴν Ἠπειρον, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θράκην, πλὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, πλὴν τῆς Δωδεκανήσου, τὴν ὁποίαν κατεῖχοι οἱ Ἴταλοί.

Ἐρωτήσεις:

Τί ἔκαμαν τὰ Χριστιανικά κράτη τῆς Βαλκανικῆς; Τί ἔπαθαν οἱ Τούρκοι; Τί συνετέλεσεν εἰς τὴν νίκην τῶν συμμάχων; Τί ἔγινε μετὰ τὸν πόλεμον; Ποίας χώρας ἐπῆρεν ἡ Ἑλλάς;

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1914 ἐξερράγη ὁ Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ Ἑλλάς δὲν ἔλαβε μέρος κατ' ἀρχάς. Ἐπειτα ὁμως συμμετέσχε τοῦ πολέμου καὶ ἐνίκησε τοὺς Βουλγάρους εἰς τὴν Μακεδονίαν.

Ὅταν μετὰ τέσσαρα ἔτη ἔληξεν ὁ Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος, ἡ Ἑλλάς, ἡ ὁποία εἶχε καταλάβει μέγα μέρος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐξηκολούθησε τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Τούρκων καὶ πολλάκις τοὺς ἐνίκησε. Τὸν Αὐγούστον τοῦ 1922 οἱ Ἕλληνας ἠττήθησαν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ φύγουν ἀπ' ἐκεῖ μὲ ὄλους τοὺς Ἕλληνας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Διὰ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης ἡ Ἑλλάς παρεχώρησε τὴν Ἀνατολικὴν Θράκην εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες, οἱ εὐρεθέντες εἰς τὰς χώρας τῆς Τουρκίας ὑπεχρεώθησαν νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὅλοι οἱ Τούρκοι τῆς Ἑλλάδος νὰ μετοικήσουν εἰς τὴν Τουρκίαν.

Τὴν καταστροφὴν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐπηκολούθησεν ἐπανάστασις εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἐξεδιώχθη καὶ ἔγινε βασιλεὺς ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Γεώργιου. Μετὰ ἓν ἔτος ἐξεδιώχθη καὶ οὗτος καὶ ἔγινεν εἰς τὴν Ἑλλάδα Δημοκρατία.

Ἐρωτήσεις:

Πότε ἔγινεν ὁ Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος; Τί ἔκαμε κατ' ἀρχάς ἡ Ἑλλάς; Τί ἔκαμε μετὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον; Τί ἔπαθεν ἡ Ἑλλάς εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν; Τί ἔγινε μετὰ τὴν συνθήκην τῆς Λωζάνης; Τί πολίτευμα ἔχει σήμερον ἡ Ἑλλάς;

Ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, Π. Παναγοπούλου

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΠΡΟΧΩΡΟΥΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗΝ	3
Ρωσσία	5
Οί Έλληνες υπό τούς Τούρκους.—Δεινοπαθήματα τῶν Έλλήνων	7
Θρησκευτικά προνόμια τῶν Έλλήνων	9
Πολιτικά προνόμια	10
Άρματωτοί καί κλέφτες	11
Τό ναυτικόν τῶν Έλλήνων	13
Φαναριῶται	15
Ἡ παιδεία εἰς τήν Ελλάδα	16
Ἐπαναστάσεις τῶν Έλλήνων	17
Λάμπρος Κατσώνης	19
Γαλλική ἐπανάστασις	21
Ὁ Μέγας Ναπολέων	23
Ρήγας Φεραῖος	24
Ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς	27
Οἱ Σουλιῶται καί ὁ Ἀλή πασᾶς	28
Δεύτερος πόλεμος κατὰ τῶν Σουλιωτῶν	30
Καταστροφή τοῦ Σουλίου	31
Ἡ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ	
Φιλική Ἐταιρεία	34
Ἐπαναστάσεις εἰς τήν Μολδοβλαχίαν	36
Ἡ Ἐπανάστασις εἰς τήν Πελοπόννησον	38
Οἱ Τούρκοι σφάζουν	41
Ἡ μάχη τοῦ Βαλτετσίου	43
Ἡ ἄλωσις τῆς Τριπόλεως	46
Ἡ ἐπανάστασις εἰς τήν Στερεάν Ελλάδα	48

Ἡ μάχη τῆς Ἀλαμάνας	49
Ὁδυσσεὺς Ἀνδροῦτσος.—Τὸ χάρι τῆς Γραβιάς	51
Ἡ μάχη τῶν Βασιλικῶν	53
Ἡ πρώτη Ἐθνικὴ Συνέλευσις	54
Ἡ Ἐπανάστασις εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα	55
Ἡ Ἐπανάστασις τῶν νήσων	56
Ἡ μάχη τοῦ Πέτα	58
Πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου	59
Ἐκστρατεία τοῦ Δράμαλι	60
Καταστροφή τοῦ Δράμαλι	61
Ἡ καταστροφή τῆς Χίου	64
Κωνσταντῖνος Κανάρης	65
Θάνατος τοῦ Μάρκου Μπότσαρη	67
Φιλέλληνες.—Λόρδος Βύρων	69
Ἡ Τουρκία ζητεῖ βοήθειαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον	72
Ἡ καταστροφή τῶν Ψαρῶν	73
Ἡ ναυμαχία τοῦ Γέροντα	74
Ὁ Ἱμπραΐμ εἰς τὴν Πελοπόννησον	76
Ἡ μάχη εἰς τὸ Μανιάκι	78
Ἐρήμωσις τῆς Πελοποννήσου	79
Δευτέρα πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου	80
Ἡ ἔξοδος τοῦ Μεσολογγίου	83
Ὁ Ἱμπραΐμ πάλιν εἰς τὴν Πελοπόννησον	85
Ὁ Κιουταχῆς εἰς τὰς Ἀθήνας	85
Γεώργιος Καραϊσκάκης	86
Θάνατος τοῦ Καραϊσκάκη	88
Ἡ ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου	90
Ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος	91
Ὁ Ὄθων	94
Γεώργιος Α΄	95
Βαλκανικὸς πόλεμος	96
Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος	97

0020561212
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

